Al Doilea Razboi Mondial - vol 4 - Midway

Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-1
Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-2
mark healy
midway
1942
AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL
Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-3
Campaign–Midway 1942
Mark Healy

Publicat iniţial în Marea Britanie în 2010
de Osprey Publishing Ltd, o divizie a Bloomsbury Publishing Plc, Kemp House, Chawley Park, Cumnor Hill, Oxford, OX2 9PH
Editura Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, Bucureşti, România
tel.: 021 319 63 90; 031 425 16 19; 0752 548 372;
e-mail: comenzi@litera.ro
Ne puteţi vizita pe
www.litera.ro
Al Doilea Război Mondial – Midway 1942
Mark Healy

Traducere din limba engleză
Graal Soft
Editor: Vidraşcu şi fiii
Serie coordonată de Ilieş Câmpeanu
Redactori: Georgiana Harghel, Ilieş Câmpeanu
Corector: Georgiana Enache
Copertă: Bogdan Mitea
Concepție grafică, tehnoredactare şi prepress: Marin Popa
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Al Doilea Război Mondial. – Bucureşti: Litera, 2015
10 vol.
ISBN 978-606-741-541-4
ISBN EPUB 978-606-33-5878-4
Vol. 4: Midway / Mark Healy; trad.: Graal Soft
– ISBN 978-606-741-545-2
I. Healy, Mark
94(100)”1939/1945”
Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-4
mark healy
Momentul de răscruce din Pacific
midway
1942

Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-5

Mark Healy s-a născut în anul 1953. Deține un masterat în teologie politică de la Universitatea Bristol. Este profesor și șef al Secției de științe umaniste la o școală de prestigiu din Somerset, Marea Britanie. De-a lungul vremii a scris o serie de lucrări de specialitate apărute la Editura Osprey, cum ar fi despre Egiptul antic, dar și despre campania de la Kursk din al Doilea Război Mondial, manifestând un interes major atât în ce privește istoria veche, cât și cea modernă. Este căsătorit, are un copil și locuiește în Dorset.

Editura Osprey a fost fondată în 1968 pentru a publica Aircam Aviation, prima ei colecție gândită de Dick Ward, ilustrator de renume în domeniul aviației. Prima carte a apărut în 1969. De-a lungul anilor, numărul seriilor și al colecțiilor a crescut considerabil, cărțile Osprey impunând un stil propriu, care combina un text de autoritate, scris de istorici militari, cu ilustrații sugestive și fotografii de epocă, alb-negru și color. Astăzi, Osprey este lider de piață în ce privește abordarea istoriei militare ilustrate.

Mulțumiri lui Robert F. Dorr, Robert C. Stern și Roger Chesneau pentru amabilitatea de a fi furnizat ilustrațiile.

Legendă simboluri militare

Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-6

CUPRINS

Moartea lui Hiryu
Operațiunea MI anulată
5 iunie: Dispariția navelor Mikuma și Mogami
URMĂRI
Bibliografie
Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-7
Situația strategicăiunie 1942
Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-8
Originile campaniei

Nu multe operațiuni militare din istoria războiului au înregistrat pierderi materiale atât de puține pentru un impact psihologic atât de sever asupra inamicului și consecințe strategice atât de impor-tante ca raidul Doolittle asupra Japoniei, din ziua de 18 aprilie 1942. Îndrăzneala acestui raid a demonstrat că, în ciuda victoriilor remar-cabile obținute de Armata de uscat și de Marina Imperială în Asia de Sud-Est de la izbucnirea războiului, Statele Unite erau totuși capa-bile să atace însăși inima imperiului japonez, ridiculizând pretențiile acestuia de inviolabilitate teritorială adusă de cucerire.

Națiunea japoneză a fost scandalizată după acest raid, iar Marina Imperială și-a pierdut din respectul populației. Capacitatea acesteia de a apăra mările din jurul Japoniei și, deci, de a apăra viața împăra-tului era pusă la îndoială. Aceste sentimente au fost descrise de ami-ralul Yamamoto, comandantul Flotei Combinate, al cărui scop de a preveni un atac aerian asupra capitalei Tokyo se învecina cu o obse-sie. „Am avut sentimentul stânjenitor că am fost prins moțăind chiar când mă simțeam mai plin de încredere și mai stăpân pe situație“, a spus el. „Deși daunele nu au fost însemnate, este dezonorant ca spațiul aerian al capitalei imperiului să fie pângărit, fără ca un sin-gur avion inamic să fie doborât.“ Mai mult, în timp ce autoritățile japoneze au ridiculizat vehement atacul ca fiind un raid care „nu realizase nimic“ sau „prea puțin“, nemulțumirea colectivă a Statului Major al Forțelor Navale și a strategilor Flotei Combinate a fost sufi-cientă pentru a pune capăt nehotărârii acestora privind programul detaliat care venea în continuarea deciziei de a lansa Operația MI.

Pe 5 mai, amiralul Osami Nagano, șeful Statului Major General al Forțelor Navale, a emis Ordinul Cartierului General Naval Imperial nr. 18, ordonându-i lui Yamamoto să „ocupe insulele Midway și punctele-cheie din vestul Aleutinelor“. O lună mai târziu,
8
Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-9

Flota Combinată, fiind convinsă de o victorie sigură, trimisese pe mare cea mai mare și mai puternică forță navală de la Bătălia Iutlandei încoace. Cu toate acestea, această flotă avea să aibă parte de o înfrângere atât de categorică în bătălia de la Midway, încât nu avea să își mai revină niciodată și urma să ducă indirect la căderea Japoniei imperiale. Pentru ca un asemenea rezultat să fie posibil într-o perioadă în care succesul militar al Japoniei era la zenit, tre-buie înțeles contextul strategic care a dus la luarea deciziilor legate de operațiunile Flotei Combinate în lunile care au urmat atacului de la Pearl Harbor. Pentru aceasta, trebuie să ne concentrăm asu-pra rolului central jucat de amiralul flotei, Yamamoto, a cărui per-spectivă strategică a fost esențială pentru justificarea,

planificarea și executarea Operațiunii MI.

În prima zi din 1942, contraamiralul Matome Ugaki nota urmă-toarele în jurnalul său personal: „Au trecut doar douăzeci și cinci de zile de când a început războiul, cu toate acestea operațiunile

Cele patru nave de clasă Kongo au fost singurele vase de luptă japoneze care dezvoltau suficientă viteză pentru a oferi escortă pentru Kido Butai 1 (grup de portavioane de luptă). Kirishima, înfățișată în această fotografie din 1939, a fost repartizată la Kido Butai 1 pentru operațiunea Midway. În spatele ei se află portavionul Akagi.

Muzeul Yamato

avansează fără probleme și avem suficiente motive pentru a spera că prima etapă a războiului va fi finalizată până la sfârșitul lunii mar-tie. Apoi ce va mai urma?“ Faptul că șeful Statului Major al Flotei Combinate era în stare să își pună o asemenea întrebare, la mai puțin de o lună după ce țara lui se aruncase cu capul înainte într-un război cu Statele Unite și Marea Britanie, este o dovadă clară că decizia nu era susținută și de o viziune strategică pe termen lung. Absența aces-teia nu era surprinzătoare, având în vedere că motivațiile datorită cărora Japonia imperială intrase în război, în decembrie 1941, pen-tru a-și rezolva problemele economice, nu aveau la bază o evaluare rațională a forțelor concrete sau potențiale împotriva cărora alesese să lupte. Într-adevăr, nevoia de a obține rezerve de petrol deve-nise atât de importantă în strategia inițială de război a Japoniei, iar riscurile asociate acesteia atât de mari, încât se pusese prea puțin accent pe ce urma să se întâmple, când și dacă acest scop era atins.

Cu o economie remarcabilă de forțe – incluzând 11 divizii, apro-ximativ 1 200 de avioane și majoritatea navelor –, în următoarele 100 de zile de după Pearl Harbor, Japonia a pornit la umilirea forțelor militare ale Statelor Unite, Australiei, Olandei și Marii Britanii. Până la sfârșitul lui martie, după cum anticipase Ugaki, japonezii își atin-seseră esențialmente scopul de a obține controlul asupra rezervelor de petrol din Indiile de Est Olandeze și de a lărgi perimetrul defensiv din jurul insulelor japoneze. În plus, costul material al acestor rezul-tate fusese extrem de mic. Marina se așteptase să piardă cel puțin 25% din nave, dar pierduse doar 23 de ambarcațiuni, adică abia 10% din cifra estimată. În cele patru luni în care forțele japoneze își făcu-seră de cap în Pacificul de Vest și în Asia de Sud-Est, acestea demon-straseră că soldații, marinarii, navele de război și avioanele lor erau egale, dacă nu superioare, celor ale inamicilor atât de disprețuiți, deși aceștia din urmă ar fi trebuit să fie superiori. Prin urmare, prea puțini japonezi, mai ales militari, ar fi contestat cele scrise de Ugaki la începutul noului an: „… viitorul este strălucit… Evenimentele din acest an vor determina soarta războiului, așa că trebuie să muncim din greu și să nu precupețim nici un efort. Lucrul cel mai important este să câștigăm și, cu siguranță, vom câștiga“. Transpunerea acestor

sentimente în realitate fusese sarcina pe care amiralul Yamamoto i-o dăduse lui Ugaki când i se spusese să înceapă imediat planificarea strategiei din faza a doua.

Era un semn simptomatic al relativei ineficiențe a Cartierului General Imperial (CGI), organismul responsabil de formularea stra-tegiei de război a țării, faptul că amiralul Yamamoto, ca șef al Flotei Combinate, își putea aroga această sarcină importantă. Cu toate acestea, deși în CGI se regăseau șefii de Stat Major ai Armatei de uscat și ai Marinei, sub comanda supremă a împăratului, rivalita-tea dintre aceștia nu a permis apariția unei strategii coerente care să îndrume operațiunile ambelor servicii. În realitate, CGI prezida peste două corpuri care realizau strategii și care erau esențialmente separate. Armata, ca serviciul mai vechi dintre cele două, era mereu de părere că adevăratele interese ale Japoniei – și punctul în care tre-buia să se concentreze – se aflau în China și în apărarea Manciuriei împotriva temutei amenințări sovietice. Această concentrare a atenției însemna că sprijinul ei pentru strategia „sudică“, o stra-tegie care oferea combustibil conflictului început pe 7 decembrie 1941, era condiționat de gradul în care servea intereselor armatei în teatrul ei principal de operațiuni din China și de numărul limi-tat de divizii pe care armata era pregătită să le ofere drept sprijin operațiunilor esențialmente „navale“ din acest nou teatru de răz-boi. Pe lângă indiferența relativă a Armatei de uscat față de pro-blemele strategice care treceau dincolo de sfera proprie de interese, influența Statului Major General al Marinei și a comandamentu-lui acestuia asupra formulării strategiei navale era în scădere și, în practică, aceasta cădea mai degrabă în sarcina amiralului Yamamoto și a subordonaților săi planificatori din Flota Combinată.

În parte, aceste circumstanțe au apărut din cauza personalității puternice și dinamice a comandantului Flotei Combinate, care nu avea prea multă încredere în abilitățile superiorului său, șeful Statului Major General al Forțelor Navale. Amiralul Nagano se implica rare-ori în formularea strategiei Statului Major al Marinei și tindea să o lase în seama ofițerilor mai tineri din Divizia Planificare a Primei Secțiuni de Operațiuni, sub comanda contraamiralului Fukudome.

Prin urmare, rolul acestuia devenise din ce în ce mai mult un rol de arbitru, când planurile Flotei Combinate și cele ale propriei sale Divizii de Planificare erau contradictorii, așa cum s-a întâmplat și în disputa care a precedat operațiunea Pearl Harbor, când proprii săi subordonați s-au opus vehement acesteia. Nagano a fost cel care a aprobat, într-un final, planul lui Yamamoto de a ataca Pearl Harbor, deși ținea de competențele lui să îl respingă, în ciuda amenințării celui din urmă că își va da demisia dacă statul major nu îi accepta planul.

Deși acest lucru poate fi interpretat ca o cedare la șantaj, era vorba de respect din partea lui Nagano față de o persoană ale cărei abilități le recunoștea ca fiind indispensabile Marinei. Într-o notă care lăsa să se înțeleagă multe, se spunea: „Nagano avea încredere deplină în abilitățile și judecata lui Yamamoto. A fost de acord, în sfârșit, deoarece știa că Yamamoto nu blufează. Dacă pare

ciudat, nu trebuie uitat că poziția și influența lui Nagano în Marina japo-neză erau unice. Era, într-adevăr, un uriaș printre oameni". Având în vedere succesul atacului asupra Pearl Harbor, nu este surprinzător, prin urmare, că prestigiul acestuia era atât de mare acum încât stra-tegiile formulate de ofițerii de Stat Major ai Flotei Combinate, sub îndrumarea lui Yamamoto, erau acceptate tacit.

Nu am dori să sugerăm însă că Statul Major General al Marinei era pregătit să accepte, pur și simplu, planurile lui Yamamoto. În Divizia de Planificare rămăseseră destule minți care nu doar că își formulau propriile strategii, dar erau și pregătite să lupte pen-tru ele și, dacă era nevoie, să se opună solicitărilor lui Yamamoto și ale personalului său de planificare. Chiar și așa, după cum aveau să o demonstreze evenimentele, era o speranță deșartă să creadă că îl pot îndepărta pe comandantul Flotei Combinate de pe cursul stabi-lit de acesta, odată ce se hotărâse.

Când Ugaki a ieșit din cabina lui, pe 14 ianuarie, pentru a pre-zenta rezultatul la care ajunsese, și-a prefațat recomandările cu observația crucială că Japonia nu-și putea permite să se culce pe laurii victoriei, consolidându-și cuceririle inițiale. A face asta ar fi însemnat să renunțe la inițiativa în ofensivă, permițându-le Statelor Unite să își crească puterea, în timp ce Japonia ar fi așteptat pasiv

atacul americanilor. În asemenea circumstanțe, eficiența și profesio-nalismul tehnic de care dăduse dovadă Flota Imperială ar fi fost risi-pite imediat. Pentru a profita de avantajul strategic creat de Flota Combinată prin operațiunile ei inițiale de război, Japonia trebuia să reia ofensiva. Condus de acest raționament, Ugaki a evaluat o serie de posibilități operaționale. În final, a propus ca Japonia să cuce-rească insulele Midway, Johnston și Palmyra, intenționând să le transforme în baze aeriene avansate înainte de a invada Hawaii. Argumentul lui era că o asemenea operațiune ar fi precipitat, pro-babil, bătălia decisivă cu flota Statelor Unite, idee care se afla încă în centrul strategiei navale japoneze. Propunerea lui a fost res-pinsă de căpitanul Kuroshima, ofițerul superior de operațiuni al Flotei, fiindcă se îndoia că Statele Unite aveau să-și riște flota pen-tru a salva aceste insule. Apoi, Kuroshima a recomandat, la rân-dul său, ca Flota Combinată să se concentreze, în schimb, pe vest, spre Oceanul Indian, pe o operațiune de cucerire a Ceylonului (Sri Lanka). Deși a acceptat criticile aduse propriilor propuneri și a apro-bat raționamentul lui Kuroshima, Ugaki a insistat că o operațiune în Oceanul Indian trebuia întreprinsă în contextul unui efort comun al Axei, cu a doua etapă a ofensivei japoneze „sincronizată cu ofen-sivele germane în Orientul Apropiat și Mijlociu". Ceea ce ar fi putut deveni o oportunitate strategică importantă nu s-a concretizat însă, deoarece Germania nu s-a oferit să întreprindă operațiuni comune în cadrul noului Acord Militar Tripartit al Axei semnat pe 19 decem-brie. Și totuși, Flota Combinată a continuat să studieze propunerea lui Kuroshima ca pe o operațiune pur japoneză. După câteva jocuri de război pe noua navă-amiral Yamato, în februarie, operațiunea din vest a fost adoptată de Statul Major General al Forțelor Navale ca propunere oficială pentru faza a doua a strategiei. Propunerea a fost prezentată ca atare la

o conferință comună a CGI la mijlocul lunii martie, dar a fost pur și simplu desființată de armată odată ce a devenit evident că operațiunea depindea de prezența mai multor divizii pentru asaltul amfibiu asupra Ceylonului.

Convinsă, în continuare, că era nevoie de o acțiune ofensivă, Flota Combinată a început să caute un plan alternativ. S-a întors

la propunerea inițială a lui Ugaki de a întreprinde acțiuni în estul Pacificului, rescrisă pentru a exclude posibilitatea unui veto din partea Armatei de uscat. Din plan se eliminase acum sugestia ambițioasă de a invada Hawaii și acesta includea o invazie a vestu-lui Insulelor Aleutine și a insulei Midway. Printre factorii importanți care au determinat decizia Flotei Combinate s-au numărat și ata-curile neprevăzute, deși nesemnificative tactic, din partea Statelor Unite asupra insulelor Marshall, Rabaul, Wake, Noua Guinee de Est și Marcus, din februarie încoace. Ultima insulă era la doar 1 852 de kilometri de Tokyo și în interiorul perimetrului defensiv exterior al Japoniei. Faptul că portavioanele americane rezistaseră le oferea varianta de a fi folosite pentru a ataca direct Japonia. Această per-spectivă îl obseda pe Yamamoto, un personaj extrem de patriot, iar operațiunile continue ale portavioanelor americane demonstrau că era absolută nevoie ca lucrurile începute la Pearl Harbor să fie duse la bun sfârșit. Portavioanele trebuiau, deci, distruse.

Aceasta a fost justificarea operațiunii Midway și se știe că, dacă ar fi fost dusă la împlinire, Yamamoto intenționa să își folosească prestigiul astfel dobândit pentru a pune presiune asupra liderilor politici japonezi ca să inițieze propuneri de pace cu Aliații. Yama-moto credea că o victorie la Midway avea să îi ofere un avantaj stra-tegic care să îi permită Japoniei să negocieze de pe o poziție de forță și, deci, să silească inamicul să fie de acord cu termenii săi. Era mereu conștient de puterea latentă a Statelor Unite și de slăbi-ciunea relativă a Japoniei, iar implicarea lui absolută pentru ofen-siva de la Midway era rezultatul unei convingeri de nestrămutat că, dacă nu reușea să obțină o victorie rapidă atunci când puterea Japoniei era la apogeu, alternativa cu care trebuia să se confrunte iubita sa țară ar fi fost înfrângerea după un lung război. Nu a fost deci de mirare că, pus în fața unei astfel de perspective, Yamamoto nu a acceptat critici și nu s-a lăsat abătut de la calea sa.

Statul Major General al Forțelor Navale căutase și alte variante, după ce Armata de uscat se opusese operațiunii Ceylon. Divizia de Planificare era de părere că Flota Combinată și Armata de uscat trebu-iau să se concentreze asupra unei operațiuni de proporții împotriva

Australiei – Bei Go Shaden Sakusen. Această propunere se baza pe presupunerea că Australia era baza logică pentru orice contraofen-sivă a Aliaților în apele sudice. Astfel, Australia ar fi putut primi o cantitate însemnată de arme din partea Aliaților și în special din par-tea americanilor, în timp ce își consolida forțele. Pentru a preveni această amenințare potențială asupra flancului sudic al

Japoniei era nevoie fie ca Australia să fie parțial ocupată, fie ca, măcar, acest sub-continent să fie izolat de Statele Unite. Având în vedere că prima variantă depindea de posibilitatea ca armata să ofere diviziile nece-sare operațiunii, nu este de mirare că și aceasta a fost respinsă, la fel ca și operațiunea Ceylon. Chiar și așa, Statul Major General al Forțelor Navale credea că a doua variantă putea aduce suficiente beneficii, astfel că s-a început formularea unei operațiuni mai limi-tate pentru a izola Australia prin extinderea controlului japonez asu-pra estului Noii Guinee și a Insulelor Solomon. Statul Major General al Forțelor Navale a început să organizeze forțele necesare pentru a lansa o operațiune amfibie, nume de cod MO, pentru a ocupa insula Tulagi, din Insulele Solomon, și, mai important, pentru a cuceri Port Moresby pe coasta de sud-est a Noii Guinee. Forțelor navale însărcinate cu această operațiune, Yamamoto le-a adăugat Divizia 5 Portavioane, compusă din noile portavioane Shokaku și Zuikaku, cre-zând că americanii aveau să deplaseze o forță de portavioane pentru a se opune japonezilor. După cum aveau să o demonstreze eveni-mentele, Yamamoto se baza pe noroc, fiindcă planurile inițiale pen-tru operațiunea Midway presupuneau că aceste două nave aveau să fie disponibile pentru a lupta împreună cu forța Nagumo.

Până la sfârșitul lunii martie, planul Flotei Combinate pentru campania din Midway era finalizat și a fost prezentat Statului Major General al Forțelor Navale în data de 2 aprilie de către aghiotan-ții loiali și de încredere ai lui Yamamoto, căpitanii Watanabe și Kuroshima. Pe parcursul următoarelor trei zile au urmat discuții în-crâncenate între cei doi ofițeri și Divizia de Planificare a Statului Major, care se opunea planului, pe marginea beneficiilor operațiunii Midway. Discuțiile s-au încheiat pe 5 aprilie, când Watanabe a re-afirmat sprijinul categoric al lui Yamamoto pentru operațiunea

Midway repetând cuvintele superiorului său: „Potrivit ultimei ana-lize, succesul sau eșecul întregii noastre strategii din Pacific va fi determinat de succesul sau de eșecul nostru în a distruge flota Statelor Unite, mai ales portavioanele acesteia... Credem că, lan-sând aceste operațiuni împotriva insulei Midway, putem atrage flota de portavioane a inamicului și o putem distruge într-o bă-tălie decisivă. Dacă, pe de altă parte, inamicul va evita provocarea noastră, vom marca oricum o victorie importantă prin extinderea perimetrului nostru defensiv până la Midway și în vestul Insulelor Aleutine, fără a întâmpina vreo opoziție“.

Pentru a sublinia faptul că nu intenționa să facă un compro-mis, Yamamoto a amenințat din nou cu demisia. În fața hotărârii de neclintit a lui Yamamoto, contraamiralul Fukudome și-a expri-mat următoarea opinie: „Dacă domnul comandant este atât de hotă-rât, atunci să lăsăm lucrurile în seama lui?“ Nagano nu a avut nimic

Marinarii de la bordul unuia dintre crucișătoarele grele ale forței de recunoaștere TF-17 observă evacuarea echipajului portavionului american Lexington, care este înclinat și arde, în Marea Coralilor, pe 7 mai 1942. Lovit de bombe și de torpile, Lexington avea să se scufunde mai târziu, după o serie de

explozii interne de proporții. Cu toate acestea, Marina Statelor Unite obținuse o victorie strategică oprind tentativa Flotei Combinate de a cuceri Port Moresby, în Noua Guinee. Era pentru prima oară când o ofensivă japoneză era oprită.

via Robert F. Dorr

de obiectat și a ordonat un transfer de resurse către operațiunea Midway. Odată ce planul a fost adoptat de Statul Major General al Forțelor Navale, având în vedere numărul mic de soldați care trebu-iau relocați, Armata de uscat a aprobat bucuroasă operațiunile MI și AL, după cum erau cunoscute acum insulele Midway și Aleutine. CGI a fost imediat de acord. Nu mai rămâneau de dezbătut decât detaliile legate de operațiune, deoarece Flota Combinată dorea o con-fruntare cât mai devreme posibil, iar Statul Major General al Forțelor Navale era dornic de o amânare. Așa că discuțiile au continuat până în 18 aprilie, când avioanele B-25 ale lui Jimmy Doolittle au ajuns dea-supra capitalei Tokyo, aducând dezbaterile la un final abrupt.

„Boala victoriei“

Este evident că, până în acel moment, gândirea japoneză fusese deja afectată de o boală „atât de gravă încât efectele ei puteau fi văzute la fiecare nivel de planificare și de execuție a operațiunii Midway“, și care avea să aibă un impact profund asupra rezultatului bătăliei.

Apariția a ceea ce avea să se numească mai târziu „boala victo-riei“ își are originile în viziunea cvasimitologică unică pe care japo-nezii o aveau despre ei și despre țara lor, despre care credeau că este menită să ajungă Sekai Dai Ichi, „prima din lume“. Japonezii consi-derau că invulnerabilitatea țării lor sacre era dovada eficienței lor militare incontestabile. În mod semnificativ, acest lucru și succesele din conflictele anterioare Războiului din Pacific au fost explicate în Japonia mai puțin prin referire la factorii materiali și tehnici și mai mult prin accentuarea dimensiunii morale a războiului, ceea ce a dus la apariția unei mentalități care spunea că Nihon Seishin – spiritul japonez înnăscut – va permite țării să înfrângă orice inamic.

Într-o Japonie îmbibată cu virtuțile militare ale tradiției samu-railor, denigrarea Statelor Unite ca stat slab, decadent și efemer a convins pe multă lume că nu era cazul să se teamă de un război cu această mare putere occidentală. Această imagine greșită asupra Statelor Unite i-a făcut pe japonezi să subestimeze profund imensul

potențial militar, industria și, fără grijă de a greși, moralul acestei națiuni, fapt care, pe termen lung, avea să se dovedească fatal pen-tru Japonia. Pe termen scurt însă, victoriile remarcabile din primele patru luni ale Războiului din Pacific nu au făcut decât să întărească atitudinea arogantă a japonezilor față de inamicii lor și „când a înce-put bătălia de la Midway, această aroganță atinsese punctul în care contamina toate acțiunile ofițerilor și ale soldaților combatanți“.

Ca urmare directă a acestui fapt și afectând eșaloanele superioare ale

Marinei, inclusiv pe Yamamoto, a apărut ideea fixă că japone-zii dețineau fără îndoială inițiativa operațiunii care avea să urmeze. În consecință, s-a presupus – până în punctul în care a devenit o convingere – că flota Statelor Unite nu va fi dată la apă decât după invadarea și ocuparea ulterioară a insulei Midway. Ideea că portavi-oanele americane ar putea fi deja pe mare, așteptând flota japoneză, deși fusese luată în considerare, nu era socotită o posibilitate reală. Într-adevăr, când această posibilitate a fost adusă în discuție, în tim-pul exercițiilor de război ținute pe Yamato, între 1 și 4 mai, pentru a studia bătălia care avea să urmeze, consecințele acesteia au fost ignorate.

Fuchida și Okumiya au povestit cum, atunci când au fost puși să explice cum ar fi acționat în fața unei astfel de situații Prima Forță de Atac cu Portavioane, Minoru Genda, un spe-cialist în aviație de regulă foarte echilibrat și perspicace, a dat un răspuns atât de vag, încât a lăsat să se înțeleagă că nu exista nici un plan

Acest pilot din Marina Imperială Japoneză este îmbrăcat în uniforma de zbor de vară, purtând o cască de piele căptușită cu blană, o salopetă din bumbac verde și cizme din piele. Mulți piloți obișnuiau să poarte fulare din mătase albă. Ofițerii având gradul de locotenent-comandant sau un grad mai înalt purtau săbii în luptă.

Ilustrație de Chris Warner

pentru un asemenea caz. Deși contraamiralul Ugaki a protestat, și-a dat și el la iveală nesiguranța în privința victoriei când, în cadrul acelorași exerciții, a anulat cu de la sine putere decizia arbitrului care spunea că portavioanele Kaga și Akagi erau scufundate, așa că doar primul a fost scos pe tușă, în timp ce al doilea a ieșit din luptă doar cu daune minore. În plus, pe măsură ce exercițiul a continuat să explo-reze scenarii posibile pentru operațiunile de după Midway, Kaga a fost readus la viață în mod misterios! Alte exemple ale optimismu-lui copleșitor al japonezilor includ mesajul – remarcabil de lipsit de orice grijă de a nu fi interceptat – trimis de o escadrilă de piloți din Marină care cereau ca poșta să le fie trimisă în Midway de la mijlocul lunii iunie. Exemplul cel mai clar al acestei atitudini se vede proba-bil dintr-o declarație dată de purtătorul de cuvânt al Statului Major General al Forțelor Navale, care a spus plin de aroganță: „Ceea ce ne îngrijorează cel mai mult este că inamicul nu va dori să se lupte cu flota noastră și va refuza să iasă din bază“.

Pregătiri finale

În acest context, pregătirile pentru operațiunile din Midway și Insu-lele Aleutine au prins viteză la sfârșitul lui aprilie și începutul lui mai. Prima Flotă Aeriană se întorsese în Japonia, după operațiunile din Oceanul Indian, pe 22 aprilie, pentru a afla primele vești despre MI și a începe pregătirea. Erau doar patru nave de război într-o flotă imensă de aproximativ 200 de vase adunată de Yamamoto pentru operațiunea Midway. Până la mijlocul lunii însă, când costurile bătă-liei din Marea Coralilor erau deja evidente, Nagumo și-a dat seama că va avea cu două nave mai puțin decât intenționase inițial. În ciuda marii victorii lăudate de presa japoneză, portavionul Shokaku suferise daune importante și avea nevoie de multe luni pentru a fi reparat, iar portavionul Zuikaku pierduse

atât de mulți piloți încât nu mai putea lua parte la MI pentru că nu avea oameni cu care să îi înlocuiască.

Deși japonezii considerau asaltul naval eșuat asupra Port Moresby o problemă pe termen scurt, erau mulțumiți că provocaseră pierderi

însemnate Aliaților. Pierderile despre care s-a scris în presa japo-neză includeau un portavion de tip Saratoga (în realitate, Lexington) și nava Yorktown, abandonată în timp ce se scufunda și considerată scufundată. Ea a fost scoasă din estimările japoneze ale flotei SUA, dar a reapărut nici o lună mai târziu și a influențat semnificativ rezultatul bătăliei de la Midway.

Lucrurile au început să evolueze mai repede, pe măsură ce diver-sele elemente ale planului au început să se miște conform oraru-lui complex care fusese stabilit. Pe 21 mai, Yamamoto a pornit cu vasele Corpului Principal, cele patru portavioane ale lui Nagumo și a Doua Flotă a lui Kondo pentru a conduce, două zile, manevrele care aveau să fie ultimele puse vreodată în scenă de Flota Combinată. Ultimele jocuri de război ținute la bordul Yamato, pe 24 mai, în cadrul cărora s-au repetat ofensivele din Midway și Aleutine, au arătat că operațiunile aveau să continue fără probleme. În aceeași zi, grupul de invazie a insulei Midway care ducea trupele de asalt ale colonelului Kiyonao Ichicki s-a întâlnit la Saipan cu crucișătoarele din Forța de Sprijin a contraamiralului Kurita. Forțele destinate operațiunii AL au pornit spre baza navală Ominato, în nordul insulei Honshu, înainte să iasă din nou pe mare pe 28 mai.

Totul era pregătit pentru plecarea celei mai mari flote văzute vreodată în Pacific. Pentru cei aflați la bordul navelor de război era clar că luau parte la un eveniment unic. În dimineața zilei de 28 mai, la puțin timp după ora 8.00, nava Akagi a ridicat steagul de semna-lizare ordonând Primei Flote Aeriene să ridice ancora și să iasă pe mare după cum fusese stabilit. În uralele și manifestările entuzi-aste ale echipajelor de pe navele de război din Corpul Principal al lui Yamamoto, cele 21 de nave de război au început să înainteze una după alta prin canalul Bungo și au ieșit în larg. Cel mai bun exem-plu al sentimentului de invincibilitate care anima Forța Nagumo este ultima evaluare prezentată de amiral echipajelor, câteva zile mai târziu, când flota se pregătea să se apropie de insula Midway: „Inamicul nu știe că ne-am apropiat și nici nu va ști până când nu vom ataca insula“.

Notă: Datele japoneze sunt redate folosind ora Japoniei până pe 3 iunie, după care se folosește ora locală, de ex. ora Japoniei pentru „Ziua N” = 7 iunie, dar, conform orei locale, aceasta devine 6 iunie.

1941

7 decembrie Japonezii atacă Pearl Harbor.

31 decembrie Amiralul Chester Nimitz preia comanda Flotei din Pacific a SUA.

1942

1–14 ianuarie Amiralul Ugaki, la ordinul lui Yamamoto, pregătește un plan pentru a identifica viitoare operațiuni posibile.

20–25 februarie Armata de uscat refuză proiectul Marinei de a invada Ceylonul.

Mijlocul lunii martie Flota Combinată începe să dezbată propunerea Midway.

28 martie Ofițerii Flotei Combinate, sub Kuroshima, încep să lucreze la operațiunea Midway.

2–5 aprilie Kuroshima și Watanabe discută planul Midway cu Statul Major General al Forțelor Navale.

Aceștia acceptă planul, după ce Yamamoto amenință cu demisia.

18 aprilie Raidul Doolittle.

22 aprilie Prima Flotă Aeriană se întoarce în Japonia. Nagumo află despre operațiunea Midway.

28 și 29 aprilie Conferință la bordul portavionului Yamato pentru a studia operațiunea Midway.

1–4 mai Jocuri de război preliminare pentru MI ținute la bordul Yamato.

2 mai Nimitz zboară la Midway pentru a inspecta apărarea bazei.

5 mai Amiralul Nagano emite Ordinul Naval 18 pentru MI și AL.

7–8 mai Bătălia din Marea Coralilor. SUA pierd Lexington. Yorktown suferă avarii grave. Japonia pierde Shoho. Shokaku și Zuikaku nu pot lua parte la MI din cauza avariilor în urma bătăliei și a avioanelor pierdute.

10 mai Midway, la instrucțiunile Hypo, trimite un mesaj fals că pe insulă nu mai există apă.

12 mai Hypo interceptează un mesaj japonez spunând că „AF nu mai are apă”.

15 mai Halsey este trimis la Pearl Harbor.

20 mai Yamamoto realizează o estimare a forțelor SUA.

20 mai Grupul de Transport Midway și Grupul de Baze Plutitoare pentru Hidroavioane părăsesc Japonia spre Saipan.

21 mai Midway intră în stare de alertă.

22 mai Midway începe faza de căutare și recunoaștere.

24 mai Aplicații finale pe Yamato.

25 mai Comandantul Rochefort îi oferă lui Nimitz inventarul ordinului de luptă al forțelor japoneze.

25 mai Nimitz informează Midway că „Ziua Z” s-a amânat pentru 3 iunie.

22–26 mai Midway primește întăriri aeriene și terestre.

26 mai Halsey se îmbolnăvește și nu mai poate comanda Forța Operativă (FO) 16. Îl recomandă pe Spruance.

27 mai Prima Forță de Atac de Portavioane părăsește Japonia. Forța de Invazie Midway și Grupul de Baze Plutitoare părăsesc Saipan. Grupul de Sprijin Apropiat părăsește Guam.

27 mai Nimitz îl informează pe Spruance. Yorktown intră în port. Încep reparații de urgență.

28 mai Forța de Nord părăsește Japonia.

28 mai Fletcher numit la comanda FO 16 și 17. Nimitz îi informează pe

Fletcher și Spruance. FO 16 părăsește Pearl Harbor.

29 mai Corpul Principal al lui Yamamoto părăsește Hasharijima.

30 mai Un submarin găsește nave SUA la French Frigate Shoals. Operațiunea K, amânată.

30 mai FO 17 părăsește Pearl Harbor.

30 mai Midway începe recunoașterea aeriană. Oră incertă: cordonul japonez de submarine ajunge pe poziții cu două zile întârziere. Nu detectează trecerea FO americane.

31 mai Operațiunea K, anulată.

1 iunie Japonezii detectează mai multe mesaje „urgente” transmise de navele SUA.

2 iunie Nagumo sparge tăcerea radio transmițând schimbarea de curs.

2 iunie FO 16 și FO 17 se întâlnesc la „Point Luck”.

3 iunie:

3.00 A Doua Forță de Atac de Portavioane lansează un raid aerian.

8.00–8.08 Atac asupra Dutch Harbor.

9.04 PBY 6-V-55 detectează nave japoneze.

9.25 Ofițerul Reid anunță că a zărit Corpul Principal. Oră incertă: Tanaka îl informează pe Yamamoto că Forța de Invazie a fost descoperită.

11.25 Reid raportează cele 11 nave descoperite.

12.00 A Doua Forță de Atac de Portavioane se retrage spre Adak.

12.25 Sweeney conduce nouă B-17 împotriva Forței de Invazie.

16.40 Forța de Invazie, bombardată de B-17. Nici o țintă lovită.

19.50 Fletcher ordonă FO 16 și 17 să se îndrepte spre sud.

21.15 Patru PBY părăsesc Midway pentru a ataca Forța de Invazie.

4 iunie:

1.30 Trei PBY atacă Forța de Invazie. Akebono Maru lovit.

2.45 Trezirea echipajelor pe portavioanele japoneze.

3.00 Trezirea pe Midway.

4.00 Midway lansează PBY urmate de B-17.

4.30 108 avioane ale Primului Val de Atac lansate. Akagi, Kaga și Haruna lansează avioane de recunoaștere.

4.30 Yorktown lansează trei SBD în recunoaștere.

4.38 Chikuma lansează hidroavionul nr. 5.

4.37 Răsărit

4.38 Chikuma lansează hidroavionul nr. 6.

4.42 Tone lansează hidroavionul nr. 3.

5.00 Tone lansează hidroavionul nr. 4.

5.30 Ofițerul Ady raportează un portavion.

5.34 Portavionul Enterprise primește același raport.

5.53 Radarul de pe Midway detectează Valul de Atac.

5.56 Avioanele de luptă decolează de pe Midway. Alertă de raid aerian.

6.00 B-17-urile lui Sweeney. redirecționate spre portavioane.

6.03 Spruance află de prezența a două portavioane inamice.

6.07 Fletcher îi ordonă lui Spruance să se îndrepte spre portavioane și să lanseze atacul.
6.10 Avioanele VMSB decolează de pe Midway.
6.15 TBF din VT-8 decolează de pe Midway.
6.16 Grupul de avioane de luptă de pe Midway atacă grupul de atac japonez.
6.30–6.43 Atac japonez asupra Midway.
7.00 Hornet își lansează avioanele.
7.05 Tomonaga transmite radio că va fi nevoie de un al doilea atac asupra Midway.
7.06 Enterprise își lansează grupul de atac.
7.02–8.30 Valuri succesive de avioane de pe Midway atacă Prima Flotă Aeriană. Pierderi grele suferite de SUA. Nici un portavion japonez nu este lovit.
7.15 Nagumo ordonă ca avioanele Kate din valul al doilea să fie reechipate cu bombe.
7.28 Avionul nr. 4 de pe Tone semnalează prezența a zece vase inamice de suprafață.
7.45 Nagumo ordonă ca torpilele rămase pe avioanele Kate să fie lăsate acolo.
8.00 Avionul nr. 4 de pe Tone primește ordin să identifice tipurile de nave inamice.
8.06 Acesta raportează cinci crucișătoare și cinci distrugătoare.
8.30 Avionul nr. 4 de pe Tone raportează și ceea ce pare a fi un portavion.
8.37 Avioanele lui Tomonaga încep să se întoarcă pe portavioane.
8.38 Yorktown începe să-și lanseze avioanele.
8.45 Mai multe avioane de recu-noaștere lansate pentru a afla detalii despre navele SUA.

8.55 Nagumo ordonă ca port-avioanele să se îndrepte spre nord după ce avioanele sunt recuperate.
9.17 Flota se întoarce spre est-nord-est ca să se apropie de portavionul SUA.
9.18 Toate avioanele, recuperate de portavioanele japoneze.
9.18 Chikuma detectează VT-8.
9.20 VT-8 atacă.
9.55 McClusky vede unda lăsată de un distrugător japonez.
9.58 VT-6 atacă Flota de Portavioane.
10.05 McClusky zărește flota japoneză. La fel și Leslie.
10.15–10.20 VT-3 începe să atace Prima Flotă Aeriană.
10.20 SBD-uri detectate deasupra flotei. Akagi descrie un cerc.
10.22 Kaga, bombardat în picaj.
10.24 Incendii extinse la bordul Kaga.
10.25 Soryu lovit de trei bombe.
10.26 Akagi lovit de două bombe.
10.46 Nagumo și ofițerii lui abandonează Akagi pentru Nagara.
10.50 Nagumo îl informează pe Yamamoto de soarta celor trei portavioane.
10.55 Echipajului de pe Soryu i se ordonă să abandoneze nava.
10.58 Hiryu lansează primul val de atac.

11.27 Akagi oprit.
12.00 Hiryu atacă Yorktown.
12.20 Yamamoto ordonă comasarea Corpului Principal cu Forța de Invazie și a Doua Forță Mobilă de Portavioane.
13.10 Yamamoto suspendă temporar MI și AL.
13.20 Hiryu lansează al doilea val de atac.
14.37 Yorktown încă avansează cu 19 noduri.
14.45 Hiryu localizat. Spruance ordonă un atac imediat.
14.54 Hiryu raportează două lovituri sigure asupra Yorktown, deși japonezii cred că este vorba de un al doilea portavion.
14.55 Pe Yorktown se dă ordin să se abandoneze nava.
15.50 Toate avioanele de pe Hornet și Enterprise au decolat.
16.40 Căpitanul Amagai ordonă abandonarea navei Kaga.
17.05 Hiryu atacat și lovit de patru bombe.
19.13 Soryu se scufundă.
19.25 Kaga se scufundă.
20.00 Akagi abandonat.
5 iunie:
1.30 Submarinul I-168 bombardează Midway.
2.00 Spruance se întoarce spre vest.
2.55 Yamamoto anulează MI.
3.00 Mikuma se ciocnește de Mogami.
5.00 Akagi se răstoarnă.
8.20 Hiryu se scufundă.
8.40 Primul atac aerian împotriva cuirasatelor japoneze.
6 iunie:
9.45–14.45 Atacuri aeriene asupra Mikuma și Mogami.
13.31 I-168 torpilează Yorktown. După apus, Mikuma se scufundă. Mogami ajunge cu greu la Truk.
7 iunie Yorktown se scufundă la 4.58.

PREGĂTIRI AMERICANE

Yamamoto și Nagumo erau siguri că vor reuși o surpriză tactică, dacă nu și strategică, dar n-ar fi fost la fel de impetuoși dacă ar fi știut că americanii aflaseră despre operațiunea Midway încă de la mijlo-cul lunii aprilie. Deși aveau bănuielile lor, abia după război japonezii aveau să afle cu certitudine că operațiunea Midway fusese compro-misă datorită unei realizări inedite a spionajului american, care le-a furnizat Statelor Unite detaliile planului.

Deși mulți alți factori au intervenit în joc înainte ca americanii să obțină victoria la Midway, nici unul nu a fost la fel de important ca spargerea codului de operațiuni al Marinei japoneze, JN25. Deși spargerea acestui cod a fost remarcabilă, acesta nu a fost înțeles în întregime. Totuși, au fost decodate suficiente fraze încât Joseph Rochefort, comandant al avanpostului din Hawaii al Oficiului de Spionaj de Război al Marinei (cunoscut sub numele de cod Hypo), l-a putut informa pe amiralul Flotei din Pacific, Chester Nimitz, că japonezii

pregăteau o operațiune de proporții despre care el era con-vins că va fi îndreptată împotriva insulei Midway. Deși informațiile inițiale erau suficient de ambigue cât să permită și alte interpretări ale intențiilor japonezilor, Nimitz a fost destul de convins de argu-mentele lui Rochefort cât să înceapă să-și facă planuri bazate pe pre-supunerea că Midway era ținta japonezilor. Învățase deja să pună preț pe judecata lui Rochefort, care îi câștigase încrederea în aprilie. Atunci, pe baza informațiilor obținute, acesta anticipase tentativa japoneză de a cuceri Port Moresby. Bazându-se pe aceasta, dar și pe alte surse de informații, Nimitz trimisese Forțele Operative 11 și 17, care, cu prețul pierderii vasului Lexington, opriseră înaintarea spre sud a Flotei Combinate.

În data de 2 mai, Nimitz a făcut o inspecție pe insula Midway. Deși nu le-a împărtășit suspiciunile sale locotenent-comandantului Shannon și comandantului Cyril Simmard, cei doi ofițeri superiori de pe insulă, el i-a în-trebat de ce ar fi nevoie pentru a opri un asalt amfibiu de proporții. După ce s-a întors la Pearl Harbor, Nimitz le-a trimis celor doi o scri-soare spunându-le că japonezii intenționează să lanseze un atac im-portant asupra insulei Midway în jurul datei de 28 mai. Prin urmare, numărul de soldați și de aeronave de pe atol a fost suplimentat până la un nivel despre care Shannon considera că era destul pentru a res-pinge un asalt amfibiu. În câteva zile însă, Nimitz a aflat informații esențiale care stabileau neîndoielnic că Midway, și nu Hawaii sau coasta de est a Statelor Unite, era obiectivul ofensivei japoneze. Ca atare, a putut declara pe 14 mai stare de „invazie căreia i se va opune flota“ pentru regiunea Hawaii, inclusiv Midway. Încă o dată, Hypo și comandantul Rochefort au fost cei care i-au oferit dovezile confirmând intențiile inamicilor.

Declicul s-a produs în urma unui truc de-al lui Rochefort. În comunicările dintre baze, japonezii foloseau litere de cod pentru a se referi, în mod clar, la locații, dar care literă corespundea cărei locații? Din alte informații atașate codului se intuise că „AL“, de exemplu, se referea la Insulele Aleutine, dar semnificața lui „AF“ era mai puțin certă, deși Rochefort era sigur că era o referire la Midway. Pentru a-i momi pe japonezi, Rochefort a obținut permisiunea lui Nimitz de a trimite un mesaj din Midway în engleză, în care se raporta că pe insulă nu mai este destulă apă.

Comandantul Joseph Rochefort le-a oferit americanilor informații neprețuite, atunci când, împreună cu echipa lui SIGINT din Hawaii, a decodat părțile esențiale ale codului Marinei Japoniei, JN25. Datorită acestei descoperiri, istoricul naval american Samuel Morison a numit Midway o „victorie a spionajului“.

Midway este format din două insule. Insula de Est, din plan apropiat, găzduia aerodromul, iar insula Sand, de dincolo de canal, era locul unde se afla baza de hidroavioane. Midway a fost momeala utilizată de Yamamoto pentru a obliga Flota din Pacific să se confrunte cu forța comasată a Flotei Combinate.

US Naval Historical Center

Din moment ce pe insulă nu se găseau rezerve naturale de apă, ocupanții acesteia depindeau de o uzină de epurare a apei. În mesaj se spunea că aceasta explodase. Prin urmare, pentru spionii japo-nezi, solicitarea de a aduce apă potabilă cu un vas de transport urma să pară autentică. La două zile după ce falsul mesaj a fost trimis, pe 12 mai, echipa Hypo a fost răs-plătită de un mesaj al japonezilor către comandanții flotei în care se spunea că „AF nu mai are apă". În ciuda întrebărilor sâcâitoare ale amiralului King din Washington, care nu era convins încă de ținta atacului japonez, Nimitz nu mai avea nici o îndoială că Midway era, de fapt, obiectivul operațiunii de proporții a lui Yamamoto. Nimitz a început, prin urmare, să își folosească limitatele resurse navale și aeriene pentru a dejuca intențiile japoneze.

Pe 15 mai, viceamiralul William Halsey, comandantul Forței Operative 16 compusă din portavioanele Enterprise și Hornet, a fost rechemat de Nimitz la Pearl Harbor, din apropierea Insulelor Solomon, unde sosise prea târziu pentru a mai lua parte la bătă-lia din Marea Coralilor. Nimitz intenționase să îi ofere comanda Forței Operative Midway lui Halsey, dar la sosirea acestuia în Midway, în ziua de 26, a devenit limpede că starea lui de sănătate precară făcea acest lucru imposibil. Spre dezamăgirea profundă a lui Halsey, o boală cronică de piele, diagnosticată drept „dermatită

generală", l-a împiedicat „a se da cu sete în japonezi". Cu toate aces-tea, Halsey l-a făcut mândru pe Nimitz și și-a servit ireproșabil țara când l-a recomandat pe contraamiralul Raymond A. Spruance ca înlocuitor. Deși Spruance nu era pilot, atât Nimitz cât și Halsey îi purtau un respect profund și ambii au fost de acord să îi dea comanda Forței Operative 16.

În discuția inițială cu Spruance, Nimitz i-a spus că va trebui să iasă cu navele în ziua de 28 deoarece, cu câteva zile mai devreme, Rochefort și echipa Hypo îl informaseră despre ofensiva asupra Midway și îi spuseseră că japonezii amânaseră atacul până cel puțin pe 3 iunie. Aceasta era doar o parte dintr-un mesaj mai amplu pe care Hypo îl descifrase chiar înainte ca japonezii să schimbe codul JN25, mesaj care se dovedise a conține detaliile principale ale ordi-nului de luptă al viitoarei operațiuni. În consecință, Nimitz a putut să-i explice lui Spruance, mai mult sau mai puțin exact, cu ce avea să se confrunte și, în mare, direcția din care portavioanele japoneze aveau să se apropie de Midway. Nimitz a fost, deci, în poziția de a-i prezenta lui Spruance planul lui pentru Forțele Operative 16 și 17, bazându-se pe informațiile oferite de Hypo.

A doua zi, Nimitz s-a întâlnit și cu contraa-miralul Frank Fletcher, care tocmai adusese îna-poi la Pearl Harbor nava Yorktown, care suferise avarii serioase. Fără a-și dezvălui sursele, Nimitz l-a informat că japonezii intenționau să cuce-rească Midway și a spus că vor folosi cel puțin patru portavioane și multe vase de sprijin în cadrul operațiunii organizate de forța de atac a

Acest pilot al Forțelor Navale poartă costumul de zbor de vară A-4 și casca de vară A-8. El poartă, de asemenea, un toc de armă de umăr special pentru Marină, atârnat aici la șold.

Ilustrație de Chris Warner

lui Nagumo, o forță de sprijin și forța de invazie. Nimitz l-a informat apoi pe Fletcher că va naviga din nou cu Yorktown, în câteva zile, pen-tru a se întâlni cu Spruance în nord-estul insulei Midway, unde avea să își asume comanda tactică a Forțelor Operative 16 și 17.

Acest lucru presupunea, cu toate acestea, că Yorktown va fi repa-rat suficient cât să poată ridica ancora la timp. Mulți dintre cei care evaluaseră avariile se îndoiau că acest lucru ar fi posibil. Se estima că va fi nevoie de la două săptămâni, estimarea optimistă a lui Fletcher, până la trei luni, spuneau pesimiștii, pentru a efectua reparațiile

Avariile provocate navei Yorktown în bătălia din Marea Coralilor au fost atât de însemnate, încât Flota Imperială a presupus că aceasta fusese scufundată. Yorktown s-a întors în Pearl Harbor pe 27 mai și a fost ancorată la docul uscat nr. 1. În decurs de doar 48 de ore, nava a revenit pe mare. Deși multe dintre reparațiile efectuate erau, în cel mai bun caz, temporare, prezența ei la Midway avea să se dovedească decisivă.

via Roger Chesneau

necesare. Dacă estimarea lui Fletcher era mai aproape de adevăr, Yorktown nu ar fi fost disponibil pentru bătălie, iar Spruance urma să îl înfrunte pe Nagumo cu două în loc de trei portavioane – o marjă deloc semnificativă pentru a spera la un succes.

Într-o demonstrație remarcabilă a spiritului de improvizație american, portavionul a fost dus într-un loc uscat. Apoi, 1 400 de muncitori au început să lucreze la reparații, 24 de ore din 24, pen-tru a-l pregăti din nou pentru ieșiri pe mare. În zgomotul ciocanelor pneumatice și la lumina aparatelor de sudură, găurile din coca vasu-lui Yorktown au fost astupate și compartimentele avariate au fost consolidate cu bârne din lemn.

Doar câteva uși etanșe mai funcționau, din cauza faptului că structura de rezistență fusese avariată de bombele japoneze, dar, în ziua de 29 mai, sâmbătă – la o zi după ce Spruance ridicase ancora cu Forța Operativă 16 –, Fletcher a ridicat ancora cu Yorktown. Avioa-nele adunate în grabă reuneau escadroane de pe nu mai puțin de trei portavioane. Împreună cu escorta sa, compusă din crucișătoarele Astoria și Portland și cele șase distrugătoare din DesRon 2, Yorktown s-a îndreptat spre nord, din Oahu, cu o viteză impresionantă de 27 de noduri, cea mai mare viteză pe care o puteau obține motoarele ei avariate, pentru a se întâlni cu portavioanele Enterprise și Hornet. Exceptând circumstanțe neprevăzute, Fletcher era convins că putea respecta dorința fierbinte a lui Nimitz ca Forțele Operative 16 și 17 să se reunească la timp în nord-estul insulei Midway.

PLANURI ALE COMBATANȚILOR
Planul japonez
Operațiunile AL și MI aveau două scopuri. Primul era să stabilească o nouă linie defensivă înaintată, de la Insulele Aleutine prin Midway, insula Wake, Insulele Marshall, Insulele Gilbert și Solomon de Sud, până la Port Moresby. Cel de-al doilea scop, mai important, era să dis-trugă unitățile de suprafață rămase din flota SUA, într-un așa-numit „conflict naval decisiv în Pacific", sau Kassen Kantai, atât de drag stra-tegilor Marinei japoneze. Acest scop avea să fie precipitat de invada-rea și ocuparea insulei Midway, o bază despre care japonezii credeau că era atât de importantă pentru Marina SUA, încât aceasta ar fi fost nevoită să-și trimită din Hawaii navele care mai rămăseseră din Flota Pacificului pentru a se opune ocupației japoneze. Siguri că vor produce o surpriză tactică și având la dispoziție un număr net supe-rior de nave de război, comandanții Flotei Combinate erau încreză-tori într-o victorie decisivă în bătălia navală care avea să urmeze.
Pentru a atinge acest scop, Flota Combinată formulase un plan complex și foarte bine sincronizat, bazat pe o ofensivă bilaterală. Execuția fazelor succesive ale celor două ofensive a fost stabilită pen-tru 7 iunie, zi numită „ziua N" (echivalentul japonez al „zilei Z" ame-ricane). Această dată fusese aleasă de Flota Combinată ca data cea mai apropiată la care flota Nagumo putea fi gata, după întoarcerea în Japonia din operațiunile în Oceanul Indian, dar și ca o ultimă zi din iunie în care lumina lunii era suficient de puternică cât să permită o debarcare amfibie pe insula Midway noaptea.
Prima și cea mai puțin importantă din cele două ofensive, cu nume de cod AL, era o operațiune de diversiune împotriva Insulelor

Aleutine din Pacificul de Nord. Ordinele date viceamiralului Hoso-gaya pentru AL cereau neutralizarea capacității aeriene a SUA la Dutch Harbour începând cu 3 iunie, cu trei zile înainte de ziua N, urmată de ocuparea pe parcursul mai multor zile a insulelor Adak, Kiska și Attu, până în 12 iunie. Forțele alocate pentru AL includeau Corpul Principal al Forței Nordice, cea de-a Doua Forță de Luptă de Portavioane, Forțele de Invazie Attu și Kiska și o unitate de subma-rine detașată pentru a ajuta la operațiunea din Insulele Aleutine. În plus, Flota Combinată alocase, ca detașament detașat din Corpul Principal al lui Yamamoto, o forță de recunoaștere formată din vase de luptă pentru Aleutine, sub comanda viceamiralului Takasu. Cea din urmă avea să ridice ancora din portul principal al flotei, în golful Hashirajima, împreună cu restul Corpului Principal, sub comanda lui Yamamoto, pe 29 mai. Celelalte aveau să plece de la baza navală Ominato, din nordul insulei Honshu, cu o zi mai târziu.
Operațiunea MI avea două faze distincte, elementele partici-pante din flotă având fiecare rolul lui după un orar foarte strict. Faza 1 presupunea ocuparea insulei Midway în ziua N. În conti-nuare, se presupunea că dispunerea flotei ar fi permis japonezilor să beneficieze de pozițiile cele mai avantajoase pentru a distruge
Portavionul Hiryu la ancoră, în 1939. Observați că „insula" (centru de

comandă al operațiunilor de pe puntea de zbor) se află la babord; Hiryu și Akagi sunt singurele portavioane care au avut vreodată un asemenea amplasament al „insulei”.

elementele flotei SUA care trebuiau să ridice ancora odată ce vestea că insula Midway fusese cucerită avea să ajungă în Hawaii. Numărul foarte mare de nave implicate în această operațiune, împreună cu necesitatea păstrării elementului surpriză, a dus la o dispersie largă a forțelor implicate.

Planul prevedea ca asaltul asupra insulei Midway să fie inițiat de Prima Flotă de Portavioane a amiralului Nagumo în ziua de 5 iunie, N minus 2. Apropiindu-se dinspre nord-vest, cele patru portavi-oane trebuiau să-și lanseze avioanele la aproximativ 370 de kilome-tri de Midway și apoi să atace baza de pe atol, eliminând capacitățile aeriene ale inamicului de pe insulă și slăbind sistemele defensive ale acestuia înainte de debarcare. După ce îndeplineau această sarcină, portavioanele lui Nagumo ar fi fost libere să atace portavioanele SUA și celelalte vase care se presupunea că vor veni dinspre Pearl Harbor după căderea insulei Midway. Sprijinul aerian pentru debarcările de pe 7 iunie urma să fie furnizat de avioanele amfibii Rufe din Grupul de Hidroavioane de Luptă comandat de contraamiralul Fujita care, cu o zi înainte de ziua N, trebuia să cucerească insula Kure, la nici 110 kilometri de Midway, ca avanpost al operațiunii. Acesta era doar preludiul debarcărilor amfibii care urmau să fie făcute în zorii zilei de 7 iunie de Forța de Invazie Midway, care venea dinspre sud și aducea singura contribuție a Armatei de uscat la ofensivă, sub forma detașamentului Ichicki. Planul prevedea ca forța de invazie a lui Tanaka să fie descoperită de americani pe 6 iunie (N minus 1), pentru ca aceștia să creadă că atacul principal al japonezilor urma să vină dinspre sud. Debarcările pe insulele Sand și de Est urmau să beneficieze de sprijinul bateriilor de artilerie de 203 mm de pe cele patru crucișătoare grele ale viceamiralului Kurita. Mai departe spre sud, protejând flancul forței de invazie, urma să se afle Corpul Principal al lui Kondo.

Până la ziua N, Corpul Principal al amiralului Yamamoto, com-pus din cele mai puternice nave de război ale Flotei Combinate, inclusiv din nava-amiral Yamato (de a cărei prezență Marina SUA nu a aflat decât după sfârșitul bătăliei), avea să aștepte la aproxi-mativ 900 de kilometri în nord-estul insulei, împreună cu celelalte

elemente ale flotei pe care le-am menționat deja, pregătit să inițieze cea mai importantă fază a operațiunii MI. Acest lucru urma să se întâmple când forța de recunoaștere aeriană de rază lungă și cele două cordoane de submarine staționate între Hawaii și Midway, care trebuiau să ajungă acolo pe 2 iunie, îl informau pe Yamamoto că flota SUA ieșise din Pearl Harbor. Concentrându-și rapid forțele extrem de dispersate, Yamamoto urma apoi să forțeze flota SUA să

ia parte la „bătălia decisivă“, din care japonezii se vedeau deja ieșind victorioși, fără nici o urmă de îndoială, lovitura de grație urmând a fi dată de tunurile grele ale navelor de luptă. Printre japonezi existau însă și voci care se arătau îngrijorate de orarul foarte strict impus portavioanelor lui Nagumo. Acestea credeau că Yamamoto risca să-și piardă libertatea de mișcare fiindcă încerca să reconcilieze două obiective diferite: distrugerea forțelor aeriene de pe Midway și înfrângerea portavioanelor SUA, limitându-și sever capacitatea de a reacționa în fața unor circumstanțe neașteptate.

Aceasta era însă o opinie minoritară, iar sentimentul general era că totul va merge bine atâta timp cât Marina SUA urma să răspundă exact așa cum prevăzuseră japonezii.

Kaga era cel mai mare dintre portavioanele Kido Butai 1 și avea cea mai mare capacitate de transport de avioane. Această vedere aeriană ne arată dimensiunile sale impresionante, rezultatul transformării dintr-o navă de război.

Ships of the World Magazine

Midway

34

Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-35

O greșeală gravă a serviciilor de informații

Având în vedere că Flota Combinată nu știa aproape nimic despre locația flotei SUA din Pacific, este remarcabil cât de siguri erau japo-nezii de poziția navelor americane și de reacțiile anticipate în pla-nul extrem de strict pe care îl puseseră la punct. În cele din urmă, acest fapt avea să le aducă dezastrul. Ultimul contact cert cu navele de război ale SUA avusese loc pe 18 mai, când mai multe vase fuse-seră reperate din aer la est de Insulele Solomon. Estimarea forței flotei SUA realizată de Yamamoto pe 20 mai, acoperind navele din Aleutine, Hawaii și Midway, deși nu era precisă, atrăgea totuși atenția asupra faptului că Midway era bine apărat și afirma încă o dată necesitatea atacurilor aeriene susținute pe care portavioa-nele lui Nagumo urmau să le lanseze pe 5 iunie. Yamamoto a esti-mat flota SUA din zona Hawaii ca fiind compusă din două sau trei portavioane, două sau trei crucișătoare de escortă, patru sau cinci crucișătoare grele, trei sau patru crucișătoare ușoare și aproximativ 30 de distrugătoare și 25 de submarine.

Pentru a ilustra lipsa de informații reale referitoare la poziția flo-tei SUA, Statul Major General al Forțelor Navale din Tokyo era de părere că Forța Operativă de Portavioane SUA opera departe spre sud, în Insulele Solomon, întărindu-și convingerea că SUA nu cunoșteau adevăratele intenții ale Japoniei. Încercările lui Yamamoto de a obține informații mai precise despre navele de la Pearl Harbor nu au avut rezultat, zborurile de recunoaștere efectuate deasupra Peal Harbor de două hidroavioane Kawanishi H8K „Emily“, programate între 31 mai și 3 iunie, fiind anulate după ce submarinul I-123 a raportat că navele SUA patrulau în jurul punctului de realimentare cu combustibil de pe atolul French Frigate Shoals. Nici cordoanele de submarine nu avuseseră mai mult noroc. Până să ajungă în pozițiile de staționare, două zile mai târziu decât se estimase inițial (cu cinci zile înainte de ziua N), Spruance trecuse pe acolo cu câteva zile mai devreme, Yorktown reușind să se strecoare prin cordon nedetectat.

Cu toate acestea, japonezii aveau indicii că nu totul mergea după cum se

așteptaseră. Pe 1 iunie, Ugaki nota în jurnalul său:

„Din 180 de schimburi radio interceptate în districtul Hawaii, șaptezeci și două erau etichetate «urgent». Credem că inamicul se pregătește să ne întâlnească, după ce ne-a intuit aproape sigur mișcările“. Această informație vitală nu i-a fost împărtășită lui Nagumo fiindcă la bordul Yamato circula convingerea eronată că mesajele radio vor fi interceptate cu siguranță de Akagi și că, în consecință, Nagumo urma să ia măsurile care se impuneau. (Această convingere a persistat în ciuda faptului că se știa că facilitățile radio de pe Akagi erau deficitare. Traficul radio american nu a fost inter-ceptat de Akagi.) Pe baza acestei presupuneri s-a decis că nu era nevoie să se renunțe la tăcerea radio pe care Yamamoto o impusese întregii operațiuni până la debarcare. Din același motiv, un mesaj actualizat și extrem de grăitor, trimis de Statul Major General al Forțelor Navale pe 2 iunie, care vorbea de posibila prezența unui portavion SUA la est de Midway așteptând să atace prin surprindere vasele japoneze în înaintare, nu i-a fost transmis lui Nagumo. Fără să aibă la dispoziție informațiile ce ar fi putut schimba semnificativ rezultatul evenimentelor care urmau să se desfășoare, Nagumo și-a continuat drumul spre Midway, deși pozițiile inamicului erau la fel de neclare precum ceața prin care treceau portavioanele sale.

Planul american

Planul pe care Nimitz l-a prezentat lui Spruance și Fletcher pe 27 mai fusese formulat pe baza ultimelor date disponibile referi-toare la intențiile și dispozițiile japoneze. Nimitz hotărâse deja că operațiunea din Aleutine era o diversiune, dar trimisese oricum Forța Operativă 8, sub comanda contraamiralului Theobald, în Aleu-tine, cu cinci crucișătoare și zece distrugătoare – de mai multe nu își permitea să se lipsească.

Midway figura la loc de cinste în planul lui Nimitz, funcționând ca un al patrulea portavion imposibil de scufundat. Numărul total de aeronave de pe insulă a fost crescut la 115 avioane, de diferite tipuri. Până pe 3 iunie, Nimitz știa că majoritatea erau destul de vechi și nu

puteau preveni posibilitatea unor raiduri repetate asupra bazei de pe atol, raiduri efectuate de avioanele lui Nagumo.

În aceste circumstanțe, a recunoscut că singura modalitate prin care Midway își putea folosi la capacitate maximă dotările limitate ale aeronavelor de care dispunea era să „provoace avarii serioase și imediate punților de zbor ale portavioanelor japoneze“, sperând să surprindă avioanele înainte ca acestea să decoleze. Prin urmare, i-a spus comandantului de aviație că avioanele de pe Midway ar tre-bui folosite pentru a escorta bombardierele și nu pentru a apăra baza, sarcină care urma să le revină, în schimb, bateriilor antiaeri-ene. Se aștepta și ca patrulele aeriene de rază lungă – care foloseau avioane PBY-5A și survolau insula încă de pe 22 mai – să servească drept ochii pentru Forța de pe Midway și Forțele Operative de Portavioane, și ca aceste avioane să aibă primul

contact cu forțele japoneze care se apropiau.

Cu toate acestea, în afară de Shannon, de Simard și de alți câțiva ofițeri, Nimitz nu mai dezvăluise nimănui că efortul de a apăra forțele de pe Midway urma să le revină portavioanelor Marinei. Nu s-a făcut nici o încercare de coordonare a eforturilor Armatei de uscat, Marinei și ale unităților aeriene ale pușcașilor marini de pe Midway cu forțele Marinei aflate în larg. Într-adevăr, piloților Marinei aflați pe insulă li s-a spus clar că prioritatea portavioanelor era să protejeze Pearl Harbor, insinuând că acestea nu vor fi prezente ca să apere Midway de atacul japonez. Nimic nu trebuia să compro-mită secretul prezenței portavioanelor la nord-est de insula Midway, din moment ce Nimitz depindea de aeronavele pe care le găzduiau acestea pentru un rezultat favorabil în zilele următoare.

Pentru un plus de siguranță, Nimitz a retras 19 submarine din misiuni ofensive și, pentru bătălie, a însărcinat 16 dintre ele să supravegheze defensiv Midway. Alte patru acopereau Oahu și puteau fi chemate oricând.

Ținta principală a acțiunilor americane o reprezentau, fără îndo-ială, cele patru portavioane ale lui Nagumo, despre care se știa că se apropie de Midway dinspre nord-vest. Nimitz le-a spus lui Fletcher și Spruance că, pentru a le distruge, era absolut vital ca portavioanele

SUA să le ia prin surprindere, ata-când primele și din flanc.

Superioritatea materială copleșitoare a japonezilor față de Marina SUA făcea imposibilă orice altă opțiune în afara unui atac fulgerător nimicitor, urmat de o retragere imediată. Fiindcă planul lui Nimitz se baza pe surpriză și viteză, el evitase în mod conștient să folosească navele încete ale Forței Operative Unu, cu baza la San Francisco.

Având în vedere cât de puține unități navale avea Marina SUA în Pacific, o luptă de uzură nu se dovedea o posibilitate. Dacă Fletcher și Spruance dădeau greș și portavioanele SUA erau scufundate, între-gul Pacific și apele teritoriale vestice ale Statelor Unite urmau să le fie deschise japonezilor. Nimitz le-a transmis clar subordonaților săi că, în lumina acestor fapte, acțiunile lor trebuiau să fie ghidate de principiul „riscului calculat“. Fletcher și Spruance au primit ordin să intre în luptă doar dacă aveau șanse mari să provoace pierderi sem-nificative japonezilor. În ciuda informațiilor prețioase furnizate de Hypo, Nimitz știa că operațiunea pe care o plănuia implica un mare risc. Multe lucruri puteau da greș. Succesul nu era deloc garantat. Așadar, nici nu a fost de mirare că punctul de întâlnire al celor trei portavioane SUA, la 32 de grade latitudine nord, 173 de grade lon-gitudine vest și 600 de kilometri nord-est de Midway, a fost numit „Punctul Noroc“ („Point Luck“).

Una dintre monturile de tunuri de calibru 27,9 mm de la bordul portavionului Enterprise. Fiecare dintre portavioanele de clasă Yorktown a avut câte patru astfel de monturi la Midway, poziționate la proră și pupă față de „insulă”. Nu s-au bucurat niciodată de prea mare popularitate în serviciu din cauza faptului că se gripau frecvent și ridicau probleme de întreținere.

US Naval Historical Center

COMANDANȚI
Comandanți japonezi
Toate cronicile operațiunii Midway îl înfățișează pe amiralul Isoroku Yamamoto ca fiind forța centrală, supremă, din tabăra japoneză. Am menționat deja că acest lucru a fost o consecință a felului în care acesta s-a impus în cadrul Flotei Combinate și în fața ofițerilor supe-riori din Statul Major General al Forțelor Navale. În realitate, planul de la Midway a fost al lui, iar, când acesta a dat greș – și a dat greș iremediabil –, nu a încercat să dea vina pe altcineva. Analiza de după bătălie a japonezilor a scos la iveală o serie de greșeli, dar, destul de ciudat, acestea par să nu fi afectat imaginea amiralului Yamamoto, aceea de comandant strălucit.
Poate că eșecul Operațiunii MI se explică prin temperamentul comandantului Flotei Combinate. Yamamoto era patriot până în măduva oaselor, dar știa foarte bine că răz-boiul din Pacific implica, dincolo de orice,
Amiralul Isoroku Yamamoto, comandant-șef al Flotei Combinate, arhitectul atacului de la Pearl Harbor și forța principală din spatele catastrofalei Operațiuni MI. Venerat de ofițerii și de soldații Rengo Kantai, el și-a început cariera servind sub amiralul Togo în bătălia de la Tsushima, în 1905. După Midway, a continuat să fie comandant al flotei până la moartea lui, în 18 aprilie 1943, când a căzut victimă unei ambuscade aeriene realizate de avioane de luptă americane P-38, în timp ce inspecta bazele din Mările Sudului. A fost promovat post-mortem la gradul de amiral al flotei.
Arhivele naționale SUA

un mare risc. Ca jucător înrăit de poker și shogi, este posibil ca Yamamoto să se fi convins singur că unica șansă ca țara lui să supra-viețuiască era o operațiune în care se miza totul pe o singură carte. Aceasta ar putea explica nu doar insistența lui aproape maladivă ca MI să fie realizată cu toată viteza, ci și alocarea neglijentă de resurse pentru vasta operațiune Midway, fără să posede informații și eva-luări detaliate și actuale ale forțelor de care dispunea flota SUA. Fără îndoială, refuzul lui de a suporta orice împotrivire la Opera-țiunea MI a fost provocat atât de recunoașterea faptului că America își va reveni inevitabil, cât și de sentimentul clar al eșecului și, poate, chiar de cel al dezonoarei, după ce permisese ca persoana împăratu-lui să fie pusă în pericol de raidul Doolittle.
Reputația lui deosebită, mai ales în Japonia, se bazează pe fap-tul că Yamamoto a fost un pionier în dezvoltarea forțelor aeriene navale. Deși este adevărat că Yamamoto a supervizat extinderea decisivă a acestei arme a Rengo Kantai, există mai multe indicii care sugerează că, la un nivel mai profund, în perioada dintre atacul de la Pearl Harbor și Operațiunea MI, nu a înțeles pe deplin profunzi-mea schimbărilor radicale pe care avioanele le aduseseră în războiul pe mare. Acest lucru se poate deduce inclusiv din disponibilitatea
Viceamiralul Chuichi Nagumo a comandat Prima Flotă Aeriană la Pearl Harbor și la Midway. Un om care nu avea ce să caute în aviația navală, despre

care nu știa aproape nimic, i s-au imputat erori grave de comandă în ambele operațiuni. După Midway a continuat să comande portavioane, dar a fost eliberat din funcție după bătălia de la Santa Cruz, în octombrie 1942. Era comandant al forțelor din Saipan când s-a sinucis, după ce insula a fost cucerită de forțe americane, în 1944.

Arhivele Naționale ale SUA

lui de a „sparge" Prima Flotă Aeriană, după atacul de la Pearl Harbor, de parcă nu și-ar fi dat seama de natura revoluționară a acestei formații unice. Acest lucru se vede și din pla-nul extrem de încâlcit al Operațiunii MI, care se baza pe presupunerea că Flota Pacificului a SUA urma să fie distrusă în Kantai Kessen nu de avioanele de pe port-avioanele lui Nagumo, ci de tunurile de 406 și 457 mm de pe navele de luptă din ceea ce era numit impropriu „Corpul Principal" al lui Yamamoto. Este limpede că portavioanele erau considerate impor-tante, dar jucau rol de vioara a doua pentru navele de luptă.

În plus, dispersia numărului mare de vase de luptă adunate pen-tru MI, deși în aparență benefică pentru elementul surpriză și pen-tru siguranță, a contribuit, în cele din urmă, la diminuarea masei critice de care ar fi fost nevoie pentru bătălia decisivă. Elemente vitale, ca portavioanele Ryujo și Junyo, au fost risipite în operațiuni de diversiune în Insulele Aleutine, care nu și-au atins absolut deloc scopul. Dispersia a lipsit și portavioanele lui Nagumo de sprijinul vital al sutelor de baterii antiaeriene de la bordul cuirasatelor și al celorlalte vase de luptă care ar fi ajutat foarte mult la respingerea atacurilor aeriene americane. Viceamiralul Tamon Yamaguchi pro-pusese înainte de bătălia din Marea Coralilor un plan de a reorganiza Flota Combinată în jurul celor trei grupuri de portavioane, într-o manieră asemănătoare celei a forțelor operative ale Marinei ameri-cane, dar acest plan nu a fost pus în aplicare la timp pentru Midway. Altfel, supremația forțelor aeriene navale față de navele de luptă în Rengo Kantai ar fi fost decisivă. În cele din urmă, a fost nevoie

Amiralul Osami Nagano, cel care, fiind șef al Statului Major General al Forțelor Navale, a aprobat planurile lui Yamamoto pentru atacul de la Pearl Harbor și pentru operațiunea Midway. În ambele ocazii, decizia lui a fost influențată de amenințarea lui Yamamoto de a demisiona din funcția de comandant al flotei dacă planurile pentru operațiunile sale nu erau aprobate.

de o înfrângere răsunătoare la Midway pentru ca susținătorii nave-lor-amiral cu armament greu să accepte această schimbare. S-a spus de multe ori că și decizia anacronică a lui Yamamoto de a lua parte personal la bătălia de la Midway a contribuit la înfrângere. Ar fi tre-buit să rămână la Hashirajima, așa cum Nimitz rămăsese în Oahu, ca să-și poată dispune și comanda forțele în funcție de informațiile des-pre ceea ce se întâmpla pe câmpul de luptă. Odată ce a ridicat ancora, după cum vom vedea în curând, tăcerea radio pe care o impusese asupra flotei pentru a nu pierde elementul surpriză l-a afectat și pe el,

anulând cu totul avantajele prezenței lui pe mare.
Decizia lui Yamamoto de a-l păstra pe viceamiralul Chuichi Nagumo la comanda Primei Flote Aeriene este mult mai îndoiel-nică. Deși Nagumo avea un dosar excelent ca specialist în torpile și comandase cuirasate și alte vase de luptă, nu avea nici un fel de experiență în privința forțelor aeriene navale, deci alegerea lui era ilogică. Unul dintre apropiații săi spunea chiar că Nagumo nu avu-sese idee cât de puternice erau unitățile aeriene navale sau care era potențialul lor. Alegerea lui nu a fost planificată, ci s-a datorat fap-tului că avea cea mai mare vechime, iar protocolul dicta ca acesta să preia comanda când postul devenea vacant. Deși Yamamoto s-a decla-rat nemulțumit, într-o oarecare măsură, de prestația lui Nagumo la Pearl Harbor, nu era pregătit să îl înlocuiască fiindcă se temea că acesta va lua pierderea postului de comandă ca pe un afront personal și se va sinucide.
Contraamiralul Tamon Yamaguchi a fost unul dintre amiralii japonezi cei mai preocupați de forțele aeriene. La fel ca Yamamoto, Yamaguchi fusese atașat naval la Washington și studiase la Universitatea Princeton. Extrem de stimat de comandantul flotei, el a preluat comanda celei de-a Doua Divizii de Portavioane în noiembrie 1940 și a condus-o în atacurile împotriva Pearl Harbor și Midway, unde a ales să se scufunde odată cu nava lui amiral, portavionul Hiryu, pe 5 iunie.

Cu toate acestea, înainte de bătălia de la Midway, Nagumo era, fără îndoială, cel mai de succes amiral de carieră din lume. În afară de Pearl Harbor, portavioanele lui Nagumo făcuseră ravagii în Mările Sudului și în Oceanul Indian, iar sentimentul de invincibilitate con-ferit de aceste victorii l-a făcut, fără îndoială, extrem de optimist în ajunul bătăliei de la Midway. Totuși, a comis mai multe erori majore în timpul luptei, cum ar fi procedurile inadecvate de recunoaștere aeriană care, în retrospectivă, au contribuit semnificativ la înfrân-gerea japonezilor, deși deciziile lui Nagumo au părut logice și justifi-cate la momentul respectiv.
Comandanți americani
Nu încape îndoială că principalii comandanți americani din bătălia de la Midway au dat dovadă de realism, obiectivitate și profesiona-lism, ceea ce a făcut diferența față de adversarii lor japonezi. Fără îndoială, cel mai remarcabil a fost amiralul flotei, Chester Nimitz.
Aichi D3A Val a echipat escadrilele de bombardiere în picaj de pe portavioanele Rengo Kantai, de la atacul împotriva Pearl Harbor până după operațiunea Midway. În 1943–1944 însă, moartea unui număr însemnat de piloți și apariția unor tehnologii mai performante au dus la renunțarea treptată la acest model.
Copyright desen Pilot Press

Odată ce și-a asumat poziția de comandant-șef al Flotei Pacificului, stilul lui

unic de management al resurselor umane a crescut rapid moralul trupelor, grav afectat după Pearl Harbor. Pregătirile pentru Midway au oferit dovada talentului său remarcabil de a avea încre-dere în colegii săi și de a-i lăsa să își folosească experiența și să își pună în aplicare ideile, atunci când era convins că aveau dreptate. Disponibilitatea lui de a lua în serios în special opiniile și concluziile comandantului Rochefort și de a avea încredere în acesta, inclusiv atunci când propriul lui superior, amiralul King, se arătase scep-tic, a fost absolut crucială. Nimitz și-a trimis pe mare contingentul naval inferior numeric, bazându-se pe convingerea că informațiile obținute de Rochefort erau precise. Amiralul King evident nu avu-sese încredere deplină în concluziile trase de Nimitz în privința intențiilor Japoniei înainte de Midway.

Știa foarte bine că amiralul său din Pacific era într-o poziție ase-mănătoare cu cea a lui Jellicoe în Iutlanda, fiind „singurul bărbat care ar fi putut pierde războiul într-o după-amiază“. Totuși, soarta flotei nu putea fi în mâini mai bune.

Chester William Nimitz a fost numit comandant-șef al Flotei Pacificului a SUA (CINCPAC) pe 31 decembrie 1941, luând locul amiralului Kimmel, care fusese eliberat din funcție. La câteva săptămâni de la numirea lui, ridicase deja moralul flotei. Decizia lui de a se folosi de informațiile strânse de Hypo – și, în consecință, de a-și aduna puținele nave și de a le folosi pentru a înfrânge portavioanele lui Nagumo – l-a transformat în adevăratul arhitect al victoriei americane. După Midway, a devenit comandantul-șef al Zonei Centrale a Pacificului, unde și-a împărțit responsabilitățile cu Douglas MacArthur în Războiul Pacificului. În 1944 a fost promovat la gradul de amiral al flotei, iar în septembrie 1945 a făcut parte din delegația Aliaților care a acceptat capitularea Japoniei la bordul navei americane Missouri, în golful Tokyo.

Arhivele Naționale SUA

Chester Nimitz a lăudat mereu rolul cru-cial jucat în bătălie de contraamiralul Ray-mond A. Spruance, spunând deseori că Spruance fusese, de fapt, artizanul victoriei de la Midway. Având în vedere că Spruance nu era un amiral de portavioane și fusese numit în ultima clipă, din cauza dermatitei lui „Bull“ Halsey, aceste cuvinte sunt, într-adevăr, semnul unei mari prețuiri. Unii au spus că deci-zia cea mai importantă cu privire la această bătălie a lui Nimitz fusese numirea lui Spruance. Deși nu a denigrat niciodată talentele de comandant ale lui Halsey, Nimitz a insistat că inteligența anali-tică a lui Spruance, calmul și fermitatea l-au făcut omul perfect pen-tru circumstanțele stranii ale bătăliei de la Midway. În următorii ani, Nimitz, reflectând asupra rolului bene-fic jucat de soartă în numirea lui Spruance la comanda Forței Operative 16, spunea: „A fost o zi minunată pentru Marină ziua în care Bill Halsey a fost nevoit să se interneze“. Deși a evitat mereu publicitatea care îi plăcea atât de

Contraamiralul Frank „Blackjack“ Fletcher a fost comandantul forțelor navale ale SUA din Marea Coralilor și al Forțelor Operative 16 și 17 în timpul bătăliei de la Midway. Deși a învins în ambele împrejurări, a fost considerat un comandant mult prea precaut, lucru dovedit de felul în care a purtat bătăliile din jurul Guadalcanal în august 1942, care nu au fost remarcabile.

Arhivele Naționale ale SUA

Comandantul Forței Operative (FO) 16, contraamiralul Raymond Spruance (în această imagine din 1944 era deja amiral). El a fost alegerea surpriză pentru comanda FO 16 în absența lui Halsey și, în urma bătăliei, a dobândit reputația de strateg genial și de comandant care lua decizii echilibrate.

US Naval Historical Center

mult lui Halsey, Spruance a dobândit o reputație care, până la urmă, se baza în întregime pe profesionalismul său. Cu toate acestea, nu s-a îndoit niciodată cu privire la persoana care merita laurii victoriei de la Midway: Nimitz, cel care avusese curajul să accepte informațiile oferite de servicii și să acționeze în consecință.

Deși amiralul Frank Fletcher a jucat un rol crucial în victoria de la Midway, are tendința să rămână în umbra subordonatului său, Raymond Spruance, și a superiorului său, amiralul Nimitz. Prestația sa în Marea Coralilor a fost criticată, dar Fletcher s-a folosit de experiența dobândită în tacticile puse la punct în Midway. Foarte importantă a fost decizia sa de a separa cele două forțe operative, având în vedere că, dacă portavioanele ar fi operat aproape unele de altele, le-ar fi oferit japonezilor o singură țintă.

Japonezii au înțeles, în curând, consecințele modului de operare al americanilor. Mai mult, faptul că Spruance a fost lăsat să inițieze atacul împotriva portavioanelor japoneze pe 4 iunie a însemnat, inevitabil, că el a fost cel lăudat pentru primele pierderi provocate inamicului. Faptul că și-a sacrificat cu bună știință prestigiul per-sonal de dragul eficienței operative a fost considerat de multă lume o dovadă a caracterului său deosebit.

Actele de curaj ale piloților din Marina SUA, realizate cu avioane Brewster F2 Buffalo – deja depășite tehnic în momentul bătăliei de la Midway – i-au făcut pe mulți piloți japonezi care bombardau baza de pe atol să le identifice greșit ca avioane Wildcat.

Copyright desen Pilot Press

APARATE DE ZBOR

aparate Japoneze

Cel mai vizibil și mai puternic simbol al succeselor militare japo-neze în primele șase luni ale Războiului din Pacific a fost avionul de luptă Mitsubishi A6M2 Zero-Sen. Acesta reprezenta un compro-mis remarcabil între o structură de rezistență simplă și ușoară, care oferea o manevrabilitate ridicată, și o putere de foc însemnată și de rază lungă. Începând cu bătălia de la Pearl Harbor, aparatele Zero au doborât deseori avioane ale Aliaților, ori de câte ori le-au întâlnit, iar reputația lor căpătase deja proporții aproape mitice înainte de Midway. Americanii au reușit să descopere călcâiul lui Ahile al aces-tui aparat de zbor abia după ce au recuperat un avion aproape intact, care se prăbușise în Insulele Aleutine în timpul Operațiunii AL. Cu toate acestea, superioritatea

aeriană conferită de aceste avioane de luptă, controlate de piloți experimentați și extrem de talentați, precum locotenentul-comandant Shigeru Itaya, de pe portavionul Akagi, a permis escadroanelor de bombardiere cu torpile ale Rengo Kantai să terorizeze ținte aliate de pe mare și de pe uscat.

Pentru bombardierul în picaj Aichi D3A1 Val, japonezii puse-seră la punct un design eficient care, în mâinile unor piloți experimentați, a avut o acuratețe de 80% împotriva navelor de răz-boi ale Marinei Regale Britanice în timpul atacurilor devastatoare din Oceanul Indian, în aprilie 1942. Deși era un avion masiv, cu par-tea de jos fixă și rigidă, Val demonstrase o capacitate remarcabilă de rezistență în luptele din Marea Coralilor. La Midway, la bordul portavionului Soryu, se găseau două aparate de zbor care urmau să înlocuiască D3A1A, noile Yokosuka D4Y1 Judy. Acestea urmau să fie folosite drept avioane de recunoaștere. La bordul portavioanelor lui Nagumo, în iunie 1942, se aflau și 93 de torpiloare Nakajima B5N2

Kate, cel mai eficient model de aparat de zbor din lume la acea peri-oadă, net superior echivalentelor sale americane și britanice.

Cu toate acestea, performanțele sale superioare erau doar rela-tive fiindcă, la fel ca toate celelalte aparate de zbor de acest tip, dimensiunile mari, viteza mică și armamentele reduse îl făceau vul-nerabil la atacuri din partea altor avioane și a bateriilor antiaeriene. Totuși, rezultatele obținute în această perioadă, până la Midway, au fost remarcabile. Aceste avioane au fost folosite pentru a bombarda insula Midway și, mai ales, pentru a torpila portavioanele SUA.

În ciuda progreselor tehnice vizibile la aeronavele sale, înainte de Midway apăruse deja o problemă serioasă pentru aviația Marinei japoneze, care avea să influențeze concret rezultatul bătăliei și să

Un avion de vânătoare Zero la bordul portavionului Akagi. Zero era un avion formidabil, dar eficacitatea sa ca aparat care să apere flota a fost compromisă de lipsa sistemului de avertizare adecvat și de lipsa unui sistem eficient de control aeropurtat. Aceste carențe aveau să fie pe deplin vizibile la Midway.

Ships of the World Magazine

slăbească dramatic forța acesteia până la sfârșitul războiului. Spre deosebire de majoritatea navelor de luptă ale Flotei Combinate, care stătuseră ancorate în splendoarea lor maiestuoasă în Hashirajima de când izbucnise războiul, portavioanele Primei Flote Aeriene se aflaseră în mijlocul acțiunii aproape continuu, de la Pearl Harbor încoace. Prin urmare, pierderile omenești suferite începuseră să se resimtă din greu din cauza uzurii inevitabile. Marina japoneză intrase în război cu un număr relativ mic de piloți – 5 000 –, din-tre care aproximativ 3 500 erau piloți pe avioane din prima linie. Datorită politicii de a-i plasa pe acești experți în escadroanele din prima linie, pentru a avea un avantaj calitativ în luptă, foarte puțini veterani supraviețuiau pentru a transmite cunoștințe noilor piloți care se antrenau în Japonia. Majoritatea piloților care îi înlocuiau

Portavionul Akagi a fost reconstruit din temelii între 1936 și 1938 și modernizat cu o singură punte de zbor de-a lungul întregii nave. Ultima sa modificare semnificativă a fost înlocuirea, spre sfârșitul anilor 1930, a coșului înalt de 8,2 metri cu o singură cale de evacuare orientată descendent, ca fumul să nu acopere pista de decolare, după cum se vede în imagine. Akagi arăta astfel la Midway.

pe cei decedați sau dispăruți, dacă nu chiar toți, erau începători care aveau nevoie de foarte mult timp și de mult efort pentru a deveni cât de cât eficienți în luptă.

Ineficiența acestei politici avea să devină evidentă după bătălia din Marea Coralilor, când pierderea unor veterani de neînlocuit, cum era și locotenentul-comandant Takahashi, care comandase bom-bardierele în picaj la Pearl Harbor, a dus la retragerea noului porta-vion Zuikaku din operațiunea Midway, din cauza lipsei echipajelor cu experiență. Nagumo însuși s-a declarat nemulțumit de prestația slabă a multor noi piloți trimiși să acopere pierderile de pe portavi-oane. După cum vom vedea, criza tot mai acută de piloți cu experiență a fost accentuată de pierderile grave suferite în rândul veteranilor rămași la Midway.

aparate Americane

Pentru bătălia ce avea să urmeze, în care niște avioane aveau să lupte împotriva altor avioane și împotriva navelor de război, Statele Unite dețineau un avantaj de doar 23 de aparate de zbor (staționate pe Midway și pe portavioane) în fața celor 325 de avioane aflate la bordul portavioanelor japoneze. Cu toate acestea, cifrele nu contau prea mult în aceste circumstanțe, fiindcă toate avioanele folosite de americani erau, mai mult sau mai puțin, inferioare celor japoneze.

În timp ce avionul de luptă principal al Marinei, F4F-4 Wildcat, era inferior avionului Zero, piloții americani învățaseră din pro-prie experiență tacticile prin care se puteau confrunta cu un adver-sar mult mai manevrabil. Ori de câte ori era posibil, avioanele F4F-4 atacau Zero-urile din picaj, trăgând din cele șase mitraliere pentru a distruge structura de rezistență subțire, fără blindaj, a avioanelor japoneze. Dacă lupta nu putea fi evitată, avioanele F4F-4 dovedi-seră că puteau face față avioanelor Zero. Piloții din Marina ameri-cană erau bine antrenați în folosirea tirului indirect, iar cătările cu reflectoare le ofereau posibilitatea de a ținti precis și de a aplica lovituri letale. Dotate cu blindaj și cu rezervoare de combustibil

autosigilante, avioanele Wildcat puteau să suporte daune care ar fi doborât un Zero-Sen, reușind apoi să ajungă, totuși, la portavionul lor. Locotenent-comandantul John S. „Jimmy“ Thach pilota un F4F. La Midway, acesta a comandat escadrila mixtă de avioane compusă din avioane VF-3 de pe Saratoga și VF-5 de pe Yorktown. Folosind experiența acumulată în bătăliile aeriene împotriva Zero-Sen, Thach a formulat o nouă strategie care i-a luat numele,

„Învăluirea Thach“, pe care el și piloții lui de VF-3 au folosit-o cu succes la Midway.

Deși Marina SUA considera depășit Douglas SBD Dauntless în momentul Midway, acesta era, în continuare, unul dintre cele mai bune bombardiere din lume. Avea o stabilitate crescută și comenzi care răspundeau rapid. La Midway s-a dovedit un adevărat ucigaș de portavioane japoneze când, după un picaj controlat la un unghi optim de 80 de grade, își trimitea bombele de 450 de kilograme în centrul vital al navelor inamice. Piloții bombardierelor cu torpile au fost însă cei care au pilotat cele mai vechi aparate de zbor dintre cele folosite în bătălia de la Midway. TBD-1 Devastator fusese pro-iectat în 1934. În 1937, când a intrat pentru prima oară în serviciul Marinei, era cel mai bun avion de acest tip din lume, dar, în 1942, era deja complet depășit. La Midway însă, a fost singurul bombardier cu torpile de care Marina dispunea în număr suficient, fiindcă înlocui-torul său, Grumman TBF-1, nu era încă disponibil în cantități sufi-ciente. De fapt, cele 21 de echipaje din Escadrila Opt Bombardiere

Avionul Grumman F4F-4 pilotat de locotenentul-comandant John S. Thach, ofițer-comandant VF-3, portavionul american Yorktown, Midway, 4 iunie 1942

Vought SB2U Vindicator, poreclit „vibratorul“ de către piloți, era unul dintre tipurile vechi de aeronavă folosite de pușcașii marini americani la Midway.

cu Torpile (VT-8) de pe portavionul Hornet, care învățaseră să pilo-teze noile aeronave în Statele Unite, au sosit la Pearl Harbor cu o zi după ce Hornet plecase spre Midway. Prin urmare, aceștia au fost nevoiți să zboare împotriva portavioanelor japoneze în aeronave care erau extrem de încete și prindeau greu altitudine și, în plus, li se spu-sese dinainte că aceste avioane nu se descurcau bine în rolul alocat, fiindcă arma lor principală, torpila Mk.13, era instabilă. La Midway, aceste avioane au eșuat glorios fiindcă, după cum vom vedea, sacri-ficiul echipajelor de pe TBD a oferit șansa atacurilor bombardierelor în picaj asupra portavioanelor japoneze.

În timp ce Marina SUA avea, totuși, la dispoziție avioane cât de cât moderne, Grupul Aerian 22 al Pușcașilor Marini (MAG) din Midway folosea avioane cu totul depășite, primite de la Marină. Era vorba de aparate de zbor Brewster F2A-3 Buffalo, poreclite „sicrie zbură-toare“, și de bombardiere în picaj Vought SB2U-3 Vindicator. Cele din urmă fuseseră denumite în batjocură „vibratoare“ de către piloții lor și aveau obiceiul extrem de deranjant de a-și pierde învelișul de pe aripi, care era apoi reparat cu cantități abundente de bandă ade-zivă. Aeronavele noi primite erau șapte F4F-3, care serveau împre-ună cu avioanele Buffalo din VMF-221, și 16 SBD care operau cu avioanele Vindicator din VMSB-241. În cazul celor din urmă, orice

eficiență potențială era știrbită de lipsa de experiență a piloților pe aparate de zbor de acest tip.

Pentru a întări forța aeriană a Marinei de pe insulă, atât Armata de uscat, cât și Marina au trimis contingente. Armata a trimis un detașament al Armatei Aeriene, compus din 19 fortărețe zburătoare B-17 și patru noi bombardiere medii Marauder B-26, echipate pen-tru a transporta o singură torpilă sub fuzelaj. În cazul celor dintâi, așteptările erau mari, dar contribuția lor la luptă a fost neglijabilă, în ciuda spațiului uriaș pe care îl ocupau în baza aeriană de pe micuța Insulă de Est și a cantităților enorme de combustibil folosite la zbo-rurile cu B-17. Avioanele ofensive ale Marinei de pe insulă erau limi-tate la șase TBF din VT-8, care sosiseră la Pearl pe 29 mai. Șase dintre echipajele care debarcaseră cu noile avioane au fost alese să zboare la Midway și au sosit pe 1 iunie.

Cele mai importante tipuri de aeronave de pe Midway erau hidroavioanele PBY-5 și -5A Catalina ale Marinei, din Grupurile de Patrulă 1 și 2. Acestea aveau rolul vital de a căuta forțele japo-neze care înaintau și de a le raporta poziția. Până pe 30 mai, două duzini de PBY zburau într-un arc uriaș de la nord-nord-estul la sud-sud-vestul insulei Midway, până la o distanță de circa 1 100 de kilometri. Zi și noapte, PBY-urile se ridicau în aer și porneau pe lun-gul drum până la punctul cel mai îndepărtat al rutei lor de patrulă. Cu toate acestea, abia pe 3 iunie, prima zi identificată de Hypo ca dată a unei posibile ofensive japoneze, echipajelor le-a fost dez-văluită, în sfârșit, iminența invaziei japoneze. PBY-urile patrulau pe toate rutele posibile pe care s-ar fi putut apropia japonezii de Midway, așa că nu a fost decât o chestiune de timp până când au descoperit forțele japoneze care se apropiau în viteză și cortina s-a ridicat, dând startul uneia dintre cele mai importante bătălii din al Doilea Război Mondial.

BĂTĂLIA: 3 IUNIE

Începutul bătăliei

Primul act al dramei, acum în plină desfășurare, a avut loc la multe sute de kilometri de insula Midway când, cu puțin timp după ora 3.00, portavioanele Ryujo și Junyo și-au lansat aeronavele pentru a ataca Dutch Harbor și a iniția faza de luptă a Operațiunii AL. Ținând cont de ceața și de vremea nefavorabilă atât de caracteris-tice regiunii, forța de atac de pe Junyo, compusă din 15 bombar-diere în picaj Val și 13 escorte Zero, nu a reușit să găsească ținta și s-a întors la portavion. Grupul aerian de pe Ryujo a avut mai mult noroc. Nouă dintre bombardierele Kate și trei Zero au prins o spărtură în plafonul de nori și au văzut ținta direct sub ei, pe la 8.08. Radarul de la bordul unei baze plutitoare pentru hidro-avioane a detectat grupul japonez de atac și, deși vasele din port nu au putut pleca, bateriile antiaeriene au fost avertizate dinainte și au reușit să răspundă cu un baraj greu. Avioanele Zero s-au lup-tat și cu câteva P-40 care au reușit să decoleze.

Deși baza a avut de suferit, un alt raid a fost lansat la 9.45 pen-tru a ataca vasele din port. Din cauza vremii, țintele nu au putut fi găsite. Avioanele s-au întors la portavioanele lor, dar nu înainte de a avea o întâlnire cu câteva aparate de zbor americane, pierzând un Zero. La mijlocul zilei, când avioanele au revenit la bord, amiralul Kakuta și-a întors forțele spre sud-vest.

Două zile mai târziu, Dutch Harbor a fost atacat din nou. Depozitul de petrol a fost distrus complet, iar celelalte instalații au suferit noi stricăciuni. Forțele aeriene americane au răspuns lansând raiduri cu B-17 și B-26, dar nu au reușit să lovească navele japoneze. Când avioanele lui Kakuta aterizaseră deja, Yamamoto îi spuse-se acestuia că, din cauza evenimentelor din bătălia de la Midway,

Operațiunea AL era suspendată, el și portavioanele sale trebuind să se poziționeze în sud. Deși invazia insulei Adak a fost anulată, Attu și Kiska au fost ocupate pe 5 și 7 iunie, conform planului. Oricum, întreaga operațiune AL a fost un exercițiu inutil, care nu și-a atins nici pe departe scopul. Amiralul Nimitz nu s-a îndoit niciodată că atacul asupra Insulelor Aleutine a fost, pur și simplu, o diversiune și, prin comparație cu bătălia care era pe punctul să înceapă, așa a și rămas. La câteva ore după primul atac asupra Dutch Harbor, avioa-nele PBY care patrulau spațiul aerian din sud-estul insulei Midway vesteau începutul bătăliei principale.

Kawanishi H8K Emily a fost cel mai puternic și cel mai de temut hidroavion cu rază lungă folosit de țările beligerante în al Doilea Război Mondial. Deși fuseseră plănuite zboruri de recunoaștere deasupra Pearl Harbor cu două din aceste avioane, între 31 mai și 3 iunie, pentru a afla ultimele poziții ale flotei SUA înainte de atacul asupra bazei Midway, acestea au trebuit abandonate. În plus, cordonul de submarine nu a reușit nici el să obțină informații, așa că Nagumo nu știa nimic despre poziția flotei SUA.

Philip Jarrett

Descoperirea Forței de Invazie Midway

Primul contact cu forțele japoneze care se apropiau a fost făcut de un PBY cu numărul 6-V-55, al cărui pilot, ofițerul Charles Eaton, a rapor-tat depistarea a două vase de transport, la 9.04. După 21 de minute, o transmisiune de la bordul unui PBY, pilotat de ofițerul „Jack“ Reid, a alarmat garnizoana din Midway. La limita extremă a rutei de patru-lare a aparatelor PBY, echipajul de pe 8-V-55 zărise un grup de nave la orizont. Reid a trimis imediat mesajul. „Văzut Corp Principal“, urmat câteva minute mai târziu de „spre 262, distanță 700 de mile“. Shannon și Simmard au cerut informații mai clare, fiindcă nu doreau să ordone decolarea aeronavelor doar pe baza unor rapoarte atât de vagi. Cei doi au așteptat câteva ore înainte ca pilotul de pe PBY să le transmită informațiile detaliate pe care le doreau.

Finalizată la trei ani după nava ei pereche, Kaga („Bucurie Sporită“) avea aceeași origine ca un crucișător și a fost dotată tot cu trei punți de zbor anterioare. Sub această formă, avea o capacitate maximă de 60 de avioane.

via Roger Chesneau

Stânjenit de lipsa unor nori care să îi ofere acoperire și să îl pro-tejeze, Reid a fost nevoit să își schimbe frecvent cursul și altitudinea pentru a nu fi detectat și a obține poziția cea mai eficientă din care să poată observa din ce era formată forța japoneză. Apropiindu-se din spate, el a văzut întreaga Forță de Invazie a contraamiralului Tanaka, înaintând la o viteză de 19 noduri, cu crucișătorul ușor Jintsu conducând două coloane paralele de vase de transport. Înaintea lor, dispuse în arc, înaintau cele zece distrugătoare de recunoaștere. Raportul trimis de el a fost recepționat în Midway la 11.25 și, în acesta, Reid număra 11 vase, identificând un porta-vion mic, un portavion de hidroavioane, două nave de luptă, mai multe crucișătoare și mai multe distrugătoare. Varietatea tipurilor de nave sugerează că raportul lui Reid se baza, fără ca el să își fi dat seama, pe mai multe contacte vizuale cu flota inamică. Este foarte probabil ca manevrele lui frecvente din timpul orelor care trecuseră de la mesajul lui inițial către Midway să-l fi adus nu doar deasupra Forței de Invazie a lui Tanaka, ci și de-a latul traiectoriei „Corpului Principal" al lui Kondo, a cordonului de nave ale Grupului de Sprijin al lui Kurita și a grupului de baze plutitoare pentru hidroavioane al lui Fujita, care operau toate în aceeași zonă. În ciuda greșelilor comise de Reid în identificarea unor nave din convoiul lui Tanaka, era clar că o forță japoneză de dimensiuni considerabile se îndrepta direct spre Midway. Bazându-se pe aceste informații, Simmard a permis inițierea atacurilor aeriene de către piloții militari.

În timp ce avionul PBY al lui Reid se întorcea spre casă și dis-părea deasupra orizontului, Jintsu trimisese deja un mesaj în eter, spărgând tăcerea radio a japonezilor și transmițând navei-ami-ral vestea că Forța de Invazie fusese descoperită la 900 de kilome-tri de Midway. Până în acest punct se presupusese că totul mergea bine. Mărturiile de la fața locului spun că atât comandantul suprem, cât și subordonații săi de la bordul Yamato erau foarte mulțumiți. Cu toate acestea, mesajul lui Tanaka a pus capăt sentimentului de siguranță, fiindcă Yamamoto și-a dat seama că inamicul descoperise flota care avansa cu mult mai înainte decât se prevăzuse în planul de operațiuni.

Portavionul ușor Zuiho, într-o fotografie din decembrie 1940. Acest portavion util a fost detașat la Forța de Invazie Midway și nu a jucat nici un rol în bătălie.

Muzeul Yamato

O „fortăreață zburătoare" B-17 aparținând Forței Aeriene a SUA decolează din Midway pentru a bombarda flota japoneză în timpul bătăliei. În ciuda a ceea ce au susținut aviatorii Corpului Aerian, aparatele B-17 nu au atins nici o țintă în timpul bătăliei.

US Naval Historical Center

Așa cum stăteau lucrurile acum, comandantul-șef și statul său major s-au resemnat cu ideea inițierii premature a luptei și cu inevi-tabilitatea atacurilor aeriene asupra Forței de Invazie a lui Tanaka.

Dintre avioanele de pe Midway, doar B-17 deținute de armată aveau capacitatea de a ataca eficient forțele japoneze de la o aseme-nea distanță. Chiar și așa, fusese necesară instalarea unui al doilea rezervor cu combustibil în cala pentru bombe a fiecărui aparat, redu-cându-le capacitatea de încărcare la

jumătate, la doar patru bombe de 225 de kilograme fiecare. La puțin timp după 12.25, nouă fortărețe

zburătoare, sub comanda locotenent-colonelului Walter Sweeny, au decolat spre vest, în direcția în care Reid estimase ultima dată că se afla flota japoneză. Abia la 16.40 avioanele au localizat forțele ina-mice și și-au început bombardamentele de la mare altitudine. Mult mai jos, Jintsu și cele zece distrugătoare de recunoaștere au des-chis focul spre avioanele care se mișcau rapid deasupra lor cu bateri-ile antiaeriene, dar eficiența tirului lor era doar o aparență, fiindcă nici unul dintre avioanele B-17 nu a fost lovit. În schimb, nici bom-bardierele americane nu au nimerit vapoarele japoneze, deși trom-bele de apă care s-au ridicat în vecinătatea acestora i-au făcut pe anumiți piloți să susțină lucruri complet nejustificate la întoarce-rea pe Midway. În rapoartele lor, piloții și echipajele au spus că șase vase fuseseră lovite, inclusiv două transportoare, două crucișătoare grele și chiar și două nave de luptă. Presupunând că aceste vase erau

Hiryu („Dragonul zburător“), în construcție la șantierul naval Yokosuka, lângă nava-amiral a Flotei Combinate Nagato sau lângă nava ei soră Mutsu. A fost ultimul portavion japonez construit sub restricțiile Tratatului Naval de la Washington. Introdus oficial în Flota Combinată pe 5 iulie 1939, avea „insula“ la babord, la fel ca Akagi.

Pacificul Central: Midway și contactul celor două combatante1–3 iunie

acum epave înghițite de flăcări, submarinul american Cuttlefish, care patrula în vecinătate, a fost trimis să le scufunde. Bineînțeles, acesta nu a găsit nici urmă a presupuselor epave.

În dimineața următoare, foarte devreme, forța încă nevătămată a lui Tanaka a fost atacată din nou. Atacul a avut o anvergură mai mică, dar a fost mai agresiv. Patru avioane masive și vulnerabile PBY fuseseră modificate pentru a duce câte o singură torpilă și, având echipaje de voluntari, decolaseră de pe Midway la 21.15, în noaptea de 3 iunie, cu intenția de a ataca forțele japoneze.

Trei au ajuns la convoi, fixându-i poziția cu ajutorul radarului de la bord, și, profitând de lumina strălucitoare a lunii care dezvă-luia vasele inamice, și-au început atacul la 1.30. Doar avionul PBY pilotat de ofițerul Probst a nimerit o lovitură. Torpila lui a detonat aproape de partea din față a petrolierului Akebono Maru. Explozia a ucis 11 membri ai echipajului și a rănit alți 13, dar avariile pro-vocate navei nu au fost suficiente ca să o scufunde și aceasta s-a repoziționat, curând, în convoi. Aparatele PBY au reușit să scape de focul antiaerianei de pe vasele japoneze și s-au întors greoi, ca de obicei, la Midway. Au sosit chiar după ce atacurile aeriene ale forței de atac a lui Nagumo începuseră.

Forțele Operative 16 și 17

Tonul de la bordul portavioanelor Enterprise și Hornet fusese dat cu o zi

înainte, când Spruance le transmisese navelor din Forța Operativă esența planului formulat pentru a înfrunta grupul de portavioane japoneze care se îndrepta spre Midway. Comunicatul lui Spruance era remarcabil de calm, dar transmitea prin realismul său o încredere stăpânită. Mai târziu în aceeași zi a avut loc și întâl-nirea vitală de la Point Luck. Fletcher și-a asumat oficial comanda tactică a ambelor grupe de portavioane, deși, în practică, cele două forțe operative urmau să acționeze independent. Tăcerea radio era absolută, inclusiv în privința sistemelor de comunicare internave, care nu puteau fi, teoretic, interceptate.

Portavionul Soryu („Dragonul Verde“), în timpul construcției, la șantierul naval Kure. Această navă a fost construită ținând cont de limitările Tratatului de la Washington. A fost inclusă oficial în Flota Combinată pe 29 decembrie 1937.

via Roger Chesneau

Deși era destul de mic și avea interiorul înghesuit din cauza limitărilor impuse de tratat, portavionul Soryu putea transporta, totuși, un număr respectabil de 63 de avioane. Nava reprezenta cealaltă jumătate a Diviziei 2 Portavioane a Rengo Kantai.

Pe 3 iunie, cele trei portavioane și navele care le escortau au înce-put să patruleze în zigzag, în vecinătatea Point Luck. Spruance și Fletcher așteptau răbdători apariția portavioanelor lui Nagumo.

Ziua oferise însă și momente dramatice, fiindcă atât Nimitz, cât și Fletcher aflaseră că ofițerul Reid descoperise Forța de Invazie a lui Tanaka dimineața devreme. Era posibil ca descrierea flotei ina-mice drept „Corp Principal“ să fi fost acceptată ca atare de unul sau de amândoi. În ce-l privește, Nimitz nu a văzut nimic – nici chiar în rapoartele care detaliau din ce era formată flota inamică și care fuse-seră primite mai târziu – care să îl facă să se îndoiască de informațiile primite de la Hypo că forța principală de atac a japonezilor inclu-dea portavioanele lui Nagumo, care nu își făcuseră încă apariția. Fletcher ajunsese și el la aceeași concluzie, după ce primise o confir-mare de la Nimitz, spre sfârșitul după-amiezii, într-un mesaj codat trimis de pe Yorktown: „Nu este, repet, nu este forța de atac a ina-micului – stop – Este forța de debarcare. Forța de atac va lovi din-spre nord-vest mâine în zori“. Timpul trecea din ce în ce mai repede, așa că Fletcher a ordonat să se transmită o schimbare de curs spre Enterprise și Hornet. La 19.50, cele două Forțe Operative au pornit spre sud în noapte, țintind un punct aflat la circa 370 de kilometri spre nord de Midway. Presupunând că Nagumo avea să își păstreze

Portavionul Enterprise – Marele „E“ – este considerat de mulți cea mai bună navă de război care a servit vreodată în Marina americană. Lansată pe 3 octombrie 1936, această navă a servit curajos pe parcursul întregului conflict, fiind apoi reciclată la fier vechi fără nici o ceremonie oficială.

via Roger Chesneau

cursul, Fletcher intenționa să își lanseze de aici avioanele împotriva portavioanelor japoneze, în dimineața următoare.

Prima Flotă Aeriană

3 iunie a fost o zi de pregătiri febrile la bordul celor patru porta-vioane ale Primei Flote Aeriene. Alimentarea finală cu combustibil

Poreclite cu drag „barje“ de către piloții lor, avioanele Douglas SBD Dauntless au fost responsabile de distrugerea tuturor celor patru portavioane japoneze în bătălia de la Midway.

Copyright desen Pilot Press

Portavionul Hiryu la viteză maximă, în 1939. Hiryu era o versiune îmbunătățită și mai mare a lui Soryu. La sfârșitul lui aprilie 1942, comandantul Diviziei 2 Portavioane, contraamiralul Yamaguchi, și-a schimbat nava-amiral (Hiryu în loc de Soryu) pentru a profita de puntea mai mare de pe Hiryu.

Muzeul Yamato

fusese terminată și, la puțin timp după ora 6.00, cele cinci petro-liere ale corpului de aprovizionare și distrugătorul care le însoțea, Akigumo, s-au retras din formație. Portavioanele și escortele lor s-au întors apoi spre sud-est și au accelerat la 24 de noduri, pentru a-și începe ultima parte a călătoriei spre Midway. În măruntaiele port-avioanelor, mecanicii lucrau din greu la motoarele aparatelor de zbor pentru a asigura o performanță optimă, iar armurierii încăr-cau benzi de cartușe și obuze în mitraliere și tunuri. Alții pregăteau bombele și lăcașurile lor pentru atacul care fusese planificat pentru zorii zilei următoare. De pe puntea navei-amiral, amiralul Nagumo cerceta priveliștea. În jurul celor patru portavioane se formase un inel defensiv strâns, compus din navele rapide de luptă Haruna și Kirishima, împreună cu cuirasatele grele Tone și Chikuma, cuirasa-tul ușor Nagara și cele 12 distrugătoare ale forței de recunoaștere. Simptomatic pentru neliniștea crescândă, poate, la un moment dat s-a dat informația falsă că ar fi fost văzut un avion inamic de către soldații de cart de pe Tone. Deși au fost lansate trei avioane Zero de pe Akagi pentru a investiga, nu s-a găsit nimic.

Vedere aeriană asupra crucișătorului greu Tone, în 1941. Clasa aceasta de nave era concepută cu întreaga baterie principală la prora ca să optimizeze spațiul de la pupa pentru facilități de aviație. Cele două crucișătoare de clasă Tone au fost repartizate pentru Kido Butai 1 de la declanșarea războiului până la Midway.

Muzeul Yamato

Dedesubt, piloții însărcinați cu atacul asupra bazei de pe insula Midway se relaxau sau dormeau, după cum simțeau nevoia, în timp ce alții, mai conștienți

poate de propria lor mortalitate, vizitau alta-rele șintoiste de pe fiecare vas, invocând protecția zeului altarului respectiv (kami) în bătălia care avea să urmeze. Întreaga flotă știa că, în câteva ore, urma să înceapă cea mai mare bătălie dată vreo-dată de Flota Combinată. De la cel mai de pe urmă marinar la cel mai experimentat veteran, toată lumea se aștepta la o victorie cate-gorică în următoarele ore sau zile.

Avion de atac tip 97 aterizând la bordul portavionului Shokaku. Acest aparat, împreună cu torpilele sale lansate precis pe calea aerului, oferea grupurilor aeriene ale portavioanelor japoneze o armă mortală pentru nave. Aceste avioane puteau purta și o mare încărcătură de bombe, așa cum au făcut-o când au atacat Midway în dimineața zilei de 4 iunie.

Muzeul Yamato

BĂTĂLIA: 4 IUNIE

Prima Flotă Aeriană atacă Midway

În orele de dinainte de 2.45, când piloții de la bordul portavioane-lor Akagi, Kaga, Hiryu și Soryu au fost treziți, până la 4.30, când au fost lansate primele aparate de zbor din grupul de atac asupra insu-lei Midway, portavioanele Primei Flote Aeriene au fost scena unei activități intense. Sunetele metalice ritmice și vibrațiile mecanis-melor hidraulice reverberau pe fiecare portavion, în timp ce liftu-rile ridicau aeronavele cu rezervoarele pline de combustibil și armele pregătite ale primului val de atac din hangarele de dedesubt pe pun-tea de zbor. Întregul proces de a manevra fizic și de a aduce fiecare avion în poziția sa corectă pe puntea de zbor era obositor și soli-cita precizie. Mai întâi veneau bombardierele masive Kate, care erau poziționate în spatele liniei de zbor, urmate de bombardierele în picaj. Ultimele erau avioanele de vânătoare Zero-Sen, care urmau să fie lansate primele, oferind o umbrelă protectoare sub care se puteau adăposti aparatele de zbor mai grele. La 3.00, motoarele s-au trezit la viață unul câte unul, când mecanicii au început să le încălzească. Sub punte, piloții din primul val de atac își îmbrăcau deja costumele de zbor, înainte de a se îndrepta prin coridoarele strâmte spre can-tină, unde urmau să servească micul dejun înainte de ultimul raport. Mulți erau nerăbdători și emoționați, fiind prima lor misiune de luptă. Nagumo stabilise ca piloții cei mai tineri să fie primii care ieșeau la atac. Astfel își păstra majoritatea piloților veterani la bor-dul portavioanelor, pentru a forma un al doilea val de atac, în cazul în care portavioanele americane își făceau apariția.

Deși era o manevră tipică pentru Nagumo cel precaut, nici chiar el nu avea vreun motiv în aceste momente să suspecteze că era posibil ca portavioanele americane să intre în luptă. Considera că

situația este destul de roz. Nu știa că flota lui Tanaka fusese desco-perită prematur cu o zi mai devreme, fiindcă Yamamoto insista încă să se păstreze tăcerea radio dintre nave, deci nu avea nici un motiv real să creadă că elementul surpriză considerat atât de important pentru planul lor fusese pierdut.

Optimismul lui se deduce clar din circulara trimisă comandanților cu puțin timp înainte de începerea operațiunilor:

1. Flota inamică se va angaja probabil în luptă după ce operațiunea de debarcare pe Midway va fi început.

2. Patrulele aeriene inamice din Midway vor fi mai numeroase spre vest și sud, mai puțin numeroase spre nord și nord-vest.

3. Raza estimată a patrulelor aeriene inamice este de aproximativ 920 de kilometri.

4. Inamicul nu ne cunoaște încă planul și nici nu ne-a detectat forța operativă.

Nu există nici o fotografie dintr-o sursă japoneză care să înfățișeze operațiunile aeriene ale flotei lui Nagumo la Midway. Deși această fotografie a fost făcută chiar înainte de atacul asupra Pearl Harbor din decembrie 1941, ea redă, fără îndoială, o scenă asemănătoare cu aceea de la bordul navei-amiral Akagi chiar înainte de a-și lansa avioanele de vânătoare Zero în dimineața zilei de 4 iunie 1942.

5. Nu există nici o dovadă a prezenței unei forțe operative ina-mice în vecinătate.

6. Este posibil să atacăm Midway, să distrugem avioanele de la sol și să sprijinim o operațiune de debarcare, după care ne vom întoarce și vom distruge orice forță operativă a inamicului care se îndreaptă spre Midway.

7. Orice contraatac posibil din partea avioanelor inamice de la sol poate fi respins, cu siguranță, de interceptorii și bateriile noastre antiaeriene.

În afară de punctul 7, care avea să fie pus dramatic la încercare în curând, celelalte observații erau șocant de eronate. Faptul că se amă-geau singuri cu iluzia unei victorii facile explică întârzierea cu care japonezii au trimis înainte grupuri de recunoaștere aeriană, deși siguranța grupului de portavioane depindea de acest lucru.

Mitsuo Fuchida, care fusese numit la comanda primului val de atac, dar se îmbolnăvise la puțin timp după ce flota părăsise Japonia și nu mai putea lua parte la luptă, a observat că recunoașterea avea să se facă folosind un singur val de avioane, și asta numai după ce forța de atac împotriva Midway avea să fie lansată. Presupunând că toate lucrurile mergeau conform planului, toate forțele ameri-cane din zona de recunoaștere aveau să fie localizate și distruse de cel de-al doilea val de atac al lui Nagumo. Deși credea că acest plan de recunoaștere era cât se poate de potrivit, Fuchida se îndoia de eficiența lui, fiindcă întâmpinase dificultăți în timpul operațiunilor din Oceanul Indian, când vasele inamice de suprafață fuseseră des-coperite abia după ce grupurile aeriene de pe portavioane atacau alte ținte. O recunoaștere într-un singur val putea cel mult să confirme, după cum a observat cu o oarecare amărăciune Fuchida, ceea ce japo-nezii credeau deja că știu – și anume că nu se afla nici o forță ame-ricană în zonă. Incapacitatea de a crea o procedură mai complexă de recunoaștere, care ar fi cerut din start alocarea mai multor aparate de zbor, s-a datorat, în parte, și reticenței de a folosi avioane de luptă Kate sau Val, care aveau o autonomie de zbor suficientă pentru ast-fel de misiuni dacă li se îndepărta încărcătura de

bombe și de torpile, dar pe care Nagumo a preferat să le folosească exclusiv în scopuri

ofensive. Fără îndoială că soarta japonezilor a fost afectată iremedi-abil și de metodele lor inadecvate de recunoaștere. Minoru Genda, ofițer de aviație în Flota Aeriană, reflectând după bătălie, a admis că planul de recunoaștere fusese neglijent și că, în consecință, a fost „principala cauză a înfrângerii de la Midway".

După ce au primit ultimele instrucțiuni, piloții de pe cele patru portavioane au ieșit pe punțile de zbor și au început să se îmbarce în aeronave. Motoarele s-au trezit la viață, cele 108 avioane din primul val de atac începând să se pregătească pentru decolare. Cu punțile de zbor luminate de reflectoare, toate cele patru portavioane s-au întors în vânt. Pe fiecare punte s-au aprins luminile verzi și, în zgo-motul în crescendo al motoarelor, primele 36 de aparate de zbor Zero, comandate de locotenentul Masuharu Suginami de pe Soryu, au fost lansate exact la 4.30. În timp ce marinarii izbucneau în urale și își fluturau șepcile albe, 36 de bombardiere în picaj Val au fost lansate de pe Akagi și Kaga, apoi alte 36 de bombardiere Kate de pe Soryu și Hiryu, sub comanda locotenentului Shoichi Ogawa și, respectiv, a comandantului raidului aerian, locotenent Joicho Tomonaga. Unul câte unul, avioanele și-au luat locul în formațiunea uriașă care dădea ocol flotei. La 15 minute după ce începuseră deco-lările, Tomonaga a dat ordin și cele 108 avioane din primul val de atac s-au îndreptat spre sud-est, spre Midway.

Abia decolaseră avioanele, că lifturile de la bordul portavioane-lor au început să ridice noi aeronave pe puntea de zbor. Doar nouă

Au fost fabricate 1 149 de aparate de zbor Nakajima B5N Kate. Portavioanele Lexington, Yorktown și Hornet au căzut toate victimă acestor avioane.

Copyright desen de Pilot Press

Zero au decolat de pe Kaga pentru a patrula deasupra celor 21 de nave ale flotei, iar alte nouă au rămas pe puntea de zbor de pe Akagi, ca rezervă, în caz de urgență. Nu era un număr destul de mare cât să sugereze că japonezii se așteptau la un atac inamic, încă un semn al aroganței de care dădea dovadă flota.

Următoarele elemente aeriene lansate cuprindeau tipuri de apa-rate de recunoaștere, care trebuiau să decoleze exact la 4.30. Hidro-avionul de pe Haruna a fost catapultat la ora stabilită. Kaga și Akagi și-au lansat avioanele D3A1 pentru a începe recunoașterea aeriană în sudul și sud-estul insulei Midway. Cele două hidroavioane Mitsubishi Pete, de pe cuirasatul greu Chikuma, nu au reușit să se ridice în aer decât la cinci și respectiv opt minute după ora stabilită. Și mai neferi-cită pentru japonezi a fost întârzierea de pe nava ei soră, Tone. Unul dintre hidroavioanele ei a fost catapultat la 4.42, dar cel de-al doilea nu a ajuns în aer decât la 5.00, la 30 de minute după ora la care ar fi trebuit să fie

lansat. Oricare ar fi fost explicațiile oferite mai târziu pentru aceste întârzieri – variind de la probleme cu motorul și cata-pultele, la neglijențe procedurale –, consecințele acestor minute pier-dute se vor dovedi în curând fatale pentru Prima Flotă Aeriană.

Beneficiul principal obținut în urma atacului japonez asupra Insulelor Aleutine a fost, pentru americani, recuperarea unui avion aproape intact A6M2 Zero, pilotat de subofițerul Tadayoshi Koga de pe Ryujo. Pilotul murise încercând să aterizeze cu avionul care suferise daune ușoare în tundră. După ce au reparat avionul, americanii i-au putut determina punctele forte și slăbiciunile, lucru care i-a ajutat să dezvolte tactici noi de luptă și a influențat designul aeronavei care avea să înlocuiască avioanele Wildcat, Grumman F6 Hellcat.

Bătălia cu portavioane: grupurile aeriene americane4 iulie

Insula Midway: 3.00–7.00

După ce s-a dat deșteptarea la ora 3.00, Midway a devenit rapid scena unei activități febrile. Numeroasele avioane care se înghesu-iau în baza de pe micuța insulă au început să fie pregătite pentru evenimentele decisive din zilele următoare.

Cu o jumătate de oră înainte ca primul val al atacului japonez să decoleze de pe portavioane, 11 avioane amfibii PBY au decolat greoi de pe Midway, ridicându-și în aer siluetele supradimensionate și lip-site de eleganță și pornind în căutarea portavioanelor lui Nagumo, pe care urmau să le descopere peste puțin timp. Imediat după deco-larea acestora, forța comandată de locotenent-colonelul Sweeney, compusă din 16 B-17 ale Armatei de uscat, a fost ridicată încă o dată în aer pentru a ataca forța de invazie a lui Tanaka, care continua să taie valurile spre Midway. Acum că „băieții mari" plecaseră, restul aeronavelor împrăștiate prin bază au fost înarmate cu bombe și tor-pile și pregătite de acțiune. Motoarele au fost pornite, iar zgomotul lor a umplut aerul răcoros al dimineții.

Pe ambele insule ale bazei de pe atol, pușcașii marini chemați la datorie au început să-și verifice muniția și să-și execute ulti-mele exerciții, ridicându-și și încărcându-și armele și așteptând cu încordare primele imagini radar ale inamicului care se apropia. Deși cele două radare din bază erau destul de vechi, raza lor maximă de detecție, de 250 de kilometri, oferea destul timp de reacție. De data aceasta, nici un avion nu avea să fie prins la sol, așa cum se întâm-plase la Pearl Harbor.

Evenimentele au început să se precipite acum. Între 5.20 și 5.53, o serie de contacte realizate de aparatele PBY și radarele de la sol au transformat întreaga bază într-un centru de activitate frenetică. Contactul vizual inițial a fost transmis de un PBY cu numărul 58, sub comanda locotenentului Howard P. Ady, la 5.20. Acesta a rapor-tat că văzuse un avion japonez de recunoaștere. La 5.30 a fost trans-mis mesajul pe care cei de pe Midway, din Forța Operativă a lui Fletcher și de la Oahu așteptaseră să îl audă: „Portavion traiecto-rie 320, distanță 180". Imediat s-a dat ordin ca piloții să se prezinte

la aeronave. Până la 5.45, toate avioanele erau pregătite, cu motoa-rele pornite, așteptând ordinul de decolare. Câteva minute mai târ-ziu, un al doilea PBY, cu traiectorie adiacentă numărului 58, a trimis și el un mesaj care spunea că multe avioane se îndreptau spre Midway pe o traiectorie de 320 de grade. Astfel, atât Midway, cât și Fletcher au primit informația vitală că Nagumo ordonase decolarea primului val de atac, care se îndrepta acum spre baza de pe atol.

Între timp, lumea devenise, cu siguranță, un loc mai nesigur pentru celelalte aparate PBY. Dedesubt, privirile agere ale japone-zilor descoperiseră unul dintre avioanele Catalina plutind pe cer și navele deschiseseră focul cu bateriile antiaeriene, mânjind cerul cu pete negre, urâte. Avioanele de vânătoare Zero decolaseră deja de pe Kaga, încercând să doboare intrușii, dar cele două hidroavioane PBY au reușit să le evite, ascunzându-se la adăpostul norilor. În cele din urmă, la 5.52, locotenentul Ady a reușit să trimită ultima poziție a forței lui Nagumo, raportând: „Două portavioane și nave de luptă, traiectorie 320 de grade, distanță 180, curs 135, viteză 25“. După nici un minut, radarele de pe Midway confirmau informația. Operatorii care supravegheau instrumentele din baraca lor de pe insula Sand au detectat forța de atac japoneză la 150 de kilometri distanță și la o altitudine de 3 300 de metri. Pe măsură ce inamicul se apropia tot mai mult, punctele separate s-au unit într-o pată mai mare, semna-lând apropierea unui grup masiv de avioane. Fără nici o altă întârzi-ere, s-a dat ordin ca avioanele să decoleze.

În timp ce sirena care anunța un raid aerian a început să răsune peste Midway, avioanele de luptă Wildcat și Buffalo ale VMF-221 au decolat și, odată ajunse în aer, s-au îndreptat spre formațiunea japo-neză. În urma lor, piloții bombardierelor s-au pregătit și ei să deco-leze în succesiune rapidă, înainte ca inamicul să sosească. Primele avioane ajunse în aer au fost bombardierele în picaj ale VMSB-241 – șaisprezece SBD ale pușcașilor marini, comandate de maiorul Lofton Henderson, fiecare având câte o bombă de 225 de kilograme, urmate de venerabilele SB2U, sub comanda maiorului Benjamin Norris. După ele veneau cele șase TBF ale Marinei din VT-6 și cele patru bombardiere medii B-26, aparținând Armatei de uscat. Aceste două

noi tipuri de aeronavă erau la prima lor bătălie. Până la 6.20, cu forțele inamice la doar 40 de kilometri de Midway și după ce baza aeriană de pe Insula de Est fusese părăsită, foștii ocupanți se îndrep-tau în mare viteză spre nord-vest și ultima poziție cunoscută a porta-vioanelor japoneze, urmând ordinul simplu și explicit de a „... ataca portavioanele inamice“. Forța de fortărețe zburătoare a lui Sweeney trebuia să se întâlnească cu acest escadron pestriț. Sweeney ieșise deja deasupra oceanului când a primit noi ordine, la 6.00, să își schimbe cursul și să se îndrepte spre ținta mai importantă reprezen-tată de portavioanele lui Nagumo. Această forță prost coordonată, lipsită de experiență și prost echipată

avea șanse oarecum mai mici de supraviețuire, mai ales odată ce se luase decizia ca bombardie-rele să nu aibă parte de acoperirea oferită de aeronavele Wildcat și Buffalo. În schimb, contrar ordinelor inițiale ale lui Nimitz, acestea aveau să protejeze baza.

La 6.16, 25 de avioane Buffalo și Wildcat, sub comanda maiori-lor Parks și Armistead, au văzut pentru prima oară cu claritate forța lui Tomonaga, care se apropia de ei. Înălțându-se înaintea japonezi-lor care avansau, Parks a reușit să obțină un avantaj de înălțime și, împreună cu cele 12 avioane de luptă ale sale, a început să atace din picaj bombardierele, iar grupul lui Armistead i-a urmat. Zero-urile, care ofereau acoperire de sus, erau staționate puțin în urma formațiunii de bombardiere și, deși nu fuseseră plasate inițial într-o poziție optimă pentru a răspunde atacurilor, au reușit să-și folo-sească viteza și manevrabilitatea superioară pentru a ajunge rapid pe urmele avioanelor de luptă americane mai încete.

În câteva minute s-a ajuns la o luptă confuză, care pe care, în mij-locul cerului. Avioanele japoneze aveau un avantaj clar. Zero-urile atacau avioanele Buffalo și Wildcat cu mitralierele și tunurile lor, doborându-le de pe cer. Cu toate acestea, piloții americani au lup-tat cu atâta curaj, încât unul dintre piloții de pe Soryu a confundat avioanele Buffalo, masive și depășite, raportând că fuseseră atacați de „30–40 de F4F-3 la vreo 30 de kilometri de Midway“. În această luptă scurtă și încrâncenată, japonezii au doborât 13 aparate Buffalo și două Wildcat, maiorul Parks numărându-se printre piloții uciși.

Pilotul unui avion D3A1 Val, care transportă sub fuzelaj o singură bombă de 475 de kilograme, prinde viteză înaintea decolării. Avioanele Val care au atacat Midway proveneau de pe Kaga și Akagi.

Nagumo a notat ulterior că trei bombardiere și două Zero-uri fuse-seră doborâte de piloții americani în drum spre Midway.

Tomonaga a ieșit nevătămat din confruntare și și-a condus formațiunea pe parcursul ultimilor kilometri rămași până în Midway, deși era frustrant de evident că nici un avion nu se afla la sol.

Majoritatea bombardierelor și-au îndreptat, prin urmare, atenția spre rezervoarele de petrol de pe insula Sand, care au ars mai multe zile. Venind în urma acestora, bombardierele în picaj ale lui Chihaya au țintit hangarele și celelalte facilități, cu bombele lor de 225 de kilograme, în timp ce Zero-urile, care nu mai aveau nici o sarcină defensivă, au coborât, atacând alte ținte de la sol. Răspunsul venit de aici a fost atât de intens încât atacatorii l-au descris mai apoi ca fiind „teribil“. Sursele oficiale japoneze au recunoscut pierderea a patru aeronave deasupra Midway. Căpitanul submarinului japonez I-168, care aștepta la 18,5 kilometri sud de Midway, a beneficiat de o perspectivă excelentă asupra raidului și a declarat ulterior că insula fusese transformată într-o mare de flăcări, iar clădirile și rezervoa-rele de petrol explodaseră una după alta.

Totuși, când Tomonaga a dat ordin forței de atac să se retragă la 6.43, era evident pentru un comandant atât de experimentat că rai-dul nu fusese chiar un succes din multe puncte de vedere. Avioanele americane de pe insulă nu fuseseră neutralizate și încă mai puteau folosi pistele care, lucru surprinzător, nu erau avariate. Nici bom-bardierele nu reușiseră să elimine artileria grea de pe insulă, care putea fi folosită pentru a contracara debarcarea forței de invazie. Tomonaga se afla de câteva minute pe drumul de întoarcere când a decis ce trebuia să facă. La 7.00, i-a trimis un mesaj lui Nagumo: „Este nevoie de un al doilea val de atac". La câteva clipe după ce a pri-mit acest mesaj de la conducătorul primului val de atac, lui Nagumo i s-a oferit un alt motiv pentru a da curs cererii lui Tomonaga.

Forțele Operative 16 și 17: 4.30–8.38

Chiar când locotenentul Suginami accelera în avionul său Zero pe puntea de zbor de pe Soryu, exact la ora 4.30, la vreo 400 de kilome-tri spre est, zece SBD-uri de pe portavionul american Yorktown deco-lau la ordinul amiralului Fletcher pentru a cerceta oceanul pe o rază de circa 160 de kilometri spre nordul Forțelor Operative 16 și 17. Deși era convins că informațiile erau corecte și că Nagumo va ataca Midway dinspre nord-vest, în absența oricărei informații concrete nu intenționa să îl lase pe amiralul japonez să îl ia prin surprindere, dacă decidea să se apropie de insulă pe un traseu mai nordic. După ce ultimele avioane de recunoaștere au decolat, așteptarea calmă din ultimele zile și-a reintrat în drepturi, deși era limpede că tensiunile începeau să crească cu fiecare minut.

Fletcher și Spruance așteptau la bordul portavioanelor Yorktown și, respectiv, Enterprise noi vești despre poziția japonezilor. Mesajul inițial al locotenentului Ady nu conținea nici o informație pe baza căreia Forța Operativă să poată acționa. Cu toate acestea, mesajul primit la 5.34 de Enterprise nu anunța doar prezența unui portavion, ci conținea și o informație vitală pe baza căreia Spruance își putea planifica reacția. În principiu, aceasta fusese deja stabilită. Fletcher

Cu mult depășite în bătălia de la Midway, avioanele Douglas TBD Devastator de pe cele trei portavioane SUA au fost decimate în timpul atacurilor asupra flotei lui Nagumo.

și Spruance erau de acord că doar un atac complet asupra portavi-oanelor japoneze, lansat cât mai devreme, putea oferi un avantaj maxim. Așa se explică ordinul dat de Spruance șefului său de stat major ca Enterprise și Hornet să fie gata să își lanseze toate aero-navele cât mai repede. Cu toate acestea, mesajele ulterioare care anunțau deplasarea forței de atac a lui Nagumo spre Midway, pre-cum și o a doua detectare a celor două portavioane plasau forțele

Debutul avionului Grumman TBF Avenger a fost mai puțin reușit la Midway, dar acest avion și-a demonstrat apoi eficiența și versatilitatea mult timp după terminarea războiului.

japoneze la aproximativ 350 de kilometri de poziția americanilor și l-au făcut pe Spruance să reevalueze rapid situația.

Spruance intenționase inițial să străbată o jumătate din distanță înainte să-și lanseze atacul aerian, dar devenise limpede că, făcând aceasta, ar fi renunțat la ocazia de a-și realiza scopul principal de a provoca daune maxime portavioanelor japoneze. El a estimat că grupul de atac al lui Tomonaga avea să revină la bordul portavi-oanelor până în jur de ora 9.00, apoi să se reînarmeze pentru un al doilea atac. Acestea erau momentele în care japonezii ar fi fost cel mai vulnerabili la un atac american. Pentru a-i lua prin surprindere, Spruance trebuia să dea ordinul de decolare foarte curând, cel puțin cu două ore mai devreme decât intenționase inițial, chiar dacă, pen-tru a ajunge la portavioanele lui Nagumo, trebuiau să facă drumul dus-întors, dincolo de raza maximă de acțiune a bombardierelor lor cu torpile. Se presupunea că Nagumo trebuia să-și mențină direcția actuală pentru a-și recupera avioanele. S-a stabilit un curs de inter-ceptare care avea să aducă forțele americane la limita maximă de atac de 370 de kilometri până în jur de ora 7.00.

După experiențele din Marea Coralilor, Fletcher avea și el motive pentru a reflecta serios la implicațiile pozițiilor descoperite. Doar două portavioane japoneze fuseseră zărite, așa că Fletcher a hotă-rât să țină în rezervă grupul aerian de pe Yorktown, așteptând informații mai precise despre localizarea celorlalte două sau trei por-tavioane despre care serviciile de informații spuseseră că se află în componența flotei lui Nagumo. Fletcher nu intenționa să își lanseze toate avioanele, împreună cu cele de pe Enterprise și Hornet, împotriva celor două portavioane, doar ca să se trezească apoi complet vulnerabil în fața unui atac aerian de proporții de pe celelalte două portavioane inamice a căror poziție nu era cunoscută încă. Dorea, de asemenea, să recupereze cele zece avioane de recunoaștere trimise în misiune mai devreme. Dându-și seama că acest lucru avea să întârzie acțiunea împotriva portavioanelor inamice deja localizate, Fletcher i-a semnalizat lui Spruance, la 6.07, să „pornească spre sud-vest și să atace portavioanele inamice când vor fi localizate cu precizie. Voi veni și eu imediat ce îmi recuperez avioanele“.

Întorcându-se spre noul lor curs, Enterprise și Hornet au crescut viteza la 25 de noduri și s-au îndreptat spre prezumtiva poziție a lui Nagumo, încercând să se apropie cât mai mult înainte de lansarea ata-cului. Lifturile au început să urce rapid aparatele SBD, TBD și F4F din hangare pe puntea de zbor. Aceste avioane aveau să decoleze în curând de la bordul celor două portavioane. Cele două portavioane s-au sepa-rat apoi, împărțindu-și vasele de recunoaștere între ele pentru a le oferi apărare antiaeriană în cazul unui atac. Spruance le-a ordonat ambelor portavioane să pornească înainte și, la 7.00, Hornet a înce-put să-și lanseze cele 60 de avioane din forța sa de atac. La ordinele comandantului Stanhope C. Ring se găseau 15 Devastator din VT-8, comandate de locotenent-comandantul John C. Waldron, cunoscut

Comisionată pe 20 octombrie 1941 ca ultima navă din clasa ei, Hornet a avut o carieră scurtă, însă dramatică. După Midway, și-a găsit sfârșitul pe 26 octombrie 1942 în bătălia de la Santa Cruz.

via Roger Chesneau

atât pentru talentul său de pilot și pentru capacitățile sale de lider cât și pentru comportamentul său intolerant. Un număr de 35 de bom-bardiere în picaj Dauntless, din VB-8 și VS-8, fiecare înarmat cu o bombă de 455 de kilograme și respectiv 225 de kilograme, erau escor-tate de doar zece avioane de luptă Wildcat din VT-8, comandate de locotenent-comandantul Samuel G. Mitchell.

În timp ce avioanele de pe Hornet intrau în formațiune, li s-au alătu-rat și cele de pe Enterprise, care și-au început decolările la 7.06. Grupul de 61 de avioane avea o compoziție aproape identică celei de pe Hornet. Cele 14 bombardiere cu torpile din VT-6 erau comandate de locote-nent-comandantul Eugene E. Lindsey, iar cele 37 de bombardiere în picaj Dauntless, din VB-6 și VS-6, erau comandate de locotenenții Best și Gallagher. Zece Wildcat din VF-6, sub comanda locotenentului James S. Gray, urmau să le ofere acoperire. Din precauție, Spruance alocase doar 20 de Wildcat pentru a oferi acoperire acestui grup atât de mare de bombardiere, fiindcă dorea să își protejeze în primul rând portavioanele. Având mereu în minte ordinul lui Nimitz de a le apăra cu orice preț, a păstrat 36 de Wildcat pe Enterprise și Hornet, pentru a oferi foc de acoperire în cazul unui contraatac japonez.

Între timp, după ce își recuperase avioanele trimise în recunoaște-re, Fletcher și-a crescut viteza la 25 de noduri și s-a îndreptat spre Forța Operativă 16. Reflectând și mai mult, el hotărâse că, deși doar două portavioane fuseseră identificate deocamdată, aceasta repre-zenta totuși o ocazie prea importantă pentru a fi trecută cu vederea, așa că și el urma să își lanseze aeronavele. A alocat însă doar o jumă-tate din grupul aerian de pe Yorktown pentru acest atac. Cealaltă ju-mătate urma să fie reținută pentru a forma un al doilea grup de atac.

La puțin timp după 8.30, Yorktown s-a întors în vânt și a început să lanseze 17 Dauntless din VB-3 sub comanda locotenent-coman-dantului Maxwell F. Leslie. Acestora li s-au alăturat apoi cele 12 Devastator din VT-3, comandate de locotenent-comandantul Lance E. Massey, și o forță minimă de șase avioane Wildcat din Escadrila de Luptă 3. Până la 9.10, Fletcher și Spruance aveau un total de 156 de avioane în aer și se îndreptau spre poziția în care presupuneau că se afla flota lui Nagumo.

Prima Flotă Aeriană: 7.00–9.20

După ce avioanele de recunoaștere au fost lansate, pe portavioanele japoneze au început pregătirile pentru cel de-al doilea val de atac. Avioanele au început să fie ridicate din hangare pe punțile de zbor. De data aceasta, forța de atac se compunea din 108 aparate de zbor pilotate de veterani și era comandată de locotenent-comandantul Takashige Egusa de pe Soryu, considerat de mulți cel

mai bun pilot de bombardiere în picaj din Rengo Kantai. Pe punțile portavioanelor Soryu și Hiryu au fost zărite 36 de D3A1, iar la bordul portavioane-lor Akagi și Kaga se aflau 18 Kate, fiecare cu câte o torpilă de 60 cm, sub comanda locotenent-comandantului Shigeharu Murata. Grupul urma să înainteze sub acoperirea a 36 de aparate Zero, comandate de locotenent-comandantul Shigeru Itaya, tot de pe Akagi. Deși aceste avioane au fost însărcinate provizoriu să atace orice flotă de porta-vioane americană descoperită de avioanele de recunoaștere, orele au început să treacă fără nici o confirmare a prezenței acesteia, întărind

Deși această fotografie înfățișează un Grumman F4F-3 Wildcat (la Midway au fost folosite avioane F4F-4), imaginea este remarcabilă fiindcă aparatul din prim-plan este pilotat de locotenent-comandantul „Jimmy“ Thach, care a comandat avioanele de luptă de pe Yorktown la Midway.

Marina SUA

Evenimente

1. Primele avioane SUA care au decolat pe 4 iunie sunt 11 PBY-uri, din VP-44, plecate la 4.00, pornite în recunoaștere pentru a detecta flota japoneză de portavioane care se apropia. La scurt timp le-au urmat 16 B-17 ale USSAF, care au pornit să lanseze un al doilea atac asupra Forței de Invazie în Midway a lui Kondo, descoperită cu o zi mai devreme și care se apropia de insulă dinspre sud-vest.

2. La 4.30, valul de atac japonez compus din 36 de bombardiere B5N2 Kate, 36 de bombardiere în picaj D3A1 Val și o escortă de 36 de avioane de vânătoare A6M2 Zero a decolat de pe cele patru portavioane ale Primei Flote Aeriene pentru a neutraliza forța aeriană a SUA, instalațiile defensive și forțele de suprafață de pe insula Midway.

3. Deși fusese primit un avertisment radio din partea lt. Chase (5.45), care spunea „multe avioane îndreptându-se spre Midway, 320 de grade, distanță 150“, la 5.53 turnul radar de pe insula Sand a detectat pentru prima oară forța de atac japoneză în înaintare, la o distanță de 170 de kilometri.

Imediat a sunat alarma de raid aerian, ordonând decolarea deja planificată a tuturor avioanelor de la sol.

4. Până la 5.56, cele 26 de Buffalo și Wildcat ale VMF-221 au decolat și s-au îndreptat spre forța japoneză de atac, să o intercepteze. Contactul a fost realizat la 6.16 și, în lupta care a urmat și în care o singură parte a deținut avantajul, japonezii au doborât 15 avioane americane. În urma lor, avioanele B-26 ale Armatei de uscat, TBF-urile Marinei și SBD-urile și SB2U-urile pușcașilor marini au decolat rapid. Baza aeriană de pe Insula de Est era deja goală la 6.15, împiedicând atingerea obiectivului principal al atacului japonez. Toate detașamentele au zburat pe traiectorii

proprii spre nord-vest, având misiunea de a ataca portavioanele lui Nagumo.

5. Pe la ora 6.30, avioanele lui Tomonaga au ajuns deasupra insulei Midway, clar vizibile pe cerul albastru și senin. Ele au fost imediat supuse focului bateriilor de artilerie antiaeriană

Turn radar și adăpost
Legendă
Albastru: 36 de avioane de luptă A6M2 Zero – 9 de pe fiecare portavion
Roșu: 36 de bombardiere B5N2 Kate de pe Soryu și Hiryu – fiecare cu câte o bombă de 800 kg
Verde: 36 de D3A1 Val de pe Akagi și Kaga – fiecare cu câte o bombă de 250 kg
Baterii de artilerie situate pe insulă
Insula Sand

ATACUL de la MIDWAY
Atacurile aeriene japoneze asupra insulei Midway, de la 4.00 la 6.43, 4 iunie 1942
grea, pe care Nagumo îl va descrie în raportul său drept „teribil“.
6. Zero-urile au ținut ocupate avioanele americane de luptă, iar atacul japonez a fost condus de avioanele B5N2 Kate și D3A1 Val. Bombardierele de pe Hiryu și Escadrila 1 de pe Soryu s-au concentrat asupra insulei Sand, unde au avut ca primă sarcină suprimarea apărării antiaeriene. Bombardierele de pe Hiryu au dat foc și celor trei rezervoare de combustibil din nord-estul insulei Sand, care vor arde necontrolat două zile. Alte daune
au inclus distrugerea spitalului, a unui hangar de hidroavioane și a altor clădiri auxiliare.
7. Majoritatea bombardierelor în picaj de pe Akagi și Kaga și Escadrila 2 de aparate Kate de pe Soryu s-au îndreptat spre Insula de Est pentru a distruge hangarele, în care se presupunea existența unor aeronave, și instalațiile auxiliare din jurul bazei aeriene. Toate bombele japoneze au căzut la nord de pista nr. 2, care mergea paralel cu coasta sudică. Distrugerea hangarului principal a fost surprinsă pe celuloid de regizorul John Ford, care va include mai târziu această scenă în filmul său câștigător al premiului Oscar, Bătălia
de la Midway. Apoi, un alt Val a nimerit în plin centrala electrică. Conductele de combustibil din zona portului au fost avariate, ceea ce înseamnă că avioanele care se întorc vor fi reali-mentate manual. Avioanele Zero aflate deasupra ambelor insule au atacat și bateriile antiaeriene și alte ținte.
8. La 6.41, Nagumo primește o informare de la Tomonaga că raidul s-a încheiat. La două minute după mesajul că va fi necesar și un al doilea raid, Nagumo a înțeles imediat că primul raid fusese un eșec, când avioanele americane care decolaseră de pe Midway cu o oră mai înainte au început să-i atace flota.
Hangar principal
Post comandă Grup Aerian 22 Pușcași Marini (MAG-22)
Baterii de artilerie situate pe insulă
Rezervoare de combustibil
Rezervoare de combustibil
Bază pentru hidroavioane
Centrală electrică
Insula de Est

presupunerile ofițerilor și ale piloților că nu se zărea nici urmă de americani prin preajmă. Nu este deloc surprinzător, prin urmare, că, atunci când Nagumo a primit cel de-al doilea mesaj al lui Tomonaga, la ora 7.00, în care se solicita un al doilea atac asupra Midway, acesta a manifestat o oarecare simpatie pentru idee care, în câteva minute, s-a transformat în aprobare fermă, după ce primele aeronave SUA care decolaseră cu aproape o oră înainte de pe baza de pe atol au înce-put să atace Prima Flotă Aeriană.

Cele patru B-26, sub comanda căpitanului James F. Collins, și cele șase TBF din VT-8, sub comanda locotenentului Langdon K. Fieberling, se apropiau de portavioanele japoneze. Santinelele de pe Akagi au fost primele care au văzut inamicii venind. În câteva minute, viteza navei a crescut și escortele ei s-au întors în direcția atacatori-lor, oferindu-le cea mai mică țintă posibilă. Avioanele americane au fost întâmpinate cu obuze care explodau și cu fum, distrugătoarele de observare și cuirasatul greu Tone adăugând propriile baraje anti-aeriene celor venite dinspre Akagi. În spatele acestei perdele de flă-cări, zece dintre aparatele Zero ale lui Itaya au decolat pentru a se alătura celor din patrula aeriană. Acestea s-au grăbit să ajungă în spatele atacatorilor și, în curând, au început să facă ravagii.

TBF-urile erau în avangardă, reducându-și cu mult viteza fiindcă trebuiau să-și deschidă trapa din cală pentru a-și lansa torpilele. Menținându-și cursul, în ciuda barajului antiaerian din față și a avioanelor Zero care atacau din spate, acestea au reușit să trimită câteva torpile, în principal împotriva portavionului Akagi, care a reușit să le evite grație manevrelor îndemânatice ale echipajului. Dintre TBF-urile care zburau mai jos ca să atace portavioanele, cinci au fost doborâte. Doar unul a scăpat și s-a întors târâș-grăpiș la Midway, cu sistemele hidraulice avariate, cu comenzile care suferi-seră daune însemnate și cu trăgătorul din spate mort. Au urmat avi-oanele B-26, coborâte aproape de crestele valurilor, cu neobositele Zero hăituindu-le îndeaproape. Unul a fost distrus în zbor și s-a dez-integrat într-o mie de bucăți când s-a lovit de apă, la peste 320 km/h. Fuchida își amintea apoi cu certitudine că a văzut un alt bombardier, cu o stea albă vizibilă pe fuzelaj, zburând foarte aproape peste Akagi

și ratându-i milimetric puntea, înainte să se prăbușească arzând în apă. Celelalte două Marauder care mai rămăseseră, inclusiv cel pilo-tat de Collins, au reușit să își lanseze torpilele și au scăpat de focul antiaerian japonez, întorcându-se apoi la Midway.

Acest atac a schimbat decizia lui Nagumo. Nu-și putea ține în rezervă cea de-a doua forță de atac pentru a contracara o amenințare inexistentă atâta timp cât exista o amenințare reală și foarte tan-gibilă, care îmbrăca forma avioanelor încă intacte de pe Midway. Imediat a ordonat avioanelor din cel de-al doilea val să se pregătească să atace Midway. Prin urmare, Kate-urile de la bordul portavioanelor

Aceste bombardiere în picaj SBD Dauntless au fost fotografiate pe puntea unui portavion, în timp ce erau realimentate cu combustibil și reînarmate înainte de decolare. Dauntless era bombardierul în picaj standard folosit de Marina SUA pentru atac și recunoaștere în perioada bătăliei de la Midway.

Akagi și Kaga au fost rapid dezarmate, torpilele lor fiind înlocuite cu bombe. Echipajele de pe punțile celor două vase au tras rapid avioa-nele de pe punte spre lifturile hidraulice, de unde au fost coborâte în hangare. Aici, armurierii s-au grăbit să le schimbe armamentul pen-tru ca avioanele să se poată întoarce pe puntea de sus. Chiar și în condiții normale, ar fi fost nevoie de aproape o oră pentru ca această procedură să fie dusă la bun sfârșit.

Deși Nagumo și ofițerii lui erau, fără îndoială, convinși că lua-seră o decizie logică, spre mirarea lor, 25 de minute mai târziu, un mesaj șocant de vag din partea hidroavionului nr. 4 de pe Tone le-a dat și mai mult de gândit: „Descoperit ceea ce pare o flotă de

În momentul bătăliei de la Midway, bombardierul cu torpile TBD Devastator era categoric depășit. Viteza lui redusă și încetineala cu care lua altitudine îl transformau într-o țintă sigură pentru avioanele de vânătoare japoneze Zero-Sen. Avioanele din fotografie fac parte din VT-6. Imaginea datează din 1939, dinainte de război, când avioanele aveau aripile vopsite cu galben de crom și cozile cu albastru.

via Robert F. Dorr

10 nave inamice de suprafață, poziție 10 grade, distanță 240 de mile de Midway. Curs 150, viteză peste 20 de noduri". Minoru Genda a observat că imprecizia descoperirii i-a lăsat pe Nagumo și ofițerii lui în imposibilitatea de a evalua cum trebuie situația și de a formula răspunsul cel mai bun. Amiralul era pus în dificultate. Deși ordi-nele lui inițiale fuseseră gândite pentru a neutraliza forțele aeri-ene de pe Midway, era limpede că nu putea ignora pericolul pe care aceste vase SUA îl reprezentau pentru propria flotă, indiferent de ce tip ar fi fost ele. În plus, avioanele din primul val de atac al lui Tomonaga erau în drum spre portavioane și trebuiau să aterizeze, să se realimenteze cu combustibil și să se reînarmeze, deși unele avi-oane din valul al doilea mai puteau fi încă zărite pe puntea de zbor. Evaluându-și opțiunile, Nagumo le-a transmis comandanților săi, la 7.45, că hotărâse să continue pregătirile pentru cel de-al doilea atac asupra Midway, dar a ordonat bombardierelor ale căror arma-mente nu fuseseră schimbate încă să-și păstreze torpilele pentru a putea „ataca unitățile navale inamice".

Câteva minute mai târziu, Akagi i-a transmis pilotului hidroa-vionului nr. 4 de pe Tone să „confirme tipul navelor și să păstreze contactul". Totul depindea acum de identitatea acestor vase și de viteza cu care orice noi detectări erau aduse la cunoștința celor de pe nava-amiral. Dacă nu era nici un portavion printre ele, ci era

A6M2 Zero distrusese totul în calea lui în primele luni ale războiului și era în continuare cel mai bun avion de luptă din lume în momentul Midway.

Copyright desen Pilot Press

vorba doar de nave de luptă de suprafață, Nagumo credea că avea destul timp să facă ambele lucruri – să lanseze valul al doilea împo-triva Midway și, apoi, să recupereze avioanele primului val care se întorceau la portavioane. Odată ce se realimentau cu combustibil și se reînarmau, avioanele lui Tomonaga puteau să decoleze din nou, de data aceasta împotriva navelor americane. Discuțiile dintre ami-ral și ofițerii săi abia se încheiaseră când, la 7.48, un alt mesaj de pe Soryu le-a atras atenția că flota era din nou atacată din aer.

Avioanele care se apropiau de această dată erau cele 16 Dauntless din VMSB-241, dar drumul spre portavioane le-a fost tăiat de la înce-put de un roi de avioane Zero. Fuchida, care urmărea ce se întâmplă de pe puntea lui Akagi, s-a arătat surprins că bombardierele ame-ricane se apropiau într-un unghi larg și nu în picaj direct, așa cum se obișnuia. Nu avea de unde să știe că maiorul Lofton Henderson,

Escadrila 6 Torpiloare surprinsă pe puntea de zbor a portavionului Enterprise înainte de a fi lansată în dimineața de 4 iunie. Doar patru dintre aceste aparate aveau să se întoarcă pe Enterprise.

US Naval Historical Center

care comanda avioanele, avea un motiv bun pentru a alege această tactică, singura, de altfel, pe care o putea pune în aplicare având în vedere că majoritatea piloților erau începători și nu aveau suficientă experiență în manevrarea comenzilor de pe un SBD. Apropiindu-se în unghi larg, cu eleroanele ridicate, SBD-urile erau ținte ușoare pen-tru Zero-uri și, chiar înainte să ajungă în dreptul flotei japoneze, jumătate dintre ele fuseseră doborâte.

Avioanele rămase, din câte se pare fără să cunoască soarta celor-lalte, și-au menținut cu încăpățânare cursul, chiar și prin barajul antiaerian venit de pe navele care executau acum manevre rapide. La capătul atacului prin planare, aparatele SBD și-au lansat bom-bele. Majoritatea erau îndreptate spre Hiryu. Pentru observatorii de pe celelalte nave a părut chiar că portavionul fusese lovit, fiindcă în jurul lui s-au ridicat perdele uriașe de apă și de fum. Câteva minute mai târziu însă, acesta a reapărut fără nici o avarie.

În timp ce opt SBD-uri care scăpaseră evadau din zonă zburând la joasă altitudine deasupra oceanului, urmărite de japonezi, atacul a continuat. Deasupra, fortărețele zburătoare ale locotenent-colo-nelului Sweeney apăruseră în câmpul vizual. De la o altitudine de 6 000 de metri, acestea și-au lansat bombele de 225 de kilograme asupra portavioanelor de dedesubt. La fel ca și în ziua anterioară, priveliștea spectaculoasă a bombelor care explodau în apropierea

Deși îi era inferior avionului Zero din multe puncte de vedere, aparatul Grumman F4F Wildcat s-a dovedit, totuși, remarcabil de rezistent și de eficient.

vaselor inamice i-a făcut pe mai mulți piloți ai Armatei de uscat să susțină că produseseră avarii serioase portavioanelor japoneze, deși, în realitate, nu fusese lovit nici unul.

La 8.06, Nagumo a primit răspunsul pe care îl aștepta de la observatorul nr. 4 de pe Tone. Mesajul conținea doar vești bune: „Flota inamică este formată din cinci cuirasate și cinci distrugă-toare". Cu toate acestea, Kusaka, șeful de stat major al Primei Flote Aeriene, era de părere că o forță cu o asemenea alcătuire nu ar fi ieșit pe mare fără un portavion.

În ciuda concluziei lui cât se poate de rezonabile, mesajul de la 8.06 a dus la o relaxare imediată a tensiunilor, fiindcă al doilea atac asupra insulei Midway putea fi declanșat acum fără probleme. Nici măcar un nou atac cu avioane Vindicator de la baza de pușcași marini din Midway, după 8.20, nu a reușit să le știrbească optimismul lui Nagumo și ofițerilor săi. Ei nu aveau de unde să știe că, odată cu

Nava de război Haruna a fost repartizată la Kido Butai 1 pentru operațiunea de la Midway. În prima parte a războiului, cel puțin două dintre cele patru nave de război de clasă Kongo au fost repartizate pentru a furniza sprijin masiv pentru Kido Butai 1.

Muzeul Yamamoto

plecarea avioanelor SB2U rămase sub comanda maiorului Norris, avioanele de pe Midway făcuseră deja tot ce se putea face. Rezultatele luptelor de până acum erau cu totul în favoarea japonezilor. De la 7.02 la 8.30, japonezii fuseseră atacați de 131 de avioane SUA, multe dintre acestea fiind doborâte. Nici un vas al Primei Flote Aeriene nu fusese avariat, în schimb. Fuchida a remarcat că, după părerea lui, avioanele SUA nu se arătaseră prea capabile, opinie larg împărtășită pe puntea lui Akagi. Sentimentul general era că, dacă inamicul nu era în stare de mai mult, japonezii nu aveau de ce să se teamă.

Atmosfera de pe puntea lui Akagi era sărbătorească, așa că noul mesaj din partea observatorului nr. 4 a căzut ca o bombă asupra lui Nagumo și a ofițerilor săi. Trimis la 8.30, acesta spunea: „Inamicul este însoțit de o navă care pare a fi un portavion, poziționată în spa-tele celorlalte". Cu toții au fost șocați în momentul în care au auzit

Un aparat Dauntless amerizează forțat în direcția pupa față de crucișătorul greu Astoria pe 4 iunie. În zare se observă un avion PBY de patrulă (sus pe cer) și un distrugător (dreapta). Pierderile de aparate Dauntless au fost grele pe 4 iunie.

US Naval Historical Center

vestea. În același moment în care se primea mesajul au fost văzute și primele avioane din grupul lui Tomonaga care se întorceau. Multe dintre acestea mai

aveau puțin combustibil sau erau avari-ate și, odată sosite deasupra flotei, au început să se rotească în aer, așteptând permisiunea de a ateriza. Dacă avioanele din al doilea val de atac nu părăseau rapid puntea, avioanele care se întorceau nu aveau altă variantă decât să se prăbușească în mare. Era esențial, deci, să fie luată o decizie imediată. Nu mai era loc de discuții; cel de-al doilea val de atac împotriva Midway a fost anulat. Era evident pentru toți cei de pe Akagi că portavionul american reprezenta peri-colul cel mai mare și, deci, devenise prioritar.

Portavionul Soryu descrie un cerc aproape complet pentru a evita bombele aruncate de avioanele B-17 ale locotenent-colonelului Sweeney, care au început să survoleze portavioanele japoneze puțin după ora 8.00.

Arhivele Naționale ale SUA

Aceasta era și dilema lui Nagumo. Dintre bombardierele celui de-al doilea val de atac, majoritatea celor de tip Kate erau înarmate cu bombe și nu cu torpile, care ar fi fost mai eficiente. Oare era bine să fie lansate înarmate astfel împotriva portavionului? Amiralul Yama-guchi de pe Hiryu era convins de asta și i-a și trimis un mesaj pe acest subiect lui Nagumo. Aparatele Zero ale lui Itaya erau în aer din zorii zilei, ajutând puținele avioane de luptă care patrulau deasupra flo-tei să combată atacurile americane repetate. Și acestea așteptau să fie realimentate cu combustibil și reînarmate. Nagumo știa foarte bine că era o mișcare de o eficacitate îndoielnică să trimită bombar-diere fără avioane de luptă care să le protejeze, fiindcă bombardie-rele erau vulnerabile în fața aparatelor de zbor inamice – după cum se întâmplase cu bombardierele SUA în ultimele ore. Prin urmare, acesta a crezut că avea motive întemeiate să presupună că un val de atac trimis imediat nu ar fi avut neapărat succes, ci ar fi produs doar daune materiale și pierderi omenești.

Dintre cele nouă Vought SB2U-3 Vindicator, încete și venerabile, care au plecat din Midway ca să atace portavioanele lui Nagumo, două au fost doborâte.

Philip Jarrett

Genda și Kusaka cunoșteau situația. În consecință, aceștia l-au îndemnat pe Nagumo să recupereze mai întâi forța lui Tomonaga, iar apoi să atace portavionul.

Pentru aceasta, avioanele celei de-a doua forțe de atac, aflate deo-camdată pe punte, trebuiau coborâte în hangare pentru a permite aterizarea aeronavelor aflate încă în aer. În timpul aterizărilor, bom-bardierele Kate puteau fi reînarmate cu torpile. Nu se poate spune că Nagumo s-a arătat indecis în această privință. Trecuseră mai puțin de două minute de când se primise mesajul de la avionul observator, când a fost transmis un nou mesaj către toate portavioanele, în care se ordona ca avioanele care atacaseră Midway să aterizeze, iar bom-bardierele celui de-al doilea val de atac să fie reînarmate cu torpile. La 8.35 a fost transmis un nou mesaj cu ordinul ca, odată ce toate

O altă imagine a portavionului Hiryu, luată dintr-unul dintre avioanele de atac tip 96 în dimineața zilei de 5 iunie. Pe baza acestei detectări, a fost trimis un distrugător în zonă, dar Hiryu s-a scufundat, în cele din urmă, înainte de sosirea acestuia.

US Naval Historical Center

Duel al portavioanelor: rute ale combatanților4 iunie

avioanele erau recuperate, întreaga flotă să se îndrepte spre nord pentru „a intra în contact și a distruge forța inamică".

Pe toate cele patru portavioane a început o activitate susținută, în sunete de gonguri și de ordine răstite pe punțile de zbor. Avioa-nele au început să fie duse spre lifturi și coborâte în hangare. În câteva minute, punțile de zbor erau libere și primele avioane ale lui Tomonaga începeau să aterizeze. La bordul lui Kaga și Akagi, armu-rierii transpirați au început să scoată din nou bombele din locașurile lor și să înceapă procedura complicată și obositoare de a le înlocui cu torpile. Din cauza constrângerilor de timp și a presiunii constante puse de ofițeri pentru a se grăbi, procedurile de siguranță au început să fie ignorate și bombele să fie așezate unele peste altele pe latera-lele hangarelor. Pentru a detecta cu precizie mai mare poziția nave-lor americane, alte avioane au fost trimise în recunoaștere pe la 8.45, inclusiv unul din noile D4Y de pe Soryu. Observatorul nr. 4 a trimis un nou mesaj pentru a-l informa pe căpitanul de pe Tone că se întor-cea la navă deoarece, fiind în aer de la 5.00, rămăsese aproape fără combustibil. Pilotului i s-a transmis imediat să-și amâne întoarce-rea și să-și pornească transmițătorul DF pentru a-i permite flotei de portavioane să-i detecteze poziția.

Până la 9.17, ultimele avioane care atacaseră Midway și apara-tele Zero ale lui Itaya fuseseră recuperate. Întreaga flotă și-a schim-bat apoi cursul. Un tremur a străbătut carena lui Akagi când acesta și-a crescut viteza la 30 de noduri și, împreună cu celelalte porta-vioane ale flotei, s-a întors spre est-nord-est, încercând să se apro-pie de forța americană. Nagumo credea cu tărie că se afla într-o poziție avantajoasă, din care putea lansa primul val de atac, compus din 102 avioane, împotriva portavionului american, și asta până la 10.30. Întrebarea care preocupa pe toată lumea era următoarea: vor avea destul timp să atace sau americanii vor lovi primii?

Ochi nerăbdători studiau continuu cerul, așteptându-se la un atac din clipa în care aflaseră de prezența portavionului american. Nici trei minute mai târziu, soldații de cart dotați cu binocluri de pe Chikuma au zărit un grup de puncte negre la orizont, care se măreau constant. Soseau americanii!

Totuși, pe puntea lui Akagi și pe celelalte nave ale flotei atmo-sfera era încă optimistă. Toată lumea se aștepta ca și acest atac să fie respins la fel de ușor ca și atacurile din aceeași dimineață. Dar, când avioanele americane s-au apropiat și mai mult, încrede-rea japonezilor a început să se clatine rapid. Cu fiecare

confirmare, Nagumo și ceilalți ofițeri înțelegeau tot mai clar că atâtea avioane nu puteau să vină de pe un singur portavion. Erau mult prea multe unități inamice care se apropiau de ei. Imediat a fost dat ordinul de a se grăbi pregătirile pentru lansarea unui atac aerian, dar era prea târziu. Avioanele americane surprinseseră cele patru portavioane japoneze în poziția lor cea mai vulnerabilă, exact așa cum sperase Spruance: avioanele erau în plin proces de realimentare și reînar-mare. Nagumo nu știa încă, dar soarta avioanelor, a portavioane-lor și a piloților fusese deja pecetluită. Prima Forță Aeriană, care păruse invincibilă până atunci, avea să dispară într-o oră.

Dintre cele 63 de avioane de la bordul portavionului Akagi, câte erau la Midway, 21 erau bombardiere Nakajima B5N2 Kate. În valul de atac lansat împotriva insulei Midway, avioanele Kate au fost înarmate cu bombe de 800 de kilograme în locul torpilelor aeriene de 60 cm, pe care le foloseau de obicei.

Sacrificiu curajos

Spruance intenționase ca toate avioanele din valul de atac al Forței Operative 16 să se reunească într-o singură formațiune mare, înainte să pornească atacul împotriva portavioanelor lui Nagumo. Pentru acest scop, aparatele SBD au fost lansate primele, fiindcă aveau o autonomie mai mare și își puteau permite să descrie cercuri în jurul Forței Operative, în timp ce avioanele Wildcat și Devastator, cu o autonomie mai mică, erau și ele lansate. Dar descoperirea avionului de recunoaștere de pe Tone l-a făcut pe Spruance să se răzgândească. Temându-se că va pierde elementul surpriză, Spruance i-a ordo-nat locotenent-comandantului Wade McClusky, care era deja în aer cu cele 33 de SBD-uri ale sale, să plece imediat, iar bombardierele cu torpile și avioanele de vânătoare aveau să-i urmeze. Deși McClusky era, prin urmare, lipsit de acoperire, era limpede că va fi nevoie de avioane Wildcat pentru a proteja masivele și vulnerabilele TBD-uri.

Portavionul american Hornet, în dimineața zilei de 4 iunie, împreună cu vasele de escortă, mai exact cuirasatul ușor Atlanta la stânga, un cuirasat greu de clasă New Orleans în mijloc și distrugătorul Phelps.

via Robert C. Stern

Cu puțin timp înainte de 8.00, McClusky s-a întors spre sud-est, îndreptându-se spre poziția unde se presupunea că se aflau navele lui Nagumo. Era urmat de bombardiere în picaj și de avioane de vână-toare de pe Hornet și de VT-8 a lui Waldron. Când aeronavele din gru-pul de atac de pe Hornet au plecat, avioanele Wildcat de pe Enterprise încă mai zburau deasupra, așteptând ca ultimele TBD-uri din VT-6 să decoleze. Odată cu plecarea lor, forța de atac s-a împărțit în patru formațiuni distincte: SBD-urile lui McClusky, SBD-urile și F4F-urile de pe Hornet și cele două escadrile de bombardiere cu torpile. Pro-blema era că norii dispuși în mai multe straturi limitau posibilita-tea bombardierelor în picaj și a avioanelor de vânătoare, care zburau la o altitudine de peste 5 500 de metri, de a vedea

bombardierele cu torpile, care zburau aproape de nivelul mării. Aparatele Wildcat din VF-6 primiseră sarcina de a proteja VT-6, dar, în confuzia provocată de nori, locotenentul Gray pierduse, fără să-și dea seama, urma VT-6 și ajunsese să zboare deasupra VT-8, forță comandată de Waldron.

Waldron nu știa de semnalul convenit în urma căruia avioanele lui Gray urmau să coboare în ajutorul VT-6 și, în consecință, ambele escadrile de bombardiere cu torpile au ajuns să atace portavioanele japoneze lipsite de sprijinul avioanelor de luptă.

În momentul decolării, nici Spruance, nici Fletcher nu primi-seră date noi referitoare la poziția flotei lui Nagumo, de la rapor-tul inițial al lui Ady. Prin urmare, nu știau că Nagumo își schim-base cursul, îndepărtându-se de Midway, și că pornise spre nord ca să se apropie de grupul american

Locotenent-comandantul John C. Waldron a fost comandant de escadrilă al VT-8 de pe Hornet și a condus primul atac aerian de pe portavioane asupra flotei japoneze. Toate cele 15 avioane ale lui Waldron au fost doborâte.

Arhivele Naționale ale SUA

de portavioane. Prin urmare, forța de atac din cadrul Forței Opera-tive 16 pornise pe un curs direct spre poziția estimată a portavioa-nelor lui Nagumo, presupunând greșit că acesta își păstrase cursul spre sud-est, spre Midway. Anticipând că vor realiza contactul cu inamicul undeva între 9.15 și 9.39, bombardierele în picaj și avioa-nele de vânătoare de pe Hornet au ajuns pe poziție doar ca să desco-pere că survolau o zonă întinsă și pustie de Pacific. Ring a decis să își păstreze cursul și a presupus – din nou eronat, după cum avea să se vadă mai târziu – că Nagumo trebuia să se afle și mai spre sud, spre Midway. Prin urmare, aparatele SBD și F4F ale grupului aerian de pe Hornet au fost atrase și mai departe de poziția reală a lui Nagumo. Nereușind să localizeze flota japoneză și rămânând aproape fără combustibil, Ring și-a condus câteva aparate SBD îna-poi la portavion, în timp ce altele au aterizat pe Midway. Avioanele Wildcat, totuși, au fost forțate să abandoneze fiindcă, unul după altul, au rămas fără combustibil.

Urmându-și intuiția, Waldron și-a condus escadronul doar o primă parte de-a lungul rutei identificate, apoi și-a schimbat cursul și s-a îndreptat spre nord-vest. În ultima lui informare dinaintea decolării, le mărturisise oamenilor săi că era de părere că, odată ce Nagumo avea să observe prezența portavioanelor SUA, acesta își va schimba cursul și se va îndrepta într-o altă direcție. Waldron a spus, apoi, că și el va face același lucru și și-a îndemnat oamenii să îl urmeze, fiindcă știa încotro se îndreaptă. Waldron nu își făcea iluzii că escadrila sa va supraviețui, dar le-a spus piloților că, dacă vreunul dintre avioane reușea să se apropie suficient de mult, dorea ca acel aparat să lovească unul dintre vasele japonezilor.

Zburând în linie dreaptă, ca o săgeată, Waldron a găsit flota japo-neză exact acolo unde se aștepta să o găsească. La 9.20, cele 15 avi-oane Devastator din VT-8 și-au început asaltul singuratic și sinucigaș asupra flotei inamice.

Flota lui Nagumo accelera pe noul curs, cu vasele amplasate astfel încât să

ofere un maximum de acoperire defensivă portavi-oanelor, în eventualitatea unui atac aerian. În fruntea flotei, cuira-satul ușor Nagara conducea distrugătoarele care apărau avangarda

și flancurile flotei. În urma vasului Nagara, navigând în linie dreaptă, erau navele de luptă rapide Kirishima și Haruna, încadrate de porta-vioanele Akagi și Hiryu și, respectiv, Kaga și Soryu. Navele de luptă erau amplasate în așa fel încât să își poată folosi bateriile antiae-riene grele împotriva avioanelor care ar fi atacat portavioanele. Cuirasatele grele Tone și Chikuma ofereau acoperire de pe flancuri pentru grupul interior de nave de luptă și pentru ecranul exterior de baterii antiaeriene. Nu mai puțin de 50 de Zero patrulau în aer deasupra flotei. Imediat ce escadrila lui Waldron a fost descope-rită, la 9.20, avioanele de vânătoare s-au desprins din formație și au accelerat spre bombardierele cu torpile care se apropiau.

Legănându-și aripile, Waldron a semnalat escadrilei începerea atacului. Din moment ce nu știa cum să cheme Wildcat-urile lui Gray, care descriau cercuri inutile la o altitudine de vreo 6 000 de metri, atacul lui nu a beneficiat de foc de acoperire. Se pare că ținta

Imagine a singurului TBF Avenger care s-a mai întors la Midway, după ce cele șase avioane din detașamentul Midway al VT-8 au condus un atac de dimineață asupra Kido Butai 1, pe 4 iunie. Avionul nu a mai zburat niciodată.

US Naval Historical Center

era Akagi, dar la aproximativ 13 kilometri de flotă primele Zero au început să doboare aparatele TBD cu mitralierele și tunurile lor. În câteva secunde au pierdut patru avioane.

Supraviețuitorii care s-au apropiat și mai mult de nave au fost întâmpinați de focul antiaerian care a distrus imediat fuzelajul avi-oanelor și a decimat echipajele. Fuchida, care urmărea bătălia de pe puntea navei-amiral, a povestit că „din când în când, un fragment de avion izbucnea în flăcări și lăsa în urmă o dâră de fum negru îna-inte să cadă în apă“. Deși toate TBD-urile au fost doborâte, un pilot a supraviețuit. Ofițerul George Gay, care zbura în ultimul Devastator, a povestit ulterior cum, zburând printre gloanțe spre Akagi, și-a auzit mitraliorul țipând, lovit de focul avioanelor Zero care îi urmăreau. Deși fusese rănit de un obuz de 20 mm în piciorul stâng și avionul era plin de găuri, Gay a reușit să arunce torpila. A trecut apoi peste portavion și aproape s-a lovit de puntea acestuia înainte ca focul avi-oanelor Zero care îl urmăreau să îl doboare în apă. Gay a reușit să iasă din avionul Devastator care se scufunda și, agățându-se de o plută gonflabilă, s-a îndepărtat de epavă, devenind fără să vrea spectatorul evenimentelor dramatice din următoarele câteva ore.

Chiar și după ce s-a aflat că toate cele 15 bombardiere cu torpile fuseseră doborâte, pregătirile pentru noul val de atac au continuat în forță. În ciuda manevrelor defensive violente, avioanele erau încă aduse pe punte și motoarele

acestora își începeau încălzirea. Nagumo avea nevoie de o perioadă de calm relativ pentru a putea lansa avioanele, dar sacrificiul curajos al VT-8 răpise multe minute vitale flotei, care fusese nevoită să efectueze manevre defensive. Această întârziere s-a prelungit după ce s-a anunțat că fusese des-coperită o altă forță inamică. Cele 14 Devastator ale lui Lindsay, din VT-6, se îndreptau spre flotă. De pe Akagi, se părea că acestea vor încerca un atac concentrat din ambele borduri, pe fiecare flanc într-o singură coloană.

Deși avioanele care trebuiau să le ofere acoperire continuau să descrie cercuri la mare altitudine, Lindsay nu a dat semnalul care ar fi chemat Wildcat-urile lui Gray să atace aparatele Zero pornite împotriva celor două coloane. În timp ce aparatele Devastator se

îndreptau spre flotă pe deasupra valurilor, avioanele de vânătoare japoneze au început să coboare, atacând bombardierele americane cu torpile. Lovite de obuze, acestea au început să explodeze, să se dezintegreze și să cadă în apă. Până să ajungă la punctul din care își puteau lansa torpilele asupra portavionului Akagi, doar șapte bom-bardiere mai erau în aer. Dintr-un motiv necunoscut, și-au schimbat apoi traiectoria și s-au îndreptat spre Hiryu. Zburând printre gloanțe și obuze, urmărite de avioane Zero, cele șapte bombardiere care mai rămăseseră și-au lansat torpilele asupra portavionului lui Yamaguchi. Hiryu a efectuat o întoarcere în ac de păr și a reușit să evite toate tor-pilele. Aparatele TBD au început să se retragă, dar alte trei au fost doborâte. Doar patru au reușit să se întoarcă pe Enterprise.

Abia ce apucaseră să aterizeze avioanele Zero ca să realimen-teze și să se reînarmeze când, la 10.15, santinelele de pe Akagi au descoperit un nou val de bombardiere cu torpile care se apropia.

Piloții din VT-8 fotografiați la bordul portavionului Hornet, cu puțin timp înainte de atacul lor fatal asupra portavioanelor japoneze la Midway. Doar ofițerul George Gay, al patrulea din stânga, rândul din față, a supraviețuit atacului. Ținându-se de o bucată de avion, acesta a asistat din apă la restul bătăliei.

Spre deosebire de cele două atacuri anterioare, contingentul de pe Yorktown, de 12 aparate Devastator conduse de Massey, făcea parte dintr-un grup unitar de atac.

Pe lângă o forță restrânsă de avioane de luptă Wildcat, aflate sub comanda lui Jimmy Thach, mai erau și cele 17 bombardiere în picaj ale lui Leslie care zburau la mare altitudine deasupra lor. Intenția era aceea de a lansa un asalt combinat asupra navelor de luptă japo-neze, sperându-se că defensiva va fi, pur și simplu, copleșită. Astfel, mai multe avioane ar fi avut cel puțin șansa de a ajunge la țintele lor. Totul a mers bine până când americanii s-au apropiat de forța japoneză. Vizibilitatea era bună. Când au văzut pentru prima oară vasele lui

Nagumo, la o distanță de aproximativ 70 de kilometri, acestea efectuau manevre bruște, semn sigur că erau deja atacate. Când grupul de pe Yorktown a pornit la atac, bombardierele în picaj au zburat într-o pătură groasă de nori și s-a pierdut contactul radio dintre aparatele TBD și F4F care zburau cu mult mai jos.

Pentru Massey și cele 11 avioane ale sale, ceea ce se întâmpla era, pur și simplu, o reluare a masacrului avioanelor Devastator care se petrecuse mai devreme. Prezența aparatelor Wildcat ale lui Thatch era, pur și simplu, o formalitate. În aer erau atâtea Zero-uri că, deși avioanele de luptă americane se angajaseră deja în luptă, japonezii aveau în continuare un avantaj numeric care le-a permis să atace bombardierele cu torpile ale lui Massey. Dintre cele 12 avioane Devastator care au pornit spre flota japoneză, doar șapte mai rămă-seseră în aer câteva minute mai târziu, când au ajuns în punctul de unde își puteau lansa torpilele. Alte două, inclusiv cel pilotat de Massey, au explodat după ce au fost lovite de barajul antiaerian de pe nave. Cele cinci bombardiere rămase s-au năpustit înainte, atacând Hiryu și Kaga, dar torpilele lor au fost abătute de barajul antiaerian și de Zero-urile omniprezente și nu și-au atins țintele. Eliberate de greutatea torpilelor, aparatele TBD rămase s-au luptat cu disperare să scape, alte două s-au prăbușit în mare și un al trei-lea s-a dezintegrat deasupra navelor care apărau flancul exterior. Doar două dintre avioanele Devastator din VT-3 s-au întors și au aterizat stinghere pe puntea portavionului Enterprise, la 10.20.

Nemesis

Puntea portavionului Akagi era stăpânită de un sentiment de satis-facție macabră când ultimele TBD-uri s-au îndepărtat de porta-vioane. Încă o dată, Prima Flotă Aeriană fusese atacată de valuri succesive de bombardiere americane cu torpile, care fuseseră dis-truse fără ca vreuna dintre navele japoneze să fie avariate. Acum venise momentul ripostei. Fără întârziere, Nagumo a ordonat tutu-ror portavioanelor să se întoarcă în bătaia vântului, pentru a pre-găti lansarea avioanelor. Cine se putea îndoi că, din moment ce piloții de elită ai Rengo Kantai aveau să decoleze din moment în moment de pe punțile celor patru portavioane, Japonia nu era pe cale să obțină victoria decisivă pe care și-o dorea atât de mult? Dar sacrificiul celor 37 de bombardiere americane cu torpile și al echipajelor acestora nu fusese în zadar. Prin atacurile lor repe-tate, escadroanele de TBD derutaseră cu totul defensivele din jurul

Portavionul Akagi, înainte să fie lovit cu trei bombe lansate de aparatele SBD din VF-8, sub comanda locotenentului Richard H. Best. Akagi a fost lovit la 10.26.

portavioanelor lui Nagumo. Și, lucru mai important, atacurile lor de la mică altitudine atrăseseră avioanele Zero de la o altitudine medie spre înaltă, unde patrulau de obicei, la nivelul mării. Cerul de deasupra flotei rămăsese, prin urmare, neprotejat, portavioanele japoneze fiind întru totul vulnerabile la atacul

bombardierelor în picaj americane care se ascundeau în perdeaua de nori de deasupra. Motoarele avioanelor de pe toate cele patru portavioane începuseră să fie turate la maximum. Piloții așteptau nerăbdători ordinul de decolare. Aproape în aceeași clipă în care Nagumo a dat ordin să se lanseze forța de atac, un marinar de cart de pe Kaga a semnalat pri-mul bombardier în picaj al SUA. Era ora 10.20.

Deasupra erau escadroanele de SBD-uri ale lui McClusky și Leslie. Primul fusese cât pe ce să întârzie. Inițial, se îndreptase spre poziția estimată a lui Nagumo, dar nu găsise nimic acolo. Spre deosebire de Ring, alesese să se îndrepte spre nord, nu spre sud. Din moment ce avioanele lor își consumaseră deja o jumătate din cantitatea de combustibil, decizia de a se îndrepta spre nord fusese una curajoasă. Dacă japonezii nu ar fi fost descoperiți atât de repede, întreaga

escadrilă ar fi fost nevoită să amerizeze. Cu puțin timp după ora 10.00, McClusky a văzut urma vagă lăsată de un distrugător japo-nez care se îndrepta cu viteză spre nord. Urmând același curs, a zărit în curând trei portavioane aflate sub atac. Deși Leslie se îndreptase spre flotă pe o rută mai directă, avusese și el parte de incidente. În timp ce își armau bombele, mai multe probleme la circuitul elec-tric făcuseră ca o parte din SBD-uri, inclusiv cel al lui Leslie, să-și scape bombele. Când ambele grupuri de aparate SBD au localizat, în sfârșit, flota japoneză, grupul lui Leslie s-a apropiat de aceasta dinspre sud-est, iar McClusky dinspre sud-vest. Traiectoriile diferite le-au oferit piloților perspective diferite asupra pozițiilor portavioa-nelor inamice, provocând o dispută, care continuă și astăzi, legată de ce avioane anume au lovit anumite portavioane. În cartea de față, nu avem suficient spațiu pentru a analiza teoriile celor două tabere, dar acestea pot fi studiate citind textele recomandate de bibliografie.

Portavionul Akagi. Ca navă-amiral a Primei Flote Aeriene, Akagi era și nava de pe care comanda amiralului Nagumo, chiar dacă dotările radio de pe acest portavion erau destul de slabe pentru o asemenea misiune vitală.

Ilustrație de Jan Suermondt

Fără îndoială însă, acest lucru a fost prea puțin important pen-tru japonezii de pe portavioanele prinse acum în bătaia bombardie-relor americane în picaj.

Primele Dauntless au fost întâmpinate doar de câteva baraje neconvingătoare de foc antiaerian. Kaga a fost prima navă lovită. Fără îndoială, piloții fuseseră atrași de mărimea acesteia. Patru bombe au transformat-o într-o epavă în flăcări, în doar câteva minute. Primele trei au ratat ținta, dar cea de-a patra a aterizat în mijlocul avioanelor înarmate și cu rezervoarele de combustibil pline, care așteptau să decoleze în partea din spate a punții de zbor. Au urmat o erupție de flăcări și un val de explozii, iar piloții și echi-pajele au murit carbonizați în avioanele lor. Puntea de zbor deve-nise un imens rug funerar. Combustibilul în flăcări a început să se scurgă de pe punte spre etajele de sub punte, umplând

căile de acces și tăind calea membrilor echipajului. Două alte bombe au lovit nava în vecinătatea liftului de la prora, iar una a ajuns până în hangar, unde avioanele din cel de-al doilea val erau realimentate și reînar-mate. Explozia a detonat rezervoarele de combustibil și stivele de bombe de 800 de kilograme care fuseseră abandonate atât de negli-jent în timpul primei reînarmări a dimineții. Erupția de combustibil cu cifră octanică mare a transformat hangarul într-o minge de foc care a ucis instantaneu mecanicii și armurierii. Punțile s-au trans-format într-un adevărat infern când o a patra bombă a explodat, generând o undă de șoc care a fracturat o conductă de combustibil. Aceasta a explodat imediat, omorându-i pe căpitanul Okada și pe ofițerii săi de punte.

Ofițerul de aviație de pe Kaga și-a asumat comanda, dar era lim-pede că echipele de pompieri de la bord pierduseră deja lupta. Nava ardea dintr-un capăt în celălalt. Bateriile antiaeriene au început să tragă singure: temperaturile ridicate le dereglaseră mecanismele. Luminile s-au stins și Kaga a rămas fără curent electric și a înce-put să se încline pe o parte. Timp de trei ore, pompierii au încercat să controleze flăcările care mistuiau viitoarea epavă. Nava deveni-se atât de fierbinte încât și vopseaua începuse să ardă. Deși mulți membri ai echipajului săriseră deja peste bord, căpitanul Amagai

nu a dat ordinul de a abandona nava decât la 16.40. La acea oră, Kaga rămăsese deja singură și abandonată și doar distrugătoa-rele Maikaze și Hagikaze salvau supraviețuitorii din apă.

Atacul submarinului american Nautilus asupra Kaga (care a fost confundată cu Soryu) nu pare să fi contribuit la scufundarea aces-tuia. Sfârșitul a venit abia la 19.25, când observatorii i-au văzut cala despicându-se, după două explozii succesive: flăcările ajunseseră la magazii. La puțin timp după aceasta, epava în flăcări s-a răsturnat și s-a scufundat, ducând cu ea peste 800 de membri ai echipajului și practic toți piloții și toate avioanele.

Akagi a avut o soartă asemănătoare. Primul Zero își începuse deja decolarea când trei SBD au fost văzute venind în picaj spre nava-ami-ral. Primul SBD a dat drumul bombei de la 750 de metri, dar bomba a trecut pe lângă navă și a căzut în mare, dincolo de tribord. A doua și-a lovit ținta, explodând în apropierea liftului din spate și avari-indu-l atât de grav, încât acesta a căzut în hangarul de dedesubt. A treia a căzut printre avioanele care așteptau să decoleze în partea din spate a punții. Combustibilul avioanelor a izbucnit în flăcări și bombele au explodat, carbonizând piloții de elită ai Flotei Aeriene aflați la posturile lor. Partea din spate a portavionului s-a transfor-mat într-un infern despre care unul dintre supraviețuitori a spus că ardea în flăcările iadului. Când flăcările au ajuns la hangar, bom-bele așezate unele peste altele au explodat, împreună cu avioanele

Cu eleroanele ridicate, aceste Dauntless își încep atacul în picaj de la 4 500 de metri asupra portavioanelor japoneze de dedesubt. Akagi, Kaga și Soryu au fost lovite la câteva minute unul de altul și au fost scufundate de bombardierele în picaj ale Marinei SUA.

via Robert F. Dorr

din cel de-al doilea val de atac, care erau încă în proces de reînar-mare. În câteva minute, toate etajele inferioare ale portavionului erau cuprinse de flăcări și despărțite de restul navei. La doar zece minute după începutul atacului, cârma nu a mai răspuns comenzilor. Din când în când, o nouă explozie zguduia cala vasului.

Când cei de pe punte au aflat că pasajele de evacuare de dede-subt erau în flăcări, Nagumo a fost sfătuit să își transfere stindar-dul pe un alt vas. Amiralul era însă deznădăjduit, privind în jur ca în transă, fără să înțeleagă cum era posibil ca norocul flotei sale atât de mândre și de puternice să se schimbe în doar cinci minute. Când a fost, în sfârșit, evacuat de pe punte, Nagumo a coborât pe o funie legată de o fereastră împreună cu ofițerii săi. Transferați pe Nagara, amiralul și ceilalți supraviețuitori și-au privit nava-ami-ral cuprinsă de flăcări, în timp ce cuirasatul ușor se îndepărta de ea în viteză. Yamamoto însuși a dat ordin ca epava încă în flăcări să

Un SBD din VB-3 revine la bordul portavionului Hornet după ce a ratat întreaga bătălie. Întreaga escortă de avioane de vânătoare care proteja avioanele Dauntless a fost nevoită să amerizeze după ce rămăsese fără combustibil. Doar aparatele TBD din grupul aerian de pe Hornet au atacat flota japoneză de portavioane.

Marina SUA

fie scufundată abia în dimineața următoare. În zori, patru distrugă-toare și-au lansat torpilele spre nava cea măreață. Akagi s-a scufun-dat în final cu o ultimă explozie asurzitoare, ducând cu ea aproape 300 de membri ai echipajului.

Observatorii de pe Soryu abia au avut timp să își dea seama că pe Kaga izbucniseră explozii înainte să fie și ei loviți de bom-bardiere. Trei aparate SBD au coborât în picaj puțin după 10.25 și i-au lovit puntea de zbor cu bombele lor. Există mai multe vari-ante legate de punctele exacte lovite de aceste bombe, dar se pare că prima a explodat între liftul al doilea și cel de-al treilea. A doua a lovit chiar în fața liftului de la prora, a străpuns puntea de zbor, a pătruns în hangar la etajul de dedesubt și a explodat printre avi-oanele parcate acolo. Deflagrația care a urmat a făcut ca rezervoa-rele de combustibil și de muniție să explodeze, pulverizând tot ce era în hangar și generând o căldură atât de intensă încât, în scurt timp, până și metalul a început să se topească. Explozia a fost atât de puternică încât liftul de la prora a fost smuls din cadrul său și zdrobit de „insulă“. În același timp, cea de-a treia bombă a căzut pe puntea din spate, printre avioanele care așteptau să decoleze, transformând-o, la fel ca și în cazul navelor Kaga și Akagi, într-un alt rug funerar pentru piloții de elită ai Flotei Aeriene.

Douăzeci de minute mai târziu, o explozie de proporții a sfâșiat măruntaiele navei, aruncând un mare număr de membri ai echi-pajului în apă. Incendiul de pe Soryu era atât de intens încât, la o jumătate de oră de la atac, motoarele acestuia

se opriseră, cârma nu mai răspundea la comenzi și întreg portavionul ardea, de la un capăt la celălalt. Văzând că totul era pierdut, căpitanul a ordonat abandonarea de urgență a portavionului care, în mod evident, nu mai putea fi salvat. Distrugătoarele Hamakaze și Isokaze s-au apro-piat de epava în flăcări și au început să ia la bord supraviețuitorii. Încercările de a-l convinge pe căpitanul Yanagimoto să coboare de pe punte au fost zadarnice. Acesta era încă la bord, cu sabia scoasă din teacă, când, la 19.13, o serie de explozii au zguduit portavio-nul. La puțin timp după aceea, vasul s-a scufundat, ducând cu sine în adâncul oceanului 718 oameni.

Evenimente

1. Pregătirile sunt în toi pentru lansarea iminentă a valului de atac japonez împotriva portavioanelor SUA, când santinelele zăresc primele bombardiere în picaj Dauntless, la 10.20. Akagi efectuează un viraj defensiv maxim, în timp ce loco-tenentul Richard Best, din divizia VB-6 de pe Enterprise, coboară în picaj de la 6 500 de metri cu două alte avioane, chiar în timp ce primul Zero rulează pe punte. Prima dintre cele trei bombe ratează portavionul, căzând la aproximativ zece metri de vas spre stânga (1) și ridicând o trombă imensă de apă care îi udă pe Nagumo și pe ofițerii săi de pe punte. Cea de-a doua bombă lovește Akagi la 10.22, foarte aproape de liftul din mijlocul navei, străpungând puntea și explodând în hangarul de dedesubt. Aceasta detonează bombele care fuseseră puse neglijent unele peste altele, laolaltă cu torpile. Incendiul care urmează este atât de intens, încât liftul din mijlocul

navei se deformează și cade din cadru în hangarul de dedesubt. Cea de-a treia bombă aterizează la marginea pupei babord, unde explodează printre bombardierele Val și Kate parcate, cu rezervoarele pline. Prezența liniilor de reaprovizionare cu combustibil de pe punte și numărul mare de bombe puse unele peste altele, care încă nu fuseseră transportate în magaziile navei, transformă întreaga punte de zbor din spate într-o mare de flăcări.

2. Până la 10.36, Akagi ajunge la viteza de doar 12 noduri și nu mai poate folosi decât două tunuri antiaeriene de 25 mm. Flăcările se răspândesc rapid și pompele avariate nu pot oferi suficientă apă cât să le stingă.

Șase minute mai târziu, toate motoarele s-au oprit. La 10.43, avioanele de luptă Zero parcate la prora și la jumătatea punții explodează, avariind iremediabil panourile de comandă de la bordul navei. Toate culoarele de dedesubt ard și Nagumo nu-și mai poate controla resturile flotei de portavioane, așa că amiralul este de acord să evacueze nava, urcând pe distrugătorul de recunoaștere Nowaki, înainte de a-și transfera stindardul de comandă pe crucișătorul ușor Nagara.

Legendă

Verde: Bombardiere în picaj Douglas SBD Dauntless din VB-6

Cea de-a treia bombă lovește marginea punții de zbor de la pupa babord, incendiind avioanele parcate acolo

Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-114

SCUFUNDAREA NAVEI AKAGI

Distrugerea navei-amiral japoneze Akagi, de la ora 10.26 la 5.00, 4 iunie 1942

Liftul din mijlocul navei a căzut peste puntea hangar de dedesubt

Prima bombă cade în mare, în stânga navei, la aproximativ 10 metri de portavion

Cea de-a doua bombă lovește liftul de la mijlocul navei, la 10.22, spărgând puntea și explodând în hangarul de dedesubt

3. Sala motoarelor este moartă și nava este cuprinsă de flăcări. Căpitanul Aoki cheamă distrugătoarele Arashi și Nowaki ca să evacueze echipajul neimplicat în stingerea incendiului. Incendiul este atât de puternic că Aoki și ceilalți ofițeri sunt forțați să se adăpostească pe puntea ancorei, de unde Aoki încearcă să coordoneze echipele de pompieri, dar în zadar. Portretul împăratului este transferat la 13.38 și, la puțin timp după aceea, motoarele nu mai primesc deloc energie și epava în flăcări începe să plutească în derivă. Arashi și Nowaki termină de evacuat echipajul la 16.00,

dar abia 3 ore și jumătate mai târziu Aoki se supune inevitabilului și îi transmite lui Nagumo că Akagi nu poate fi salvat, cerând permisiunea să scufunde nava. La 20.00, cele două distrugătoare termină de evacuat supraviețuitorii.

4. Între timp, Yamamoto, care a inter-ceptat cererea lui Aoki de a scufunda vasul, ordonă amânarea momentului scufundării, influențat, fără îndoială, de propriul atașament față de portavionul căruia îi fusese căpitan. În același timp, Aoki se întoarce pe Akagi și se leagă de ancora navei,

hotărât să se scufunde împreună cu nava sa, dar este convins, în cele din urmă, să coboare și este evacuat de Arashi. În ciuda avariilor îngrozitoare provocate de incendii și explozii, Akagi plutește întreaga noapte dintre 4 și 5 iunie, dar, la 4.50, Yamamoto dă în sfârșit ordinul de a scufunda epava înnegrită de foc. La puțin timp după 4.50, patru distrugătoare se apropie de portavion și își lansează torpilele. Chiar înainte de răsăritul soarelui, nava-amiral a flotei care atacase Pearl Harbor se scufundă, ducând cu sine în adâncuri 270 de membri ai echipajului.

Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-115

Sfârșitul lui Yorktown

Nagumo i-a cedat acum comanda contraamiralului Abe Hiraoki de pe Tone, care i-a ordonat lui Yamaguchi să folosească Hiryu, în conti-nuare neavariat, împotriva portavioanelor americane. La 10.58, pri-mul din cele două valuri de atac a fost lansat de pe Hiryu, valul fiind format din 18 bombardiere în picaj escortate de șase Zero și con-duse de redutabilul locotenent Kobayashi. Acestea erau îndrumate de rapoartele radio primite de la hidroavionul nr. 5 de pe Chikuma, care supraveghea discret Forța Operativă 17.

Cu puțin timp înainte de miezul zilei, când Yorktown se pregătea să își recupereze bombardierele în picaj și să își realimenteze avioa-nele de luptă, a fost depistat pe radar valul de atac al lui Kobayashi. O patrulă de avioane de luptă formată din 12 aparate era deja în aer. Alte 15 erau pe punte, fiind în curs

de realimentare, când s-a dat ordinul ca și acestea să decoleze. Bombardierele în picaj au fost avertizate să se îndepărteze și portavionul s-a pregătit pentru atac. Toate pompele de combustibil au fost sigilate și sistemul de stingere a incendiilor cu acid carbonic a fost pregătit. Escortele portavionu-lui Yorktown s-au apropiat și mai mult pentru a ajuta cu puterea lor de foc bateriile de pe portavion. Forța Operativă 16 a trimis 28 de avioane de vânătoare Wildcat să intercepteze avioanele japoneze care se apropiau.

Bombardierele în picaj Val, care se apropiau zburând la 3 300 de metri, au fost interceptate de aparatele Wildcat și zece dintre ele, inclusiv cel pilotat de Kobayashi, au fost doborâte. Barajul de arti-lerie de pe navele Forței Operative a mai doborât încă trei, dar cinci au scăpat. Suficiente pentru a provoca daune. S-au năpustit asu-pra lui Yorktown și trei dintre bombele lor și-au atins ținta. Prima a explodat pe puntea portavionului, făcând o gaură enormă și provo-când incendii care s-au răspândit rapid spre etajele inferioare. Cea de-a doua a căzut prin coșul de fum și a explodat în sala motoarelor, lăsând doar un singur boiler funcțional și distrugând radarul, siste-mele de comunicație și camera hărților de pe punte. Cea de-a treia a străpuns puntea și a explodat în adâncurile navei, dar sistemul

Imediat după atacul japonez cu bombardiere în picaj asupra portavionului Yorktown, soldații tratează răniții în zona „insulei”. În plan îndepărtat se observă montura de tun de 27,9 mm numărul 4.

US Naval Historical Center

Portavionul Yorktown după atacul bombardierului în picaj al lui Kobayashi. Nava este moartă în apă și arde în urma loviturii primite în coș. Cu toate acestea, în scurtă vreme echipajul va reuși să controleze toate incendiile și să readucă viteza la 19 noduri.

US Naval Historical Center

de acid carbonic a fost folosit rapid și compartimentele au fost inun-date selectiv pentru a preveni o explozie a rezervoarelor de combus-tibil și a muniției din apropiere.

Din moment ce acum nu-și mai putea comanda efectiv Forța Operativă, Fletcher și-a mutat stindardul pe cuirasatul Astoria. Deși Yorktown suferise avarii însemnate, a revenit rapid în acțiune. Până la 13.40, patru dintre motoare îi funcționau din nou, incendiile fuse-seră stinse și se putea deplasa cu o viteză de 20 de noduri. Fuseseră efectuate rapid reparații pe punte și avioanele de luptă au început să aterizeze și să se realimenteze, pregătindu-se pentru confruntarea cu cel de-al doilea val de pe Hiryu.

Între timp, avionul de recunoaștere „Judy“, care decolase cu mai multe ore înainte de pe Soryu pentru a urmări flota americană, ate-rizase la bordul lui Hiryu și Yamaguchi primise o veste extrem de proastă: se confrunta cu trei portavioane americane, nu cu două, așa cum crezuse. Prin urmare, s-a hotărât să

lanseze imediat cel de-al doilea val de atac. Conducătorul acestuia era același locote-nent Tomonaga care condusese și raidul asupra Midway, din aceeași zi. Tomonaga a acceptat fără nici o ezitare, deși știa că nu se va mai întoarce – nu avusese la dispoziție destul timp ca avariile de la rezer-vorul de combustibil de pe aripa stângă să fie reparate. Pierderile grele de avioane suferite de japonezi erau evidente: doar 16 avi-oane erau disponibile și, chiar și printre acestea, se numărau apa-rate de zbor de pe Kaga și Akagi. Zece bombardiere cu torpile și o escortă de șase Zero au fost lansate la 13.31. Deși îndrumat din nou de hidroavionul de pe Chikuma, grupul lui Tomonaga fusese infor-mat că portavionul Yorktown era în flăcări și scotea coloane uriașe de fum, și se presupunea că era pe cale să se scufunde. Când au ajuns în preajma portavionului Yorktown și nu au văzut nici o urmă de ava-rie provocată de raidul anterior, au presupus că erau pe cale să atace Hornet sau Enterprise.

Radarul detectase grupul japonez la 14.30 și, încă o dată, punțile portavionului au fost rapid eliberate. Cele 12 Wildcat din patrula de luptă aeriană au interceptat forța care se apropia și, la fel ca și înainte, au reușit să doboare o parte dintre atacatori, lucru la care

A doua chutai (escadrilă), sub comanda locotenentului Hashimoto, lansând un atac asupra portavionului Yorktown. Se văd două avioane de atac tip 97, unul deasupra Yorktown și altul la pupa. Ambele și-au lansat încărcăturile de torpile. Dintre cele cinci avioane din chutai aparținând lui Hashimoto, două și-au atins ținta.

US Naval Historical Center

Grupul de atac al lui Tomonaga se repede asupra portavionului Yorktown. Această fotografie a fost făcută de pe crucișătorul greu Pensacola. Cele patru avioane de atac pot fi văzute chiar deasupra exploziilor provocate de obuzele de 127 mm, în mijlocul imaginii. Din moment ce doar patru avioane de atac s-au apropiat de Yorktown dinspre poziția navei Pensacola pe ecran, avionul din extrema stângă trebuie să fie un avion de vânătoare, fie japonez, fie american.

US Naval Historical Center

Evenimente

1. La 10.54, valul inițial de 18 D3A1, escortate de șase Zero, decolează de pe Hiryu. Cu puțin timp înainte de miezul zilei, radarul de pe Yorktown detectează unitățile inamice care se apropie la 65 de kilometri. Zece bombardiere în picaj sunt distruse de avioanele Wildcat de pe Yorktown, lăsând opt avioane Val să înfrunte barajul antiaerian de artilerie grea venit de pe portavion și din partea escortelor sale. Șase supraviețuiesc și aruncă trei bombe. Cea de-a doua stinge cinci dintre boilerele portavionului, reducându-i viteza la doar 6 noduri. A treia lovitură este stinsă de echipele de pompieri.

2. La 20 de minute de la explozia celei de-a doua bombe, Yorktown nu se mai

mișcă. Fletcher își transferă

stindardul pe crucișătorul greu Astoria la 13.13. Printr-un efort suprem și extrem de ingenios, Yorktown se mișcă din nou la 14.37 cu 19 noduri – la timp să se confrunte cu al doilea val de atac japonez. Lansat de pe Hiryu cu doar o oră mai înainte, acest val se compune din 10 bombardiere cu torpile Kate și din șase escorte Zero și este condus de redutabilul locotenent Tomonaga. La fel ca și înainte, radarul reușește să trimită avioanele Wildcat ale CAP spre inamicul care se apropie. Avioanele F4F sunt ocupate cu Zero-urile, iar aparatele Kate care au supraviețuit se îndreaptă spre Forța Operativă 17 cu toată viteza, zburând la mică altitudine. Deși cinci sunt distruse de barajul antiaerian, patru reușesc să îl străbată și să își lanseze torpilele. Yorktown reușește să evite

cu succes două dintre ele printr-o serie de manevre abile, dar cade pradă următoarelor două. Conse-cințele sunt dramatice: rezervoarele de combustibil de la babord sunt distruse și cârma i se blochează. Aproape imediat începe să se încline la 26 de grade spre babord.

Un al doilea Val este doborât în timpul picajului și se prăbușește în mare, la babordul portavionului Yorktown. Bomba, care este cu detonare întârziată, lovește puntea de zbor în zona coșului de fum (B) și îl străpunge

(C) Cea de-a treia bombă pătrunde în hangar prin liftul numărul unu

(D) Prima torpilă care lovește nava la 14.43 găurește rezervoarele de combustibil de la babord

(E) Cea de-a doua torpilă care lovește nava la 14.44 găurește rezervoarele de combustibil de la babord

Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-120

SCUFUNDAREA NAVEI YORKTOWN

Povestea portavionului Yorktown, de la ora 10.50, 4 iunie, la ora 5.00, 7 iunie 1942

Legendă

Verde: Atac al bombardierelor în picaj D3A1 Val la ora 12.00

Roșu: Atac al bombardierelor înarmate cu torpile B5N2 Kate la ora 14.37.

Apropiindu-se pe o traiectorie curbă, primul Val execută picajul, dar se dezintegrează lovit de bateriile antiaeriene de pe Yorktown și cade în apă în trei bucăți, dar bomba lovește puntea de zbor și explodează (A).

Când Yorktown detectează cel de-al doilea val de atac care se apropie pe la ora 13.20, doar 10 aparate Wildcat se află la bord. Numai opt au suficient combustibil pentru luptă și sunt lansate imediat pentru a intercepta bombardierele cu torpile, împreună cu șase F4F din VF-3, care patrulează deja.

3. Cum portavionul începe să ia apă, este în pericol să se răstoarne, așa că pe la ora 15.00 căpitanul Buckmaster dă ordin ca nava să fie abandonată. Balch, Benham, Russell și Anderson se apropie de Yorktown, salvând aproximativ 2 270 de membri ai echipajului. Nava este abandonată. Fletcher și Buckmaster presupun că este doar o chestiune de timp până când aceasta se va scufunda.

4. Dar, în dimineața următoare, Yorktown încă mai plutește. Se ia decizia de a reveni la bordul său și urmează eforturi hotărâte de

a o salva. Nimitz trimite dragorul de mine Vireo și remorcherul Navajo și întărește patrulele antisubmarin din jurul navei. La 14.36, Vireo începe să remorcheze Yorktown spre Pearl Harbor, cu o viteză de 2 noduri. La bordul

portavionului, echipa de recuperare încearcă să facă nava mai ușoară aruncând peste bord materialele în plus, operațiune care continuă până la lăsarea serii, deoarece nava nu are curent electric și lumini.

5. La 4.10, în zorii zilei de 6 iunie, submarinul japonez I-168 detectează

Yorktown, care era înconjurat de șase distrugătoare. Torpilele pot fi lansate abia la 13.31. Prima lovește distrugătorul Hamman, care se scufundă aproape imediat. Două torpile trec pe sub chila acestuia și lovesc Yorktown în părți vitale, dar portavionul refuză să moară.

6. În mod ironic, apa care intră acum la tribordul lui Yorktown echilibrează nava și Buckmaster este optimist. Portavionul rezistă întreaga noapte, dar devine evident că soarta sa este pecetluită. Yorktown se scufundă la răsăritul soarelui, la 4.58, pe 7 iunie.

au contribuit și bateriile antiaeriene. Deși s-au pierdut cinci bom-bardiere și trei avioane de luptă, atacatorii au continuat să se apropie de Yorktown. Conduse de Tomonaga, cele cinci aparate de zbor și-au lansat torpilele. După ce și-a lansat torpila, știind că nu se putea întoarce, conducătorul atacului Midway și-a prăbușit intenționat avionul pe puntea de zbor a lui Yorktown. Două torpile au lovit apoi babordul portavionului, la mai puțin de 20 de metri una de alta, pro-vocând o serie de explozii și de incendii. Portavionul a fost zguduit de impactul dublu și s-a oprit. Temându-se că s-ar putea răsturna, căpitanul Buckmaster a dat ordinul de a abandona nava la 15.00 și aproximativ 2 270 de membri ai echipajului au fost salvați. Deși Yorktown a fost abandonat, a rămas pe linia de plutire și a fost păzit pe parcursul nopții de distrugătorul Hughes. În dimineața următoare era încă acolo. Acest vas remarcabil refuza să moară. Yorktown nu s-a scufundat și mai plutea și în dimineața următoare. Căpitanul său ajunsese să creadă că era încă posibil să îl recupereze.

Până la miezul zilei de 5 iunie, o echipă de recuperare fusese tri-misă la bordul Yorktown. Se făcuseră progrese considerabile când s-a petrecut dezastrul. Mai devreme în aceeași dimineață, Yorktown fusese detectat de unul dintre hidroavioanele de pe Chikuma și Yamamoto dăduse ordin ca submarinul I-168, poziționat lângă insula Midway, unde dusese la bun sfârșit un bombardament de noapte la primele ore ale zilei de 5 iunie, să „localizeze și să distrugă portavionul american“. La puțin timp după 13.00, pe 6 iunie, sub-marinul a străpuns escorta de cinci distrugătoare din jurul portavi-onului și a tras patru torpile. Distrugătorul Hamman, care era legat

❮❮ Încercările de a recupera portavionul Yorktown și de a-l remorca până la Pearl Harbor au fost abandonate în ziua de 6 iunie, când portavionul a fost lovit de submarinul japonez I-168. Nimerit de doi „pești“, a devenit curând limpede că portavionul nu mai putea fi salvat. În cele două fotografii din centru se vede cum Yorktown se înclină mult spre babord, înconjurat încă de distrugătoarele de protecție. Jos: nava se înclină tot mai mult, așa că echipele de recuperare primesc ordinul de a o abandona. Se vede că acestea coboară pe la tribord, de unde vor fi preluate de un distrugător. Crucea de pe carenă marchează locul

probabil în care a nimerit torpila de pe I-168.

via Robert C. Stern

Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-123

Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-124

Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-125

ATACUL din 4 IUNIE ASUPRA YORKTOWN CU AVIOANE TORPILOARE DE PE HIRYU

Cel de al doilea atac de pe Hiryu din ziua de 4 iunie împotriva forței de portavioane americane a fost realizat de Unitatea de Atac Portavioane comandată de locotenentul Tomonaga. Când această forță de atac i-a zărit pentru prima dată pe americani la ora 14.30, nu și-a dat seama că era vorba de Yorktown, care fusese avariat anterior (1). Membrii echipajului de la bordul portavionului american stinseseră incendiile și restabiliseră viteza la 19 noduri, după avariile suferite din partea bombardierelor de la portavionul Hiryu. Tomonaga a luat hotărârea de a efectua un atac imediat asupra portavionului aparent neafectat. Și-a împărțit cele zece avioane de atac în două grupuri: unul, sub comanda lui Tomonaga însuși, trebuia să atace portavionul dinspre pupa babord, în timp ce al doilea grup o lua spre nord, pentru a ataca nava dinspre prora tribord. Grupul lui Tomonaga a început să planeze încet pentru a câștiga viteză. La peste 16 kilometri de portavionul american, pilotul de pe flancul lui Tomonaga a fost doborât de avioane Wildcat. Cele patru avioane rămase

au continuat să se apropie de țintă și au observat că portavionul își schimbase cursul spre sud-est, pentru a se îndrepta cu pupa în direcția avioanelor japoneze. Fără ca Tomonaga să știe, vasul se întorcea în vânt și pentru a lansa cele zece aparate Wildcat de pe punte. Ca răspuns, Tomonaga și-a împărțit mica forță pentru a obține un unghi mai bun de atac. Două avioane au primit ordin de a se muta spre stânga pentru a ataca vasul dinspre babord, în timp ce Tomonaga (2) și unul dintre avioanele de atac au încolțit vasul dinspre tribord. Primul dintre avioanele de vânătoare care au decolat de pe puntea lui Yorktown era pilotat de locotenentul- comandant Thach. Acesta s-a îndreptat imediat spre avionul lui Tomonaga, l-a angajat rapid în luptă și l-a incendiat. Talentul deosebit de pilot al lui Tomonaga i-a permis să păstreze echilibrul avionului în flăcări până ce a reușit să lanseze cum trebuie torpila (3). Cu toate acestea, a ratat și Tomonaga s-a prăbușit la pupa lui Yorktown. Sacrificiul lui nu a fost în zadar, din moment ce atacul grupului lui Tomonaga a pregătit perfect atacul celui de al doilea grup de avioane. Două torpile lansate de acest grup și-au atins ținta ducând, în cele din urmă, la scufundarea navei Yorktown.

2

3

de portavion, a fost rupt în două de o torpilă și s-a scufundat ime-diat. În mod tragic, scufundarea rapidă a acestuia a detonat muniția de mare adâncime, omorând mulți marinari care erau în apă. Două torpile au lovit Yorktown, provocând daune care i-au dat de înțeles lui Buckmaster că portavionul nu mai putea fi salvat. Cu toate acestea, Yorktown a rezistat eroic până la 6.00, în dimineața următoare, când s-a scufundat în cele din urmă.

Chiar când supraviețuitorii valului de atac de pe Hiryu se întor-ceau la bord, unul din cele zece avioane de recunoaștere trimise de Fletcher mai devreme a zărit, în sfârșit, portavionul japonez. Locotenentul Wallace Short l-a descoperit împreună cu escorta la aproximativ 180 de kilometri nord-vest de Yorktown.

Când Spruance a primit vestea la bordul navei Enterprise, a luat decizia de a lansa un atac total asupra lui Hiryu. La 15.30, Enterprise a trimis o forță compusă din 24 de avioane Dauntless, iar Hornet a lansat alte 16. Cele câteva aparate Wildcat care supraviețuiseră operațiunilor de luptă din acea zi au rămas să apere portavionul, așa că bombardierele în picaj s-au îndreptat spre prada lor fără să bene-ficieze de acoperire din partea avioanelor de vânătoare.

La 16.30, rămășițele celui de-al doilea grup de atac fuseseră deja recuperate de Hiryu. Doar trei Zero și cinci Kate se întorseseră, dar piloții de pe bombardierele cu torpile erau convinși că, în loc de Yorktown, distruseseră cu succes un al doilea portavion american. Yamaguchi credea acum că lupta devenise de unu-la-unu și că încă mai era posibil să transforme cenușa dezastrului din acea dimineață într-o victorie. Prin urmare, a ordonat pregătirea unui al treilea val de atac. Avioanele disponibile erau doar o umbră palidă a forței aeri-ene de care dispusese Hiryu și a puterii Primei Flote Aeriene, care atacase Midway abia cu douăsprezece ore mai devreme. Doar patru Kate, cinci Val și șase Zero din patrula aeriană de avioane de luptă, pilotate de echipaje epuizate, mai erau disponibile. Cu toate aces-tea, s-a dat ordin să fie realimentate și reînarmate pentru un atac la apus. Pe puntea lui Hiryu a început o activitate febrilă; furtunu-rile de combustibil, bombele, torpilele și muniția au fost pregătite pentru a reînarma și a echipa forța slăbită de atac. Între timp, piloții

au luat masa – plăcinte calde de orez – înainte de lansarea prevă-zută pentru ora 18.00. În timp ce piloții japonezi luau masa, primele bombardiere Dauntless își începeau atacurile din picaj împotriva ultimului portavion al lui Nagumo.

Moartea lui Hiryu

Deși în aer se afla în continuare o patrulă redusă ca număr de avioane de luptă, aparatele Zero nu au detectat bombardierele în picaj care se apropiau. Când primele 13 SBD și-au început atacul în picaj, au luat inamicul complet prin surprindere. Venind cu soarele în spate, așa cum o făcuseră și împotriva celorlalte portavioane mai devreme în aceeași zi, au prins pe nepregătite Hiryu și navele de escortă, care nu au reușit să inițieze decât un baraj antiaerian parțial, înainte ca primele bombe să lovească. De pe punte s-a dat ordin mecanicilor din sala motoa-relor să crească viteza lui Hiryu până la 30 de noduri. Cârma a fost

Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-128

Hiryu. La fel ca și Akagi, particularitatea definitorie a portavionului Hiryu era că puntea de comandă („insulă“) a operațiunilor aeriene era la babord, un experiment care nu a mai fost repetat și la alte portavioane japoneze.

Ilustrație de Jan Suermondt

întoarsă la limită spre dreapta. Din SBD-urile în picaj se vedea că nava încearcă să descrie un cerc complet, însă degeaba. Deși trei bombe au fost evitate, Nemesis a făcut ca bomba a patra să nimerească, urmată imediat de alte trei bombe. Două au lovit în mijlocul navei și celelalte două în prora „insulei“. Prima a smuls liftul anterior, zdrobindu-l de centrul de comandă al punții de zbor, și toată puntea prora a devenit un vid mistuit de flăcări. La fel ca și înainte, bombele au ajuns până în hangare, făcând ca bombele aruncate neglijent unele peste altele să explodeze și rezervoarele de combustibil să erupă în flăcări. Mulți piloți muriseră deja pe puntea de zbor. O mare parte din echipajul care supraviețuise exploziilor inițiale a pierit din cauza fumului emanat de combustibilul în flăcări. Și grupul restrâns de asalt, care se zărea pe puntea din spate a portavionului, a explodat, vărsându-și combustibi-lul în flăcări și omorând alți membri ai echipajului.

Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-129

Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-130

Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-131

ATACUL ASUPRA PORTAVIONULUI JAPONEZ HIRYU ÎN DUPĂ-AMIAZA DE 4 IUNIE

Hiryu (1) a fost ultimul portavion al Kido Butai 1 care a fost bombardat pe 4 iunie. Distrugerea i-a venit din partea forței combinate a bombardierelor în picaj de pe Enterprise și Yorktown (2). Cu toate acestea, pe 4 iunie, din nou, bombardierele în picaj americane vor beneficia de pe urma factorului surpriză. Americanii au fost detectați abia la ora 17.01, cu doar câteva minute înainte de a fi gata să își înceapă atacurile în picaj asupra Hiryu. Înainte ca americanii să ajungă în vecinătatea imediată a lui Hiryu, vasul efectua deja o întoarcere la babord. După ce i-a zărit pe americani, căpitanul Kaku a continuat manevra dificilă pentru a-și aduce prora în direcția avioanelor aflate în atac. Tunurile antiaeriene de pe Hiryu s-au ridicat rapid pentru a combate noua amenințare și au început să tragă cu

furie. În plus, patrula de lupte aeriene de pe Hiryu, formată din 13 avioane de vânătoare Zero, a atacat în disperare bombardierele în picaj ale americanilor în timp ce planau spre țintele lor. Toate aceste măsuri au făcut din Hiryu cea mai dificilă țintă pe care o atacaseră avioanele Dauntless în acea zi. Primele câteva bombe au ratat ținta, după cum se vede și în imagine (3). În cele din urmă, priceperea piloților americani se va traduce într-un succes împotriva Hiryu. Patru bombe de 450 de kilograme au lovit partea dinspre prora a punții de zbor a Hiryu, bombe care au căzut ciorchine în jurul marelui Soare Răsare (4) pictat pe această parte a punții de zbor și pe care piloții americani îl folosiseră drept țintă.

Aceste lovituri au declanșat incendii violente pe ultimul portavion al Kido Butai 1 și au dus la pierderea navei a doua zi dimineață. Odată cu distrugerea ei, bătălia de la Midway practic s-a încheiat.

1
4

Considerând că Hiryu primise deja lovitura fatală, celelalte apa-rate SBD și-au îndreptat atenția spre navele de escortă. Haruna, Tone și Chikuma au fost atacate, dar nici una nu a fost lovită. După plecarea avioanelor americane, au încercat să stingă incendiile de pe portavion. Avariile erau însă atât de extinse, încât echipamentele de stingere a incendiilor fuseseră distruse, așa că marinarii care supraviețuiseră au început să folosească găleți trase cu sfori, umplute cu apă de mare, într-o încercare disperată de a controla flăcările. Patru distrugătoare s-au apropiat stropind portavionul cu apă de mare, dar totul a fost în zadar. Motoarele, care își menținuseră viteza o vreme după atac, s-au oprit, în sfârșit, când flăcările au ajuns la etajele inferioare, omorând majoritatea inginerilor. Căldura a topit plăcile din cală și portavionul a început să ia apă și s-a înclinat la 15 grade.

O explozie de proporții, la 1.58, care a revigorat incendiile, l-a făcut în sfârșit pe amiralul Yamaguchi să ia hotărârea de a abandona nava. Echipajului i s-a ordonat să se adune la 2.50. Cam o jumătate dintre cei 1 500 de marinari supraviețuiseră. În timp ce ofițerii și echipajul erau transferați pe cuirasatele de lângă Hiryu, amiralul Yamaguchi și căpitanul Kaku au rămas la bordul vasului lovit, decla-rând că intenționează să se scufunde odată cu nava. Ei s-au legat de cârmă, așteptându-și sfârșitul. La ordinul căpitanului Abe, distru-gătorul Makigumo a lansat mai multe torpile spre epava în flăcări. Ideea era că exploziile aveau să scufunde inevitabil portavionul, dar, la fel ca Yorktown, și Hiryu refuza să moară. S-a scufundat, în sfârșit, în jur de 8.20, ducând cu sine 416 membri ai echipajului, printre care căpitanul și amiralul Yamaguchi. Ultimul portavion din flota mân-dră și victorioasă a lui Nagumo fusese înghițit de adâncuri.

Operațiunea MI anulată

Deși Yamamoto și ofițerii lui au primit mesajele trimise de pe hidro-avionul de pe Tone toată dimineața, singurul mesaj primit de la Nagumo însuși a venit la puțin timp după 8.35. Acesta anunța desco-perirea unui portavion și a altor nave, poziția lor și hotărârea de a se

îndrepta spre ele. Deși planul de operațiuni nu prevedea o asemenea eventualitate, Yamamoto și ofițerii lui nu s-au neliniștit, convinși că Nagumo poate rezolva satisfăcător situația.

Prin urmare, când s-a primit, la 10.50, un mesaj de la amiralul Abe care spunea: „Incendii la bordul Kaga, Soryu și Akagi din cauza atacurilor realizate de avioane inamice de pe portavioane și de la sol“, șocul a fost profund și traumatic. Se spune că Yamamoto a scos un geamăt adânc și că dispoziția ofițerilor s-a schimbat, trecând rapid de la optimism la disperare. Singura veste bună a fost că Abe a rapor-tat că Hiryu era întreg și că pornise contraatacul.

Evaluându-și opțiunile în aceste circumstanțe dramatice, Yama-moto a luat o decizie despre care credea că le va oferi japonezilor șansa de a salva situația. La 12.20, a trimis un semnal ordonând ca a Doua Flotă a lui Kondo să facă joncțiunea cu Corpul Principal al lui Yamamoto la nord-vest de Midway, la 12.00 în ziua următoare. Operațiunea AL a fost suspendată și lui Kakuta i s-a ordonat

să-și trimită imediat cele două portavioane spre sud pentru a i se alătura lui Yamamoto. În curând însă, Yamamoto a înțeles că Ryujo și Junyo nu vor putea ajunge înainte de după-amiaza zilei de 6 iunie. În acele momente, mai credea încă în posibilitatea de a copleși numeric ina-micul într-o bătălie de noapte.

În continuare, lui Kondo i s-a ordonat să detașeze cele patru cui-rasate grele ale lui Kurita din Corpul Principal și să le trimită spre Midway pentru a continua bombardamentele de noapte inițiate de submarinul I-168, la puțin timp după miezul nopții, pe 5 iunie. De-a lungul zilei însă, veștile primite de Yamamoto au devenit din ce în ce mai îngrijorătoare. Imediat după 17.00, a aflat că pierduse și Hiryu, cheia de boltă a noului său plan. Deși informațiile legate de dimensi-unile forței americane erau confuze, se știa acum că americanii aveau cel puțin trei portavioane. La 19.15, când i s-a spus că Spruance se retrăgea cu Forța Operativă 16 spre est, Yamamoto a știut că nu avea șanse să îl prindă din urmă pentru o bătălie de noapte. La 21.30, Nagumo a trimis mesaj spunând că, în esență, nu putea participa, ală-turi de Corpul Principal, la un atac de noapte. Considerându-l „prea conservator“, Yamamoto l-a înlocuit pe Nagumo cu Kondo la 0.55.

Cu fiecare oră care trecea devenea din ce în ce mai limpede că forța americană se îndepărta de japonezi cu o viteză prea mare pen-tru a mai fi prinsă din urmă în aceeași noapte. În plus, cuirasatele lui Kurita nu puteau începe să bombardeze Midway înainte de 3.00. Împreună cu navele de luptă ale lui Kondo urmau să fie expuse, apoi, atacurilor aeriene nu doar de pe Midway, ci și de pe portavioa-nele SUA care erau așteptate în zori, la 4.00. Călcându-și pe inimă, Yamamoto a trimis mesaj tuturor navelor anulând Operațiunea MI și ordonând retragerea generală la 2.55, pe 5 iunie. Forța principală a lui Kondo s-a reunit cu Corpul Principal pe la 7.00, la o distanță de aproximativ 600 de kilometri nord-vest de Midway, iar, la mie-zul zilei, rămășițele flotei odinioară atât de mândre a lui Nagumo li s-au alăturat. Când flota japoneză, încă puternică, s-a întors spre vest și a început să se îndrepte spre casă, agonia Flotei Combinate încă nu se terminase.

5 iunie: Dispariția navelor Mikuma și Mogami

Departe, la sud-vest de poziția ocupată de Corpul Principal al lui Yamamoto, Divizia 7 de Cuirasate a lui Kurita era la doar 150 de kilo-metri de Midway când a fost lovită de dezastru, la începutul zilei de 5 iunie. Cele patru cuirasate erau într-o singură coloană când, pe la ora 1.18, detectarea unui submarin SUA l-a făcut pe Kurita să ordone o întoarcere de urgență la 45 de grade. În mijlocul confuziei, Mogami s-a lovit de Mikuma la babord. Ambele vase au suferit avarii grave. Carena lui Mogami s-a îndoit până la turela nr. 1, iar rezervoarele de combustibil de la babordul Mikuma au fost găurite. Lăsând distru-gătoarele Asashio și Arashio să escorteze cele două cuirasate, Kurita s-a grăbit să se întâlnească cu Yamamoto. Deși Mogami putea încă să se deplaseze cu o viteză de 12 noduri, Mikuma lăsa în urmă o dâră lată de combustibil. Urmărind-o, un PBY a localizat cele patru vase, la scurt timp după 6.30. Între 8.05 și 8.28, cuirasatele au fost ata-cate de avioane Dauntless, Vindicator și B-17 de pe Midway. Nici o

Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-135
Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-136
Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-137

ATACUL AERIAN AMERICAN DIN 6 IUNIE ÎMPOTRIVA CRUCIȘĂTORULUI GREU JAPONEZ MIKUMA

După coliziunea cu nava-soră Mogami în dimineața zilei de 5 iunie, avariile crucișătorului greu Mikuma (1) erau destul de ușoare. Aflând că Mogami, mult mai grav avariat, era în stare să dezvolte o viteză de doar 12 noduri, cele două crucișătoare, escortate de două distrugătoare, s-au îndreptat spre vest pentru a părăsi zona bătăliei. Această scenă redă primele atacuri aeriene americane asupra crucișătoarelor. La 6.30, un PBY din Midway a zărit mica forță japoneză. Cele două crucișătoare au fost raportate ca fiind „nave de luptă” și, ca răspuns, ceea ce mai rămăsese din escadrila VMSB-241 de pușcași marini a fost trimis din Midway pentru a ataca această țintă extrem de promițătoare. În atac au fost incluse

12 bombardiere în picaj – șase Dauntless și șase din mai vechile SB2U Vindicator. Cele șase Dauntless au atacat Mogami, dar, având de înfruntat focul puternic al antiaerienei, nu au fost atinse ținte. Cele șase Vindicator comandate de căpitanul Richard Fleming au pornit după Mikuma. Fleming a luat decizia de a executa un atac de bombardament în planare de la circa 1 200 de metri. Din nou, focul antiaerienei a fost puternic, iar avionul lui Fleming a fost lovit. După cum se vede în imagine, s-a prăbușit în mare, fără să se înregistreze supraviețuitori (2). În ciuda legendelor vehiculate, avionul lui Fleming nu s-a prăbușit în turela nr. 4 a navei Mikuma. Nici unul dintre aparatele Vindicator nu și-a atins ținta, iar atacul ulterior, din aceeași zi, cu B-17 nu a avut nici el succes. Cu toate acestea, norocul celor două crucișătoare s-a sfârșit a doua zi, când aparate Dauntless aparținând Marinei SUA le-au atacat.

1
2

Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-138

bombă nu și-a nimerit ținta, dar un Vindicator atins de barajul anti-aerian s-a lovit de turela de la pupa de pe Mikuma, iar incendiul care a urmat s-a răspândit în sala motoarelor. Viteza navei Mikuma era acum redusă la cea a Mogami.

În ziua următoare, atât Hornet, cât și Enterprise au lansat ata-curi asupra celor două cuirasate. În trei atacuri desfășurate până la ora 14.45, Mogami a suferit daune grave și a fost lovit de cel puțin șase bombe de pe aparatele SBD. Pe 14 iunie însă, a reușit să ajungă la Truk. Nava geamănă a suferit stricăciuni atât de grave în atacuri, încât căpitanul a ordonat abandonarea vasului chiar îna-inte de al treilea atac. Ardea dintr-un capăt în celălalt și Arashio s-a apropiat greu ca să salveze supraviețuitorii, din cauza căldurii intense. O ultimă bombă lansată de pe un SBD i-a detonat torpilele și Mikuma a fost abandonată și s-a scufundat după apus, pe 6 iunie. Aproape 300 de membri ai echipajului au fost uciși. Sfârșitul acestei nave a marcat finalul bătăliei de la Midway.

URMĂRI
Fără îndoială că, atunci când a aflat că Hiryu fusese distrus, amira-lul Yamamoto a știut imediat că nu pierduse doar bătălia. Midway a marcat momentul în care Japonia a pierdut războiul și, din acest motiv, a reprezentat conflictul naval decisiv din Pacific. Cele patru portavioane din Prima Flotă Aeriană a lui Nagumo erau instrumen-tul ofensiv principal al Japoniei în încercarea de a domina Pacificul. Odată cu distrugerea lor, superioritatea japoneză ca forță aeriană navală – cheia executării cu succes a războiului ofensiv în vastul tea-tru de război din Pacific – a fost eliminată. Dintr-o singură lovitură, Nimitz îi răpise Japoniei inițiativa ofensivă, care urma să fie păs-trată de SUA până la sfârșitul războiului. Dacă înainte de Midway strategia navală japoneză să bazase pe shinko sakusen, operațiuni ofensive, după Midway aceasta a fost caracterizată de yogeki saku-sen – operațiuni defensive.

Rezultatul înfrângerii catastrofale de la Midway a fost elimina-rea unor factori de neînlocuit din capacitatea ofensivă a japonezi-lor. Piloții experimentați care pieriseră pe portavioane nu puteau fi înlocuiți din cauza programului deficitar de antrenament al noi-lor echipaje aeriene, pe care Japonia îl moștenise dinainte de răz-boi. Nici șantierele navale japoneze nu puteau spera să înlocuiască cele patru portavioane pierdute. La începutul conflictului din Pacific, acestea încă nu adoptaseră tehnicile de producție în masă folosite cu succes în SUA. Un indiciu al diferenței de filosofie din-tre șantierele americane și japoneze în construcția de portavioane poate fi obținut din comparația cifrelor de producție pentru acest tip de navă de luptă în cei doi ani și jumătate care vor trece de la momentul Pearl Harbor până în iunie 1944.

Statele Unite au construit 18 portavioane formidabile de clasă Essex și 99 de portavioane de escortă, în timp ce Japonia a construit

doar 12 portavioane de toate tipurile. În plus, această superioritate nu era doar numerică, ci și calitativă. Navele SUA erau mai bine con-struite și aveau la bord echipamente tehnic superioare. Acest lucru se vedea deja la Midway. Aproape toate vasele SUA care au luat parte la bătălie erau echipate cu radare, în timp ce, în Flota Combinată, acest echipament vital fusese instalat experimental doar pe navele de luptă Ise și Hyuga, care erau implicate în atacul împotriva Insulelor Aleutine și, deci, nu puteau fi folosite eficient. În lunile și anii de după Midway, distrugerea continuă a Flotei Combinate, odinioară atât de mândre și de puternice, de către flota SUA a eliminat complet ideea păguboasă că Nihon Seishin era superior avantajelor tehnolo-gice și materiale ale Statelor Unite.

Pentru Rengo Kantai, agonia de la Midway nu s-a încheiat cu pierderea portavioanelor. Din cauza unei coliziuni cu nava sa pereche Mogami, în primele ore ale zilei de 5 iunie, cuirasatul greu Mikuma din flota amiralului Kurita, care purta nefericitul nume de Forța de Bombardament Midway, a fost grav avariat. Ambele vase au fost atacate în mod repetat din aer, pe tot parcursul zilei. În imagine, cuirasatul Mikuma după ce a fost lovit de aparate SBD de pe portavionul Enterprise.

Arhivele Naționale ale SUA
Midway
140
Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-141
Victoria americană de la Midway a fost dovada remarcabilă a curajului, spiritului de sacrificiu, prevederii și expertizei tehnice ale Marinei SUA. Profesorul Samuel Morison a accentuat această idee când a numit Midway o „victorie a serviciilor de informații". Descifrarea codului japonez JN-25 i-a oferit lui Nimitz o remarca-bilă imagine de ansamblu asupra intențiilor inamicului, dar multe lucruri ar fi putut da greș de la planificare până la victorie. Nici americanii nu au fost fără cusur în timpul bătăliei, dar analiza finală a dat la iveală faptul că aceste greșeli au fost mult mai puține și mai puțin grave decât cele ale japonezilor.
Dar dacă Midway ar fi fost, într-adevăr, acel kantai kessen pe care Yamamoto și-l dorea? Este aproape sigur că amiralul ar fi fost pro-fund dezamăgit în așteptările sale de a obține beneficii imense pen-tru Japonia după o asemenea victorie. În acest sens, ar fi înțeles că
Mikuma, cu câteva ore înainte să se scufunde: rămășițele unui bombardier în picaj Vindicator se pot vedea prăbușite peste turela nr. 4. Tuburile pentru torpile atârnă peste bord. Mikuma s-a scufundat, în cele din urmă, pe 6 iunie după apus.
Arhivele Naționale ale SUA
Al Doilea Război Mondial
141
Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-142
Faza de urmărire 5–6 iunie
Al_Doilea_Razboi_Mondial_-_vol_4_-_Midway_-_Mark_Healy-143
victoria nu era „decisivă" fiindcă, oricâte daune materiale ar fi pro-vocat Japonia Flotei Pacificului a SUA, acestea nu ar fi fost niciodată suficiente cât să forțeze Statele Unite să negocieze pacea. Aceasta ar fi putut fi singura consecință tangibilă care ar fi transformat Midway într-o victorie „decisivă" pentru Japonia. Speranțele lui Yamamoto de victorie la Midway erau cu totul nefondate. Se poate spune chiar că până și simplul fapt că Yamamoto avea asemenea speranțe ne arată că nu înțelegea absolut deloc psihologia acestei națiuni pe care credea că o cunoaște atât de bine.
Incapacitatea lui Yamamoto de a înțelege că nici o victorie pur militară la Midway nu ar fi adus vreun beneficiu politic de durată Japoniei este simptomatică pentru eșecul intelectual care a marcat întreaga strategie de război a Flotei Combinate. Văzând „victoria" ca pe o chestiune având legătură cu teritorii cucerite, resurse captu-rate și bătălii câștigate, japonezii nu înțelegeau natura războiului pe care îl începuseră. Yamamoto aruncase zarurile care hotărau natura conflictului din Pacific atunci când atacase Pearl Harbor. Imaginile cu navele de război distruse și echipajele ucise de avioanele sale de luptă, pe 7 decembrie 1941, reușiseră să unească poporul ameri-can, cu opțiuni politice atât de diverse, și să îl convingă de nevoia de a-i vedea pe cei care provocaseră acel atac anihilați cu totul, indife-rent de costuri. Aceasta era ideea. Japonia inițiase, fără să vrea, un „război total" cu o supraputere care nu doar că poseda resursele și experiența de a purta un asemenea război, ci era și animată,

dincolo de orice altceva, de convingerea morală și de certitudinea că își va folosi resursele naționale pentru a duce acest conflict la bun sfârșit. Dacă japonezii ar fi triumfat la Midway, americanii ar fi avut nevoie, cu siguranță, de mai mult timp pentru a realiza același lucru pe care îl vor reuși în august 1945. Costul în resurse și vieți omenești ar fi fost mult mai mare, dar rezultatul ar fi fost același – anihilarea ine-vitabilă și totală a Imperiului Japonez.

Agawa, H. The Reluctant Amiral, Kodansha International Ltd., 1979

Calvocoressi, P., Wint, G. și Pritchard, J. Total War: The Causes and Courses of the Second World War, vol. II, Penguin Books, 1989

Dull, P. S. A Battle History of the Imperial Japanese Navy, US Naval Institute Press, 1978

Fuchida, M. și Okumiya, M. Midway, US Naval Institute Press, 1955, retipărire 1992

Howarth, S. Morning Glory, Hamish Hamilton, 1983

Ienaga, S. The Pacific War, 1931–1945, Pantheon Books, 1968

Okumiya, M., Horikoshi, J. Zero, Cassell, 1957

Prange, G. At Damn We Slept, McGraw Hill, 1981

– Miracle at Midway, McGraw Hill, 1982

Ugaki, M. (editori D.M. Goldstein și K.V. Dillon) Fading Victory. The Diary of Amiral Ugaki, University of Pittsburgh Press, 1991

Van Der Vat, D. The Pacific Campaign, Hodder & Stoughton, 1991

Wilmot, H.P. Empires in the Balance, US Naval Institute Press, 1982

Referințe generale

Keegan, J. (editori) The Times Atlas of the Second World War, Times Books, 1989

Pitt, B. Purnell’s History of the Second World War, Macdonald Phoebus / BPC Publishing Ltd., 1966